

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANTALYA-KÖPRÜÇAY RAFTİNG MERKEZİNİN MEVCUT DURUM
ANALİZİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Emine KELEŞ

**Danışman
Prof. Dr. Atila GÜL**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
ISPARTA-2015**

© 2015 [Emine KELEŞ]

TEZ ONAYI

Emine KELEŞ tarafından hazırlanan "**Antalya-Köprüçay Rafting Merkezinin Mevcut Durum Analizi ve Çözüm Önerileri**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak başarı ile savunulmuştur.

Danışman

Prof. Dr. Atila GÜL
Süleyman Demirel Üniversitesi

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Nazan KUTER
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Murat AKTEN
Süleyman Demirel Üniversitesi

Enstitü Müdürü

Doç.Dr.Yasin TUNCER

TAAHHÜTNAME

Bu tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını beyan ederim.

Emine KELEŞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	vii
SİMGELER DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Kavramsal Çerçeve.....	8
1.1.1. Turizm ve rekreasyon.....	8
1.1.2. Sürdürülebilir turizm, doğa turizmi ve ekoturizm	12
1.1.3. Su sporları turizmi	22
1.1.4. Rafting su sporu ve turizm ilişkisi	23
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	32
3. MATERYAL VE YÖNTEM	41
3.1. Materyal	41
3.1.1. Köprülü kanyon milli parkı genel bilgileri.....	42
3.1.2. Köprüçay rafting alanı genel bilgileri	58
3.2. Yöntem.....	65
4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	72
4.1. Çalışma Alanı Sörvey Bilgileri ve Kaynak Analizi.....	72
4.2. Köprüçay Rafting Alanında İlgili Paydaşlara Yönelik Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	81
4.2.1. Ankete katılanların genel profili.....	81
4.2.2. Ankete katılanların kavramsal yaklaşımları	83
4.2.3. Ankete katılanların alana yönelik eğilimleri.....	88
4.2.3.1. Ziyaretçi ve uzmanların alana yönelik eğilimleri	88
4.2.3.2. Yöre insanlarının alana yönelik eğilimleri.....	94
4.2.3.3. Rafting işletmecilerinin alana yönelik eğilimleri.....	96
4.2.4. Ankete katılanlar tarafından önerilen talep ve öneriler	98
4.2.5. Anket sonuçlarının bütüncül olarak irdelenmesi	107
4.3. GZFT (SWOT) Analizi ile Mevcut Durumun Tespiti ve Önceliklerin Belirlenmesi.....	115
4.4. Köprüçay Rafting Alanına Yönelik Mekansal Stratejik Hedef, Amaç ve Faaliyetlerin Belirlenmesi	121
4.4.1. Alana özgü bütüncül eylem programları.....	121
4.4.1.1. İdari yapı eylem programı	121
4.4.1.2. Mekansal gelişme altyapı eylem programı	123
4.4.1.3. Kaynak yönetimi eylem programı	126
4.4.1.4. Ekonomik faaliyetler eylem programı	129
4.4.1.5. Eğitim-tanıtım ve bilinçlendirme eylem programı	131
4.4.1.6. Kaynak değerleri izleme ve değerlendirme eylem programı	132
4.4.2. Köprüçay rafting merkezi paydaş sorumluluğu ve işbirliği eylem programı	134

4.5. Köprüçay Rafting Alanına Yönelik Mekansal Gelişim Plan Önerisi.....	141
4.5.1. Ulaşım ve otopark önerisi	143
4.5.2. Yöresel satış standları.....	144
4.5.3. Yaya yolları	145
4.5.4. Piknik amaçlı üniteler	146
4.5.5. Ziyaretçi ve idari merkez.....	147
4.5.6. Çocuk oyun alanları	148
4.5.7. Tarihi kemer köprü ve beton köprü.....	149
4.5.8. Rafting biniş noktası ve işletme kullanım alanı	150
4.5.9. Dağa tırmanma ve doğa yürüyüş parkuru	150
4.5.10. Ahşap Köprü	151
4.5.11. Diğer kullanımlar	151
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	152
KAYNAKÇA	167
EKLER.....	175
EK-A Anketler	176
EK-B Köprüçay rafting alanı sörvey paftası	182
EK-C Köprüçay rafting alanı mekansal gelişim paftası	183
ÖZGEÇMİŞ	184

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ANTALYA-KÖPRÜÇAY RAFTING MERKEZİNİN MEVCUT DURUM ANALİZİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Emine KELEŞ

Süleyman Demirel Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Atila GÜL

Doğa turizmi içinde önemli bir yer tutan rafting turizmi, ülkemizde de rağbet gören bir etkinliktir. Köprüçay Rafting Merkezi, Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı içinde yer alıp ülkemizin en önemli doğa turizm destinasyon alanlarından biridir. Alana yoğun talep ve kullanım nedeniyle başta doğal ve kültürel kaynak değerleri tahrip olmakla birlikte, çevresel, sosyal, ekonomik, politik, mekânsal ve yönetsel boyutta çeşitli sorunlar da yaşanmaktadır. Bu çalışmada mevcut sorunların tespiti ve bütüncül çözüm önerilerin getirilmesi hedeflenmiştir.

Bu çalışmada ilgili paydaşlara (n=600) yapılan anket çalışmaları ile kavramsal algı, talepler ve eğilimler belirlenmiştir. GZFT analizi ile içsel ve dışsal faktörler ve öncelikler tespit edilmiştir. Elde edilen verilerle alana özgü bütüncül ve sürdürülebilir stratejik eylem programları ile somut çözümler öngörülmüştür. Ayrıca alana özgü mekânsal gelişim plan konsepti önerilmiştir. Elde edilen tüm çıktılar yöneticilere, uygulayıcılara ve ilgili paydaşlara kılavuz görevi üstlenebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Antalya, Doğa turizmi, Köprüçay, Rafting

2015, 185 sf

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

Recommendations and Current Situation Analysis of Antalya-Köprüçay Rafting Center

Emine KELEŞ

**Süleyman Demirel University
Graduate School of Applied and Natural Sciences
Department of Landscape Architecture**

Supervisor: Prof. Dr. Atila GÜL

The rafting tourism which is extreme desired in our country is an an important activity in the nature tourism activities. Köprüçay Rafting Center is one of the most important eco-tourism destination in the area of our country took place in Antalya Köprülü Canyon National Park. Due to extreme demand and uses in Köprüçay Rafting Center, there are variety problems about environmental, social, economic, political, the spatial, administrative dimensions. Aim of this study identify existing problems and suggest integrated solutions.

In this study, the conceptual perceptions, demands and trends of the relevant stakeholders (n = 600) were determined by questionnaire. Internal and external factors and priorities are determined by SWOT analysis. According to the data obtained, the holistic and sustainable strategic action programs and solutions were suggested for this area. In addition, spatial development concept plan for areas has been proposed. All obtained outputs will be guide for managers, practitioners and all stakeholders.

Keywords: Antalya, Köprüçay, Nature tourism, Rafting

2015, 185 pg

TEŞEKKÜR

“Antalya-Köprüçay Rafting Merkezinin Mevcut Durum Analizi ve Çözüm Önerileri” konulu bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

SDÜ BAP 3929-YL1-14 No’lu proje kapsamında maddi destek veren Bilimsel Araştırmalar Proje Birimi’ne teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam konusunda bana yol gösteren, her türlü veriye ve kaynağa ulaşmam da yardımcı olan, özellikle sonsuz hoşgörüsünü ve her türlü desteğini benden esirgemeyen, kıymetli hocam ve danışmanım Sayın Prof. Dr. Atilla Gül’e (Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi) sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin bulgularının değerlendirilmesinde desteğini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Yılmaz Çatal’a (Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi) çok teşekkür ederim.

Arazi ve anket çalışmalarım da bana yardımcı olan Peyzaj Mimarı Mahmut Tuğluer ve Peyzaj Mimarı Ömer Faruk Uzun’a çok teşekkür ederim.

Tezin yazım sürecinde her zaman destek olan ve bana katlanan, umutsuzluğa kapıldığımda kendime gelmemi sağlayan değerli hocalarım Dr. Şehriban Eraslan ve Arş. Gör. Zeynep Akgül (Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi) iyi ki varsınız.

Tezime bilgi ve tecrübesiyle katkı sağlayan değerli hocalarım Öğr. Gör. Sibel Akten (Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Meslek Yüksek Okulu) ve Yrd. Doç. Dr. Murat Akten’e (Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi) çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca beni her zaman destekleyen, varlığından güç aldığım canım ‘ailem’ iyi ki varsınız. Sizleri çok seviyorum.

Çalışmam sürecinde azmim, sabrım ve isteğimin tükenmemesinden dolayı ‘kendime’ çok teşekkür ederim.

Emine KELEŞ
ISPARTA, 2015

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1 Rafting botları.....	28
Şekil 1.2 Rafting sırasında kullanılan malzemeler.....	29
Şekil 3.1 Çalışma alanı coğrafi konumu.....	42
Şekil 3.2 Köprülü Kanyon Milli Parkı idari haritası.....	44
Şekil 3.3 Köprülü Kanyon Milli Parkı sit alanları haritası.....	46
Şekil 3.4 Köprülü Kanyon Milli Parkı'nın jeolojik özellikleri.....	47
Şekil 3.5 Köprülü Kanyon Milli Parkı ekosistemler ve habitatlar haritası .	50
Şekil 3.6 Oluk Köprü	53
Şekil 3.7 Köprülü Kanyon Milli Parkı arazi kullanımı.....	56
Şekil 3.8 Çalışma alanı uydu görüntüsü.....	59
Şekil 3.9 Köprüçay lokasyon haritası.....	60
Şekil 3.10 Yöntem akış şeması	71
Şekil 4.1 Çalışma alanı	72
Şekil 4.2 Çalışma alanı yükseklik grupları	74
Şekil 4.3 Çalışma alanı eğim durumu	75
Şekil 4.4 Çalışma alanı baki durumu	76
Şekil 4.5 Çalışma alanı erozyon durumu	77
Şekil 4.6 Çalışma alanına ait arazi kullanım yetenek sınıfları	77
Şekil 4.7 Çalışma alanı mevcut bitki örtüsü envanteri	78
Şekil 4.8 Köprüçay'ın aktif dönemde rafting durumu	79
Şekil 4.9 Rafting merkezi ve paydaşlar	134
Şekil 4.10 Köprüçay rafting merkezi mekânsal öneri gelişim konsepti	142
Şekil 4.11 Mevcut otopark alanı	143
Şekil 4.12 36 -araçlık otopark önerisi	144
Şekil 4.13 30+5 araçlık otopark	144
Şekil 4.14 Yöresel ürün satış standları önerisi	145
Şekil 4.15 Kilit taşla kaplı mevcut yaya yolları	145
Şekil 4.16 Yaya yolları doğal taş döşeme önerisi	145
Şekil 4.17 Ayaklı ahşap iskele önerisi	145
Şekil 4.18 Ayaklı ahşap iskele önerisi	145
Şekil 4.19 Piknik masaları önerisi	146
Şekil 4.20 Çöp kutusu önerisi	146
Şekil 4.21 Bilgilendirme panosu önerisi	146
Şekil 4.22 Gazebo önerisi	146
Şekil 4.23 İdari ve ziyaretçi merkezi önerisi	147
Şekil 4.24 Çocuk oyun evleri önerisi	148
Şekil 4.25 Çocuk oyun alanları önerisi	148
Şekil 4.26 Çocuk oyun alanları-su kayağı önerisi	148
Şekil 4.27 Çocuk oyun elemanları önerisi	148
Şekil 4.28 Mevcut tarihi kemer köprü	149
Şekil 4.29 Mevcut beton köprünün doğal taş kaplama önerisi	149
Şekil 4.30 Rafting biniş noktası ve işletme alanı	150
Şekil 4.31 Dağa tırmanma ve doğa yürüyüş parkuru	151
Şekil 4.32 Ahşap köprü önerisi	151

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 1.1 Suya dayalı rekreatif etkinlikler	23
Çizelge 1.2 Ülkemizde akarsu turizmi için uygun akarsular	25
Çizelge 1.3 Uluslararası nehir zorluk dereceleri	30
Çizelge 3.1 Köprülü Kanyon Milli Parkı arazisinin ilçelere göre dağılımı ...	44
Çizelge 3.2 Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisindeki sit alanları	45
Çizelge 3.3 Köprülü Kanyon Milli Parkı'nda kaydedilen endemik taksonların IUCN tehlike kategorileri	51
Çizelge 3.4 Köprülü Kanyon Milli Parkı içindeki köyler ve nüfusları	54
Çizelge 3.5 Köprülü Kanyon Milli Parkı tarımsal arazi kullanımı	55
Çizelge 3.6 Köprülü Kanyon Milli Parkı köylerinde sosyal altyapı	57
Çizelge 3.7 Köprüçayın aylık ortalama akım değerleri (m ³ /sn)	61
Çizelge 4.1 Çalışma alanı yükseklik gruplarının dağılımı	73
Çizelge 4.2 Çalışma alanı eğim grupları	74
Çizelge 4.3 Çalışma alanı bakı grupları dağılımı	75
Çizelge 4.4 Köprüçay çevresi rafting işletmeleri ve web siteleri	80
Çizelge 4.5 Ankete katılan deneklerin genel profili	83
Çizelge 4.6 Doğa kavramı	84
Çizelge 4.7 Doğa koruma kavramı	85
Çizelge 4.8 Doğa turizmi kavramı	86
Çizelge 4.9 Ekoturizm kavramı	87
Çizelge 4.10 Rafting turizm kavramı	87
Çizelge 4.11 Ziyaretçi ve uzmanların alana gelme amacı	88
Çizelge 4.12 Ziyaretçi ve uzmanların alana gelme sıklığı	89
Çizelge 4.13 Ziyaretçiler ve uzmanların alana gelmeyi tercih ettiği aylar .	89
Çizelge 4.14 Ziyaretçi ve uzmanların alanda kalış süresi	90
Çizelge 4.15 Ziyaretçi ve uzmanların bulunma süresi	90
Çizelge 4.16 Alana geliş gidişlerde tercih edilen ulaşım aracı	90
Çizelge 4.17 Ziyaretçi ve uzmanların alanda konaklama tercihleri	91
Çizelge 4.18 Ziyaretçi ve uzmanların alanı tercih etme nedenleri	91
Çizelge 4.19 Ziyaretçi ve uzmanların alanda gerçekleştirdiği etkinlikler ..	92
Çizelge 4.20 Ziyaretçi ve uzmanlarda rafting etkinliğinin yarattığı izlenim ve düşünceler	93
Çizelge 4.21 Ziyaretçiler ve uzmanların bir gün içerisinde harcadığı para miktarı.....	93
Çizelge 4.22 Yöre insanların geçim kaynağı	94
Çizelge 4.23 Ailede turizm ile uğraşan kişi sayısı	95
Çizelge 4.24 Yöre halkının rafting faaliyetlerinde buldukları aylar	95
Çizelge 4.25 Yöre insanların rafting faaliyetinin aktif döneminde 1 günde kazanılan ortalama para miktarı	96
Çizelge 4.26 Rafting işletmeleri tarafından getirilen yıllık turist sayısı	97
Çizelge 4.27 İşletmeler tarafından gelen turistlerin geldiği ülkeler	97
Çizelge 4.28 Turistlerin konaklama yerleri	97
Çizelge 4.29 Turizm potansiyelinin etkin değerlendirilmesi	98
Çizelge 4.30 Köprüçay alanında turizmin güçlü yanları ve özellikleri	99
Çizelge 4.31 Rafting etkinliğinin olumsuz etkileri	100

Çizelge 4.32 Köprüçay rafting etkinliği için en önemli eksiklikler	101
Çizelge 4.33 Rafting etkinliğinin ideal olarak yapılmasının veya geliştirilememesinin nedenleri	101
Çizelge 4.34 Rafting etkinliği yanında yapılabilecek doğa turizmi ve ekoturizm etkinlikleri	102
Çizelge 4.35 Köprüçay alanında en önemli ve öncelikli görülen alana yönelik tehditler	103
Çizelge 4.36 Köprüçay çevresinde mekânsal kullanım açısından gördüğünüz en önemli eksiklikler	104
Çizelge 4.37 Köprüçay rafting alanının sürdürülebilir gelişmesindeki temel hedefler	105
Çizelge 4.38 Köprüçay alanının bütüncül korunması, kullanımı ve geliştirilmesi için unsurlar	107
Çizelge 4.39 Köprüçay rafting alanı güçlü yanları ve önemlilik sıralaması	117
Çizelge 4.40 Köprüçay rafting alanı zayıf yanları ve önemlilik sıralaması	118
Çizelge 4.41 Köprüçay rafting alanı fırsatları ve önemlilik sıralaması	119
Çizelge 4.42 Köprüçay rafting alanı tehditleri ve önemlilik sıralaması	120
Çizelge 4.43 Orman ve Su İşleri Bakanlığı sorumluluk ve işbirliği programı	135
Çizelge 4.44 Belediye sorumluluk ve işbirliği programı	136
Çizelge 4.45 İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü sorumluluk ve işbirliği programı	136
Çizelge 4.46 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü sorumluluk ve işbirliği programı	137
Çizelge 4.47 Üniversite sorumluluk ve işbirliği programı	137
Çizelge 4.48 Sivil toplum örgütleri sorumluluk ve işbirliği programı	138
Çizelge 4.49 İl Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumluluk ve işbirliği programı	139
Çizelge 4.50 Öğrenci Kulüpleri sorumluluk ve işbirliği programı	139
Çizelge 4.51 Yöre İnsanları sorumluluk ve işbirliği programı	140

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BÇDKY	Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi
BM	Birleşmiş Milletler
EAA	Avustralya Ekoturizm Örgütü
GZFT	Güçlü-Zayıf-Fırsat-Tehdit (Strength-Weakness-Opportunity-Threats)
Ha	Hektar
HES	Hidroelektirik Santrali
Hz	hertz (saniye başına düşen devir sayısı) kg →kilogram
IUCN	Dünya Koruma Birliği
km ²	kilometre kare
m	metre
m ²	metrekare
m ³	metreküp
mm	milimetre
MÖ	Milattan Önce
ST	Sıralama Tekniği
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
WTO	Dünya Ticaret Örgütü

1. GİRİŞ

Günümüzde turizm, değişik kültürlerdeki insanların birbirlerini tanımalarının yanında, ülkelerin ekonomilerinin kalkınmasında ve doğal, kültürel ve sosyal çevrenin korunmasında önemli bir role sahiptir. Turizm, bir toplumun ekonomik refahını olduğu kadar yaşam kalitesini ve uluslararası alanda iletişimini güçlendiren ve sosyo-kültürel alışverişe de imkân sağlayan bacasız endüstri olarak kabul edilmektedir.

1992 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda, çevre koruma ve ekonominin uluslararası bütünleşme politikasının önemli bir parçası olması gerektiği ve ekonomik hedeflerin gelecek nesillere ulaşacak şekilde sürdürülebilirliğinin sağlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Son yıllarda dünyada tartışılan konuların başında gelen "sürdürülebilirlik" kavramı tüm alanlara yansıdığı gibi turizm de bu çerçevede ele alınmaya başlanmıştır. Öyle ki son yıllarda dünyadaki değişikliklerle birlikte, özellikle gelişmiş toplumların turizm anlayışı, "3S" (Sea+Sand+Sun) faktöründen uzaklaşarak, "3E" (Education+Entertainment+Environment) faktörüne duyarlı, sürdürülebilir turizm çeşitlerine yönelmektedir (Nayir, 2009).

Yaşam standartlarının yükselmesiyle, boş zaman aktivitelerindeki artışla beraber turistik etkinliklere olan talep de artmaktadır. Dünya da son yıllarda turizme yönelik taleplerde farklılıklar gözlenmekte ve bununla beraber turizm çeşitleri de artmaktadır. Artan bu turizm çeşitlerinin daha çok doğa tabanlı kullanımlarla şekillendikleri görülmektedir. Turizm kullanımlarında meydana gelen bu değişimin başlıca nedeni turizm endüstrisinin ülkelerin ekonomileri üzerindeki büyük etkisidir. Özellikle global turizm pazarından daha fazla pay alabilmek için turizm kullanımları çeşitlendirilmekte, kullanıcılar değişik alternatifler ile cezbedilmeye çalışılmaktadır. Turizm tercihlerindeki bu değişim

birçok sorununu da beraberinde getirmektedir. Doğa tabanlı turizm kullanımlarında karşılaşılan en önemli sorun sürdürülebilirliktir. Özellikle özel statüye sahip korunan alanlarda gerçekleştirilen turizm aktiviteleri alanları tahrip etmekte, hatta alanların yok olmasına neden olabilmektedir. Batılı ülkeler incelendiğinde özellikle korunan alanlarda gerçekleşen turizm kullanımları doğa tabanlı bir turizm çeşidi olan ekoturizm kapsamında değerlendirilmektedir. Ekoturizm korunan alan çevresinde doğal ve kültürel değerlere olumlu katkılar sağlayan ve bu değerlerin sürdürülebilirliğini hedefleyen bir turizm çeşidi olarak görülmektedir (Akgün, 2009).

Doğal çevrede oluşturulan turizmin temelini doğal kaynak değerlerinin planlanması, geliştirilmesi, yönetimi ve korunması oluşturmaktadır. Doğal kaynakların kullanılmasındaki temel ilke koruma-kullanma dengesinin sağlanmasıdır. Böylelikle doğal alanlarda kaynakların kullanımında oluşacak zararlar minimum seviyeye inmesi sağlanmaktadır (Nayir, 2009).

Günümüzde sosyo-ekonomik ve kültürel koşulların değişimine paralel olarak yaşam standartlarının yükselmesi sonucu sürdürülebilir turizm tipleri çeşitlenerek sportif turizm, dağ turizmi, yayla turizmi, ekoturizm, sağlık turizmi, kongre turizmi, doğa turizmi, kültürel turizm gibi adlarla anılmaktadır (Gül & Özaltın, 2007a).

Dünyadaki hızlı nüfus artışı, sanayileşme, kentleşme ile birlikte günümüzün en önemli sorunlarından birisi de doğal kaynaklar üzerindeki baskılar ve tehditlerdir. Doğal kaynakların aşırı derecede ve yanlış kullanılmasının önüne geçmek, bilimsel esaslara dayalı olarak kullanımı ve yönetimini sağlamak ve etkin bir koruma gerçekleştirmek üzere ulusal ve uluslararası çabalarla birçok ülkede doğal kaynakların "korunan alan" yapısına kavuşturulması girişimleri başlamıştır (Kuvan, 1991).

Korunan alanlar; arazi kullanım planlamasının, tehlike altındaki türlerin koruma altına alınmasının, havza korumasının, rekreasyon olanaklarının sağlanmasının ve turizm geliri yaratılmasının önemli bir parçası olarak görülmektedir. Korunan alan sistemi içine giren her alanda, çeşitli biçim ve düzeylerde önceden tespit edilmiş amaçlar doğrultusunda yönetim etkinliklerine rastlanmaktadır. Yönetim sadece korunan alan içindeki doğal ekosistemlerle değil, buradaki bozulmanın temel nedeni olan insanlarla da ilgilidir. Bu yüzden korunan alan içinde ve yakınındaki insan etkinliklerinin yönetimi kritik bir faktör haline gelmiştir. Bugün korunan alan yönetiminde, ekolojik ve bilimsel değerler yanında, ekonomik, politik ve sosyal düşünceler ile estetik ve rekreasyonel yararlanmalar da dikkate alınmaktadır (Kuvan, 1997).

Doğal korunan alanlarda yöneticilerin karşılaştığı en önemli sorunlardan biri, bir yandan doğal ekosistemleri korurken bir yandan da turizm&rekreasyonel gibi kullanımlara imkân sağlamaındaki karmaşadır (Kuss ve Grafe, 1985). Özellikle rekreasyonel taleplerin artması, bu iki zıt görevin bir arada yapılmasını zorlaştırmaktadır (Kearsley, 1990; Kliskey,1994). Günümüzde bilimsel ve teknik anlamda yasa ile koruma altına alınan doğal alanların temel koruma gerekçeleri özellikle rekreasyon&turizm amaçlarıyla çoğunlukla çelişmekte ve rekabet edememektedir. Böylece söz konusu korunması arzulanan biyolojik çeşitlik başta olmak üzere doğal ve kültürel değerlerin olumsuz etkilenmesine yol açabilmektedir. Hassas ve özel niteliğe sahip korunan doğal alanlarda bu ilişkinin düzenlenmesi yani rekreasyonel arz ile talebin dengelenmesi ve olumsuz etkilerin minimize edilmesi ancak rekreasyonel taşıma kapasitesi ya da ziyaretçi kapasitesinin bilinmesi, belirlenmesi ve düzenli bir şekilde izlenmesi ile mümkündür (Gül ve Akten, 2005).

Korunan doğal alanların mevcut doğal, kültürel ve görsel kaynak değerlerinin rasyonel kullanımının sağlanması ve gelecek nesillere sürdürülebilir bir şekilde

ulaştırabilmesi için bütüncül, katılımcı ve uygulanabilir “yönetim planları”nın yapılmasını zorunlu hale getirmektedir (Gül ve Özgüner, 2005).

Korunan doğal alanlarda, kaynak ve kullanıcı arasındaki hassas olan koruma kullanma dengesinin sağlanabilmesi, aynı zamanda var olan rekreasyonel potansiyeli en iyi şekilde değerlendirmek için, ziyaretçi tesis ve hizmetlerinin tasarım standartlarının belirlenmesi, sosyal ve fiziksel etkilerdeki değişimlere ilişkin kullanım düzeylerinin ilişkilendirilmesi, kullanım modellerine ilişkin tahminlerin genellenmesi ve talep eğilimlerinin saptanması gereklidir. Bu ise uzun dönemli ve sistemli bir ziyaretçi gözlem çalışmasını gerektirmektedir (Cessford ve Muhar, 2003).

Doğal korunan alanlarda rekreasyonel & turizm amaçlı kullanım seviyesi artıkça doğal kaynak değerleri (yetişme ortamı ve bitki-yaban hayvanları türleri, toprak-su ve hava kirliliği, üst toprak sıkışması vb.) olumsuz etkilendiği gibi, kalabalık ve gürültü gibi faktörlerden dolayı alanın kullanım kalitesi de olumsuz etkilenmektedir. Bu durum alanın peyzaj çekiciliğini kaybetmesine yol açmaktadır. Bu amaçla ziyaretçi yönetimi rekreasyon & turizm ile korunan doğal alan arasında önemli bir araç olup doğa ile ziyaretçi arasında ihtiyaçları karşılamaya yönelik dikkatli ve tedbirli bir yönetimi zorunlu kılmaktadır (Akten vd., 2009).

Doğal alanların turizm amaçlı kullanımlara açılması günümüzde hızla artmaktadır. Yanlış ve plansız kullanımlar ülkemizin doğal kaynakları üzerinde olumsuz sonuçlar yaratmaktadır. Doğal alanları oluşturan ormanlar ve korunan alanlar bu olumsuzluklardan etkilenmekte ve flora-fauna zarar görmektedir. Sonuçta turizm amaçlı kullanımlar nedeniyle oluşabilecek olumsuzlukların doğal kaynaklar üzerindeki etkisinin en aza indirilmesi, doğa turizminin öneminin artırılması ve kaynaklardan doğru bir şekilde faydalanmanın sağlanması hedeflenmektedir.

Günümüzde giderek önemi aratan doğa turizmi etkinliklerinin mevcut güçlü ve zayıf yönlerinin bilinmesi, bugün ve gelecekte fırsat ve tehditlerin tahmin edilmek suretiyle analiz edilmesi, özellikle turizm sektöründe uygun stratejilerin ve politikaların belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Doğal alanların turizm planlamasının, ülke, bölge ve yerel seviyede coğrafik dağılım ve turizm kalkınma yoğunluğu dikkate alınarak yakından koordine ve entegre edilmesi gerekmektedir. Doğal alanlarda turizm uygunluğunu belirlemek için yerel seviyede inceleme yapmak gerekmektedir.

Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı-2013, Türkiye turizminin çeşitlenmesi, tüm yıla yayılması ve öncelikli turizm türlerinin geliştirilmesine yönelik tedbirlerin ne zaman ve hangi kuruluşların desteği ile alınacağını içeren bir hedeftir. Eylem Planının öngördüğü gelişmelerle Türkiye turizm sektörünün 2013 yılında 1,5 milyon yatak kapasitesine, 40 milyonun üzerinde turiste, yaklaşık 50 milyar dolar dış turizm geliri ve 1000 \$ turist başına harcamaya erişmesi hedeflenmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007a).

Türkiye Turizm Stratejisi'nin öngördüğü gelişmelere paralel olarak Eylem Planında 9 kültür ve turizm gelişim bölgesi, 7 turizm gelişim koridoru, 10 turizm kenti, 11 kruvaziyer liman, 9 yat limanı, 27 Balıkçı Barınağı +Yat Limanı ile 1 yeni havaalanı, yeni demiryolu ve karayolu hatları yer almaktadır. Eylem Planı ekoturizm yönüyle incelediğinde Göller Bölgesi Ekoturizm Gelişim Bölgesi, Batı ve Orta Karadeniz, Antalya, Antalya Doğusu ve Mersin ve GAP Ekoturizm Bölgeleri olmak üzere ele alındığı görülmektedir. Bu belirtilen alanlarda, Turizmde ihtisaslaşan yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde yarışan marka ekoturizm bölgelerinin tespitinin yapılması ve bu bölgelerin Turizm Merkezi, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca bu alanların sürdürülebilir kullanımını sağlayacak

olan yönetim planları ile bu planlara uygun olarak ekoturizmin gelişmeye yönelik fiziki gelişim planlarının hazırlanacağı belirtilmektedir (Ay vd., 2010). Yine; 3-4 Mart 2007 tarihlerinde Antalya’da yapılan “Türk Turizminde Yeniden Yapılanma ve Yeni Açılımlar” konulu turizm zirvesinde de “Ekoturizm alanlarının planlamasının öncelikle yapılması ve uygulamaya geçirilmesi”, destinasyon (yeni pazar, uygulama) bazında turizm potansiyelinin belirlenmesine dikkat çekildiği görülmektedir.

Antalya ili, ülkemizin en gözde turizm merkezlerinden biridir. Geçen zaman içinde edinilen tecrübelerle Antalya’da turizm açısından hizmette bir profesyonelliğe ulaşılmıştır (Ay vd., 2010).

Antalya ili mevcut konumu, iklim şartları, doğal flora ve faunasıyla her türlü turizm çeşitliliğine ve aktivitelerine elverişli ve turizmin tüm yıla yayılmasına imkân sağlayan ender alanlardan biridir. Taşıdığı bu değerler nedeniyle 5 milli park, 3 tabiatı koruma alanı, 3 tane tabiat parkı olmak üzere 92.418 ha koruma statüsünde alan bulunmaktadır. Bu alanlar içerisinde yerli ve yabancı turistlerin gününbirlik dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte alanları mevcuttur.

Antalya korunan alanları içerisinde turizm potansiyeli olan alanlardan biri de Köprülü Kanyon Milli Parkı’dır. Milli park, çok sayıda doğal ve jeolojik oluşumlarının doğa turizm etkinliklerine olanak sağlaması bakımından alanın rekreasyonel turizm değerini artırmaktadır. Alan içerisinde Köprüçay Irmağı milli parkın en önemli rekreasyonel dokusunu meydana getiren faktörlerden birini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada; Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde yer alan Köprüçay Rafting alanında paydaşların kavramsal algı, talepleri ve eğilimlerinin belirlenmesi, GZFT (SWOT) analizi ile alana özgü içsel (güçlü ve zayıf yönleri) ve dışsal

(fırsatlar ve tehditler) faktörleri ile önceliklerinin belirlenmesi ve mevcut durumun ile sorunların tespiti, Köprüçay Rafting alanına özgü sürdürülebilir ve bütüncül stratejik eylem programları (stratejik hedef, amaçlar ve faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri) öngörülmüştür. Bununla birlikte Köprüçay Rafting alanına yönelik mekânsal öneri gelişim konsepti önerilmiştir. Çalışmanın tüm çıktıları özellikle alan yöneticilerine ve uygulayıcılarına bir kılavuz görevi üstlenebilecek niteliktedir.

1.1. Kavramsal Çerçeve

1.1.1. Turizm ve rekreasyon

Olalı (1984) göre turizm kelimesinin kökeni Latince de dönme anlamına gelen “tornus” kelimesine dayanmaktadır. “tornus” sözcüğü, bir dönme hareketini ifade etmektedir. “Tour”(tur) dairesel bir hareket bazı, site ve yörelerin ziyaret iş ve eğlence amacı ile yapılan yer değiştirme hareketini ifade eder. Dilimize seyyah kelimesinin karşılığı olarak kullanılan “turist” ile seyahat kelimesinin karşılığı olarak kullanılan “turizm” kelimeleri Fransızcadan gelmektedir (Polat, 2008).

Uzun yıllar öncesinde başlayan turizm hareketleri günümüz çağdaş dünyasında yeni anlayışlar ve yeni yöntemler kazanmıştır ve bugüne kadar turizm hakkında çok çeşitli tanımlar yapılmıştır.

Olalı vd., (1983)'ne göre turizm; “insanların sürekli konutlarının buldukları yer dışında sürekli olarak yerleşmemek, sadece para kazanmak veya politik ya da askeri bir amacı izlememek üzere; serbest bir ortam içinde, iş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlence, kültür, deneyim kazanma, snobik (taklit) amaçlarla veya dost ve akraba ziyaret kongre ve seminerlere katılmak gibi nedenlerle, kişisel veya toplu olarak yaptıkları seyahatlerden, gittikleri yerlerde 24 saati aşan veya o yerin bir konaklama tesisinde en az bir gece süreyle konaklamalarından ortaya çıkan iş ve ilişkileri kapsayan bir tüketim olayı, sosyal bir olay, ağır, bütünleşmiş hizmet ve kültür endüstrisidir” (Polat, 2008).

Turizm; dinlenme, eğlence ve boş zamanları değerlendirme ile bütünleşmiş, teknik, ekonomik, sosyal ve kültürel içerikli bir kavramdır. Günümüzde turizm: deniz-kum ve güneş olanaklarının sunulduğu klasik yaklaşımın ötesinde yeni taleplerin söz konusu olduğu bir kavram halini almış; etkinlik ve hizmet

sunumunda yeni değişimler, organizasyonlar ve anlayışı gerektiren önemli bir sektör haline gelmiştir. Turizmin ana sermayesini doğal ve kültürel kaynak değerleri oluşturmaya rağmen özellikle ekonomik büyüme ve kalkınma anlayışı ekseninde bilinçsizce gerçekleştirilen her türlü turizm faaliyetlerinin sonuçları; çevreye verilen olumsuz etkileri yoğunlaştırmakta, ciddi anlamda doğal ve kültürel kaynak değerlerin cazibesini azaltmakta ve/veya yok etmektedir. Bu bağlamda özellikle 1980'li yıllarından sonra sürdürülebilir turizm anlayışı benimsenmeye başlanmıştır (Gül ve Özalp, 2007b).

Dünyada en hızlı büyüyen sektörler içinde yer alan turizmin temel ürünü doğal tarihi ve kültürel kaynaklardır. Turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesi ve turizme katılan insan sayısının artması yoğun olarak kullanılan bölgelerin tahrip olmasına ve bu bölgelerdeki doğal ortamın bozulmasına sebep olmaktadır. Bu tahribatı önleme veya minimuma indirme düşüncesi turizmde sürdürülebilirlik uygulamalarını gerekli hale getirmektedir. Turizm sektöründe özellikle doğal kaynakların kullanımında büyük önem taşıyan sürdürülebilirlik, doğal, tarihi, kültürel kaynakların, temel ekolojik süreçlerin ve biyolojik çeşitliliğin zarar görmemesi ve korunması anlamına gelmektedir (Yavuz, 2011).

Turizm denilince şimdiye kadar akla ilk olarak "deniz, kum, güneş" üçgeni gelmektedir. Günümüzde ise artık bu olgu yerini alternatif turizm çeşitlerine bırakmaktadır. Bu sebeple turizm çeşitlerinin yenilenmesi ve geliştirilmesi için planlar hazırlanmalıdır.

Turizm birçok açıdan farklı sınıflara ayrılmaktadır. Bu sınıflar şu şekildedir (Uğurlu, 2005);

- Katılan kişi sayısına göre
 - Bireysel turizm
 - Kitle turizmi
 - Grup turizmi

- Ziyaret edilen yere göre turizm çeşitleri
 - İç turizm
 - Dış turizm
- Katılanların yaşlarına göre turizmin çeşitleri
 - Gençlik turizmi
 - Yetişkin turizmi
 - Üçüncü yaş turizmi
- Katılanların sosyo-ekonomik durumlarına göre turizmin çeşitleri
 - Sosyal turizm
 - Lüks turizm
- Katılanların amaçlarına göre turizm çeşitleri
 - Deniz turizmi
 - Kongre turizmi
 - Termal turizm
 - Yat turizmi
 - Mağara turizmi
 - Dağ ve kış turizmi
 - Av turizmi
 - Golf turizmi
 - İnanç turizmi
 - Yayla turizmi
 - Akarsu turizmi

Günümüzde sosyal-ekonomik ve kültürel koşulların değişimine paralel olarak yaşam standartlarının yükselmesi sonucu sürdürülebilir turizm tipleri çeşitlenmiştir: Örneğin sportif turizm, dağcılık turizmi, yayla turizmi, ekoturizm, sağlık turizmi, kongre turizmi, doğa turizmi, kültürel turizm gibi adlarla anılmaktadır (Gül ve Özeltin, 2007b).

Rekreasyon kavramı ise, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince “recreatio” kelimesinden gelmektedir. Dilimize ise İngilizce’den “recreation” kelimesinden gelmektedir. İnsanların çalışma aktivitesi neticesinde tükettikleri fiziksel ve mental kaynaklarını “yeniden yapılandırma-yeniden yaratma” amacıyla gerçekleştirilen faaliyetlerdir (Uğurlu, 2005).

Küçüktopuzlu (1990)’ya göre, insanların boş zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleri ile gönüllü olarak, bireysel ya da grup olarak katıldıkları, bedensel ve ruhsal yorgunlukları giderip, onlara fiziksel, ruhsal ve yaratıcı güç kazandıran eylemlerdir (Uğurlu, 2005).

Rekreasyon kavramı genelde insanların serbest zamanlarında özgür iradeleri ile tek başına ya da gruplar halinde yaptıkları ve bununla beraber bir yenilenme hissettikleri etkinliklerin tamamıdır (Turgut, 2012).

Rekreasyonun temel özellikleri şu şekildedir (Turgut, 2012);

- Rekreatif etkinliklerin seçimi gönüllüdür.
- Özgürlük hissi verir.
- Etkinliklere devam etme zorunluluğu bulunmaz.
- Rekreasyon serbest zamanda yapılır.
- Her yaştan ve cinsiyetten insanlara etkinliklere katılma imkânı verir.
- Rekreatif etkinliklerde üstünlük bireyin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreatif etkinlikler her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmelidir.
- Rekreasyon bir etkinliği gerektirir.
- Rekreasyon çok çeşitli etkinlikler içerir.
- Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir etkinliktir.
- Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır.

- Rekreasyon bireyin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayıcı etkinlikler içermelidir.
- Rekreasyonun her bireye göre bir amacı vardır.
- Rekreatif etkinliklerin katılımcıya bireysel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
- Rekreasyon toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerler ile ters düşmemelidir.
- Rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.

İnsanların boş zamanlarını değerlendirmesi anlayışı rekreasyonel aktivite olarak yeni yaşam biçimi yaratmıştır. Turizm de insanların yarattığı bu rekreasyon aktivitelerinin en önemli bölümünü oluşturmaktadır.

Turizm ve rekreasyon kavramları kullanılan alan ve mekan olarak benzerlik göstermektedir. Rekreasyon ve turizm aynı etkinlikleri ve alanları kullanabilmektedir.

1.1.2. Sürdürülebilir turizm, doğa turizmi ve ekoturizm

Sürdürülebilirlik kavramı ilk defa, 1987 yılında “Ortak Geleceğimiz” başlığı ile yayınlanan, BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nun raporunda gündeme gelmiştir. Brundtland Komisyonu’nda, sürdürülebilir turizm kavramından doğrudan söz edilmemiş olsa da, kaynakların sürdürülebilirliği ve turizm bilincinin gelişmesinden bahsedilerek, turizm kavramı vurgulanmıştır. “Ortak Geleceğimiz” raporuyla birlikte sürdürülebilirlik kavramı da literatüre girmiştir.

Sürdürülebilir turizm; koruma ve kalkınma amaçlarının birbiriyle uyumlu olacak şekilde, doğal ve kültürel kaynakların bugün ve gelecekte kullanımı, çok yönlü yararlanma ve yenilenme kapasitelerini tehlikeye atmadan turizm etkinliklerinin gerçekleştirilmesidir (Gül ve Özeltin, 2007b). Sürdürülebilir

turizm, destinasyon alanlarında yerel, doğal, kültürel, yapısal kaynakları koruyarak ve ekonomik gelişmeyi teşvik ederek kalkınmayı sağlamaktadır (Nepal, 2000).

Sürdürülebilir kalkınma ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımına dayanmaktadır. Sürdürülebilir turizmin gelişimini ise sürdürülebilir kalkınma ile bağlantılı bir yaklaşımdır. Sürdürülebilir turizm gelişiminde turistlerin ve ziyaretçilerin bugünkü ihtiyaçlarının, gelecekteki fırsatları koruyup genişleterek karşılanması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım, ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçların, kültürel bütünlüğünün, gerekli ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve kırsal hayatı destekleyen süreçlerin devamını içermektedir (Yeni vd., 2013).

Ceballos- Lascuarin (1993)'a göre "sürdürülebilir turizm, gelişim ve yönetim şekilleri ile turizm faaliyetlerinin uzun ömürlü olmasını, turizm ürünlerinin, korunan miras kaynaklarının devam ettirilmesi, doğal ve kültürel olarak turizmin yükselmesini desteklemektedir".

Sürdürülebilir turizm, gelecek nesilleri tehlikeye atmadan şimdiki gereksinimleri karşılayarak sürdürülebilir gelişmeye katkı sağlayacak, turizmin tüm tiplerini kapsamaktadır (Polat, 2008).

Doğa turizmi, Hector Ceballos- Lascuarin tarafından ilk kez 1983 yılında ortaya atılmıştır. Dünya Turizm ve Seyahat Çevresel Araştırmaları Merkezi doğa turizmini şu şekilde tanımlamaktadır. "Çevresel değerlendirmeler, tüm turizm ve seyahat ürünleri ve bunların tüketimini içermektedir. Sürdürülebilir turizmin gelişmesi, sosyo-kültürel ve çevresel tahribatın önlenmesi ya da bunların turistler tarafından memnuniyetlerini ve keyiflerini kaçırarak şekilde algılanmasını önleyecek bir etkinlik olmanın ötesinde bir etkinliktir." Ekoturizm Topluluğu (The Ecotourism Society)'nin yaptığı bir başka tanıma göre ise doğa

turizmi, doğal alanlarda çevre korumaya öncelik veren ve yerel halkın gönencini sürdürülebilir kılmaya yönelik, sorumlu bir doğal alan seyahatidir (Korkmaz, 2001).

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (United Nations World Tourism Organization/ UNWTO)'nun tanımına göre sürdürülebilir turizm gelişimi ;

- Ziyaret edilen toplulukların sosyo-kültürel yapısına, gelenekselliğine saygı göstermeli, bütün ilgi gruplarının adil bir şekilde dağıtılan sosyo-ekonomik faydalar ile tutarlı ve uzun vadeli ekonomik faaliyetler ortaya koymalıdır.

Buna göre sürdürülebilir doğa turizmi gelişme ölçütleri;

- Biyolojik çeşitliliğin korunması,
- Ekonomik tutarlılık,
- Kültürel zenginlik,
- Yöre halkının refahı,
- İstihdam kalitesi,
- Sosyal eşitlik,
- Ziyaretçi memnuniyeti,
- Yetkinin yerele doğru dağıtılması,
- Toplumun genelinin refah ve mutluluğu,
- Kaynakların etkin kullanımı,
- Çevre temizliğidir.

Avustralya Ekoturizm Örgütü doğa temelli turizmi “öncelikli odak noktası doğal alanları tecrübe etmek olan ekolojik sürdürülebilir bir turizm” ve ekoturizm ise “öncelikli odak noktası çevresel ve kültürel anlayışı, takdiri ve korumayı teşvik eden doğal alanları tecrübe etme olan ekolojik sürdürülebilir turizm” olarak belirtilmiştir (Erdoğan, 2010).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu'na göre doğa turizmi (Erdoğan, 2010);

- “doğal alanları tecrübe etmeye yönelik olan ekolojik olarak sürdürülebilir turizm”
- “doğa turizmi, doğa ve doğayla ilgili olguların, bu alanları ziyaret etmek için temel güdülenme olduğu alanlara yapılan seyahat”
- “doğa turizmi, doğal kaynakların uygun bir şekilde, zarar görmeden kullanımını amaçlarken ziyaretçilerin bu şekilde eğlenme- dinlenme ve yenilenmelerine olanak sağlar.”

Doğa turizminin birçok tanımı yapılmış ve yapılan tanımlarda genelde dört ögeye sahip olduğu görülmektedir. Bunlar (Korkmaz, 2001);

- Doğal çevre
- Ekolojik ve kültürel sürdürülebilirlik,
- Eğitim,
- Yerel düzeydeki ekonomik faydalardır

Ekoturizm doğaya yönelik olması, doğal ve kültürel kaynaklara değer verme bağlamında, sürdürülebilir turizmin en önemli alt bileşenidir (Weaver, 1999; Wood, 2002). Ekoturizm 1970'lerde ivme kazanmaya başlayarak 1980'li yıllarda hızlanan çevre koruma hareketleri ve turizmin çıkardığı olumsuz sonuçların artmasıyla birlikte yeni bir çözüm olarak düşünülmüştür. Kitle turizmi ile ilgili sorunların ortaya çıkması ve çevreye yönelik ilginin artması sonucu özellikle az gelişmiş ülkeler, hem koruma hem de kalkınma hedeflerini başarabilme aracı olarak ekoturizmi benimsemişlerdir (Blamey, 2001). (Bandy, 1996; Duffy, 2002; Erdogan, 2003)'na göre ise ekoturizm, turizm pazarını genişletme faaliyeti olarak ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Kitle turizmi, çevre sorunları ve alternatif turizm ile ilgili gelişmeler akademik alanda da ekoturizmin ele alınmasını sağlamıştır. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme)'nın araştırmasına göre ekoturizm,

turizm endüstrisinin en hızlı büyüyen katmanlarından birisidir. Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Organization/WTO)'nün 1997 yılında yaptığı bir araştırma ekoturizmin bir biçimi olarak kabul edilen doğa seyahatlerinin bütün turizm harcamaları içinde %7 civarında bir ağırlığa sahip olduğunu göstermektedir. Dünya Kaynakları Enstitüsü'ne göre de 1990'lı yıllarda turizmin genel büyüme hızı yıllık ortalama %4 iken bu hız doğa seyahatlerinde %30-40 olarak belirlenmiştir. Aynı şekilde WTO ekoturizmde yapılan seyahat harcamalarının yıllık artış hızını % 20 olarak açıklamaktadır (TURSAB, 2002).

Günümüzde yapılan tüm tanımlara bakılmak suretiyle ekoturizm hakkında üzerinde fikir birliği bulunan temel bileşenler (Gül ve Özaltın, 2007b);

- Doğa temelli olması özellikle doğanın yapısı ve işleyişi ile kültürel değerleri anlamaya dönük bir çaba ve bu çabayı korumaya katkısı olarak dönüştürme eğiliminde olması,
- Biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunması,
- Yöre insanının katılımının sağlanması ve yaşam seviyesinin yükseltmesi, sosyo-ekonomik yararlar sağlaması,
- Olumsuz çevresel ve sosyo-kültürel etkilerin en aza indirgenmesi için etkinliklerin hem turistler hem de yerel halkın sorumluluğunda düzenlenmesi,
- Doğal ve sosyo-kültürel çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmesi,
- Küçük gruplarla yada bireysel olarak gerçekleştirilmesi,
- Alanın doğal ve kültürel değerlerine karşı duyarlılığı ve bilinci artırması,
- Yapay elemanlar ve fiziksel tesisleri kesinlikle minimum ölçüde tutma ve bu tesisleri basit tipli, doğal çevreyle ve yerel mimariyle uyumlu inşa etmesi,
- Doğaya saygılı, sorumlu, kabul edilebilir ve akılcı bir doğal turizm etkinliği şeklinde özetlenebilir.

Ekoturizm etkinlikleri için doğal ve kültürel olmak üzere iki çekim kaynağı bulunmaktadır (Gül ve Özaltın, 2007b): Doğal çekim kaynaklar; Biyolojik çeşitlilik (bitki ve yaban hayvanı tür ve genetik çeşitliliği, ekosistem çeşitliliği) ilginç jeomorfolojik oluşumlar (mağara, kanyon, fosil alanlar, şelale, v.b), hidroloji (göller, nehir, termal kaynaklar vb.), ilginç iklim özellikleri (nem, sıcaklık, gün ışığı v.b) ve manzara noktaları vb. sayılabilir. Kültürel çekim kaynakları ise, tarihi ve arkeolojik kalıntı ve eserler, yöresel festivaller, folklor, yöresel mimarisi ve ürünler arazi kullanım desenleri vb. olmak üzere sınıflandırılabilir. Bu kaynakların ilginç ve ender rastlanılan türden olması ve özellikle keşfetme ve takdir değerinin yüksek olduğu kaynak değerlerinin çekiciliğini daha fazla artırabilecektir. Ekoturizm kapsamı içinde özellikle biyolojik çeşitlilik ile ilgili değerler her zaman diğer değerlerden daha yüksek çekiciliğe ve önceliğe sahiptir. Ekoturizm kavramı başlangıçta doğa tabanlı etkinlikleri içerirken, günümüzde kendine özgü nitelik ve özellikleri ile kentsel, kırsal, sulak alanlarda, dağlık bölgelerde gibi her çevrede yapılabilir duruma gelmiştir.

Ekoturizm kapsamında, çeşitli ülkelerde yürüyüş, tırmanma, kuş izleme, doğa fotoğrafçılığı, vahşi yaşam safarisi, kampçılık, rafting, kanoculuk, ve bitki çalışmalarının en popüler ekoturizm etkinlikleri olarak ekoturistlerin ilgisini çektiği bildirilmektedir (Whelan, 1991). Aslında doğa turizmi etkinliği olarak gerçekleştirilen bazı etkinliklerin ekoturizm etkinlikleri olarak değerlendirildiği gözlenmektedir. Ekoturizm etkinliğinde, hissedilen macera heyecanı ya da fiziksel başarı elde etme düşüncesi kadar doğaya katkı, öğrenme ve takdir ölçüleri ile tatmin olma özelliği olmalıdır. Bir etkinliğin ekoturizm kapsamında olabilmesi için taşınması gereken bazı temel nitelikler şu şekilde özetlenebilir; (Gül ve Özaltın, 2007a):

- Mevcut doğal ve kültürel kaynağa zarar vermemeli ve doğal çevreyi tüketmemelidir.

- Söz konusu etkinlik, doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve ekolojik bütünlüğe doğrudan katkıda bulunacak net bir yarar sağlamalıdır.
- Doğa ve çevre etiğini ve çevre açısından uygun davranış biçimlerini teşvik etmelidir.
- Etkinlikler, insana değil doğaya dönük olmalıdır. Yani ekoturist doğayı olduğu gibi kabul etmeli, kendine göre düzeltme ve değiştirme beklentisinde içerisindedir olmamalıdır.
- Dışsal değerlerden çok içsel değerler üzerinde yoğunlaşmalıdır.
- Doğal alan ve gelişmemiş alanlarda doğal çevreye eşlik eden kültürel unsurlarla ilk elden buluşma imkânı sağlamalıdır.
- Etkinlik sürecine yöre insanların aktif katılımını sağlayacak potansiyele sahip olmalıdır. Böylece onların bu imkândan faydalanması suretiyle alanın doğal ve kültürel kaynaklarına daha çok değer verilmesi sağlanmalıdır.
- Ekoturizm etkinliğinde, hissedilen macera heyecanı ya da fiziksel başarı elde etme düşüncesi kadar doğaya katkı, öğrenme ve takdir ölçüleri ile tatmin olma özelliği olmalıdır.

Ülkemizde doğal veya kültürel ortamda yapılacak ekoturizm etkinliklerini kavramsal ve temel özellikleri dikkate alınarak şu şekilde gruplandırmak mümkündür (Gül ve Özalpın, 2008):

- **Yaban Hayatı Gözlem ve İnceleme:** İnsanların her zaman ilgi ve merak duyduğu konuların başında gelmektedir. Bu nedenle yaban hayatı oldukça geniş ilgi alanına sahiptir. Ekoturizm etkinliği açısından bakıldığında sadece yaban hayatını gözlem ve inceleme değil aynı zamanda yaban hayvanı türlerinin korunması, üretilmesi, envanterinin çıkarılması, bakımı, geliştirilmesi yanında türlerin yaşam alanlarının korunması, onarılması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi gibi etkinlikler de

gerçekleştirilmelidir. Ayrıca hayvanat bahçeleri ile ilişkilendirilmek suretiyle ekoturizm etkinliği bütünleştirilmelidir. Yaban hayatının ekoturizm kapsamında değerlendirilmesinde en çok kuş gözlem ve inceleme önemli bir yer tutmaktadır. Kuş gözlem ve inceleme (Bird watching) etkinliğini özellikle kuş envanterinin çıkarılması, kuş bilimine (Ornitoloji) katkıda bulunma, kuş türlerinin korunması, üretim ve yetiştirilmesi, kuş yaşam alanlarının korunması ve iyileştirilmesi konularında değerlendirmek gerekmektedir. Bunun dışında diğer yaban hayatını da (Dağ keçisi, tavşan, sincap, kurt, çakal, saz kedisi, yaban kedisi, vaşak, kızıl geyik vb.) gözlem, inceleme, koruma ve iyileştirilmesi kapsamında ekoturizmle ilişkilendirmek mümkündür.

- **Bitki Gözlem ve İnceleme:** Bitki tür ve genetik çeşitliliğin fazla olduğu özellikle nadir, tehlike altında, hassas, endemik, rastlanılmayan, ekonomik, tıbbi ve aromatik amaçlı bitki türleriyle birlikte yaşam alanları ve farklı ekosistemlerin yerinde görülmesi, bilgilendirilmesi, gözlemlenmesi, incelenmesi, korunması, üretilmesi ve yetiştirilmesi amacıyla yapılan bir etkinliktir. Ayrıca botanik bahçeleri ve herbaryum alanları da ekoturizm amaçlı kullanılabilir.
- **Mağara, Kanyon, Peribacaları, Şelale Gibi Jeomorfolojik Oluşumları Gözlem ve İnceleme:** İç ve dış doğal faktörlerin ve süreçlerin oluşturduğu nadir, estetik, rastlanılmayan ilginç gibi bazı jeomorfolojik oluşumların yerinde görülmesi, incelenmesi, korunması, onarılması ve geliştirilmesi kapsamında yapılan etkinliktir.
- **Tarihi, Arkeolojik, Dinsel ve Geleneksel Kültürel Obje ve Alanları Gözlem ve İnceleme:** Ülkemizde özellikle çoğu tarihi, arkeolojik ve geleneksel bazı kültürel obje ve alanlar doğal çevresi ile iç içe bir bütünlük arz etmektedir. Obje ve alanları görme, inceleme, takdir etme,

çevresi ile korunması, çevresinin düzenlenmesi, iyileştirilmesi, ıslah edilmesi ve geliştirilmesi kapsamında yapılan bir etkinlik çeşididir.

- **Ekoturizm Tabanlı Doğa Sporları:** Doğal alanda yapılabilen dağa tırmanma, doğa yürüyüşü, doğa koşusu, kano, su altı sporları, hava sporları gibi bazı doğa sporları doğrudan ve dolaylı olarak ekoturizm ile ilişkilendirmek mümkündür. Söz konusu bu etkinlikler bir yandan doğayı gözlemlemek, hissetmek, yaşamak ve gibi nedenlerle gerçekleştirilirken bir yandan da doğal ortamı koruma, onarma, iyileştirme, çevre temizliği gibi alana özgü bazı katkılar da sağlayabilmelidir. Ayrıca yöreye ekonomik imkânlar sunması da söz konusudur. Örneğin bir doğa yürüyüşü etkinliğinin ekoturizm amaçlı kullanılabilmesi için etkinliği gerçekleştirecek grubun en fazla 15 üyesi bulunmalı, grubun etkinlik süresince izlediği rota ve etkinliğin süresi alandaki diğer canlıların yaşamına olası etkileri göz önüne alınarak planlanmalı ve yukarıdaki koşulları sağlamalıdır.

Ekoturizmde doğanın kıymetini bilme, doğayı seyretme, bozmadan kullanma, doğayla iç içe olma, doğadan bir şekilde zevk alma gibi amaçların teorik olarak belirlenmesi, ekoturizm faaliyetlerinin bu amaçlar doğrultusunda yapıldığı anlamına gelmemektedir. Operatörlerin ve ekoturizm adı altında seyahat edenlerin hepsinin çevreye duyarlı olması beklenemez. Doğa temelli turizm faaliyetlerinde bulunan turistler davranış, amaç ve çevre duyarlılığı ve ekoturizm hakkında bilgi ve yönelim bakımlarından homojen bir grup oluşturmazlar. Doğa temelli turistler ile ekoturistleri birbirinden ayırmak oldukça zordur. Özellikle daha çok hizmet ve rahatlık bekleyen yumuşak ekoturizmle birlikte kitle turizminin altyapısı doğal alanlara taşınmaktadır (Priskin, 2003). Örneğin Weaver'ın görüşüne göre (2001) bu bir tezat teşkil etmeyebilir fakat bunun anlamı doğal olanın yapay düzenlemelerle yeniden biçimlendirilmesi ve doğal olandan uzaklaşmadır (Erdoğan ve Erdoğan, 2004).

Ekoturizmin gelişmesiyle zamanla daha da belirginleşen yeni tip turistin beklentileri, “deniz, kum ve güneş” üçgeninden uzak, doğa ile iç içe abartılı olmayan tesislerde temiz bir oda, iyi hizmet ve tüm bunların başında bozulmamış ve temiz bir çevrede yapılan tatil olarak özetlenebilir (Akpınar, 2008).

Ekoturizmin çoklu ve en iyi biçimiyle belirlenmiş tanımları yanı sıra, ekoturizm etkinliklerinin çevreyi koruma derecelerine göre kendi içerisinde sınıflamalar yapılmıştır. Orams (1995) ekoturizmi, aktif ve pasif olmak üzere ikiye ayırmıştır:

- ✓ **Aktif ekoturizm;** gidilen çevreyi geliştirmeye yönelik olarak, sürdürülebilir biçimde olanıdır. Bu tür turizme katılanlar daha fazla çevre bilincine sahiptir. Çevreyi değiştirme girişimi yoktur. Ekolojiye uygun doğal konaklama yerleri oluşturulur. Hizmet ve donanım yoktur veya minimum seviyede tutulur.
- ✓ **Pasif ekoturizm;** Fiziki ve kültürel çevreye olumsuz etki yapmayan turizm aktivitelerinin sadece gerekliliği üzerinde durur. Kaynağın mevcut durumunun korunmasında konusunda daha toleranslıdır.

Ekoturistler ile kitle turisti arasındaki en temel ayırım ekoturistlerin daha çok “doğa için gelmiş” olmasıdır. Teoride ekoturistin doğaya ve çevreye duyarlı olan turist olduğu varsayılmasına rağmen ekoturizm faaliyetlerinin uygulanmasında hizmet veren (yöneticiler, yöre insanları, operatörler vb.) ve hizmet alanların (turistler, ziyaretçi/kullanıcılar gibi) hepsinin çevreye duyarlı olduğu veya ekoturizmin amaçları ile uygun hareket edeceği beklenmemelidir. Ancak temel hedef ekoturizm ile ilgili hizmeti alan ve verenlerin doğa koruma

sorumluluğunda olmaları ve bu yönde bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmelidir.

1.1.3. Su sporları turizmi

Su canlılar için hayati öneme sahip olmasının yanında turizm/rekreasyon amaçlı kullanılacak bir araç olarak değerlendirilmektedir. Su içinde, üzerinde, altında yapılan veya etrafında, suya temas edilerek veya edilmeden yapılan rekreatif etkinliklere suya dayalı rekreatif etkinlikler denilmektedir (Turgut, 2012).

Su içinde veya etrafında yapılan rekreatif etkinlikler birçok ülkede çok popüler etkinlikler arasındadır. Suyun varlığı açık alan rekreasyonunun var oluşu için hem etkinliğin merkezi olmak anlamında hem de rekreasyon tasarımının çekiciliği artırmak anlamında temel bir gereksinim olmaktadır. Su bu rekreasyon etkinliklerinin çeşitlendirilmesini sağlamaktadır. Bu çeşitlilikte bazı etkinlikler suyun doğrudan kullanımını gerektirirken, bazıları da sadece pasif anlamda zevk alma ve rekreasyon alanının manzara kalitesine değer kazandırmak için gerekli olmaktadır. Suyu dayalı rekreasyonun aktif çeşitleri olan botçuluk (yelken, sürat tekneleri, deniz motosikleti, kürek, kano), balık avlamanın farklı şekilleri ve yüzme (sualtı dalışı, su kayağı ve sörf) yaygınlaşmıştır. Bazıları doğrudan deniz ile bazıları da daha çok ırmak ve baraj gibi diğer iç su kaynaklarında yapılmaktadır. Son yıllarda da suya dayalı rekreatif etkinliklere katılım giderek bir artış göstermiştir (Turgut, 2012).

Suya dayalı rekreatif etkinlikler Çizelge 1.1'de verildiği gibi suya bağımlı etkinlikler veya çoğunlukla su ile ilişkili etkinliklerdir.

Çizelge 1.1 Suya dayalı rekreatif etkinlikler (Jennings, 2007)

Suya Dayalı Rekreatif Etkinlikler		
Kanal gezintileri	Scuba/şnorkel	Denzi kanosu/kayağı
Kano/kayak	Deniz motosikleti	Dalga sörfü
Okyanus turları	Sürat botları	Yüzme
Göl/nehir turları	Yelken (katamaran, gemi, botlar)	Rüzgar sörfü
Wakeboard	Su kayağı	Rafting

Tanrıvermiş, (2007) ise suya dayalı rekreasyon faaliyetlerini 4 grupta toplamıştır. Bunlar:

- Botçuluk, yelken, kano, sürat motoru, motorlu bot, gezinti tekneleri, su kayağı vb. faaliyetler,
- Balıkçılık, yarışma balıkçılığı ve su kuşları avlama vb. geleneksel spor kapsamına giren faaliyetler,
- Yüzme sualtı incelemeleri, sörf yelken yarışları, kürek yarışları vb. su spor ve oyunlara ilişkin faaliyetler,
- Yürüyüş, gezinti, kuş cennetleri, yaban yaşamı üreme alanları, doğayı izleme, gözle, doğa çalışmaları, jogging ve piknik yapma vb. su ile bağlantılı karaya dayalı faaliyetlerdir.

Ülkemizde genellikle denize kıyı bandı olan özellikle Antalya su altı ve su üstü sportif etkinlikleri için uygun bir ortam sunmaktadır. Su altında dalış ve deniz altı avcılığı, su üstünde yüzme, su kayağı, yelken, kürek, rafting, kano, sörf gibi birçok rekreatif etkinlikler yapılabilmektedir. Özellikle Kaş, Kemer, Alanya gibi ilçelerimde dalış, Köprüçay, Dim çayı, Manavgat çayı gibi akarsularında rafting, kano/kayak, kanyoning gibi günü birlik turlar için bu etkinlikleri sağlamaktadır.

1.1.4. Rafting su sporu ve turizm ilişkisi

Doğa turizminin önde gelen dallarından biri olarak akarsu turizmine yönelik ülkemizin sunduğu bu büyük potansiyelin geliştirilmesi ve geniş kitlelere hitap edecek şekilde tanıtımının yapılması önem taşımaktadır. Büyük yatırımlar

gerektirmeyen akarsu turizmi, çevrenin tarihi, arkeolojik, kültürel, otantik değerleri ve diğer turizm çeşitleriyle bir bütün oluşturmaktadır (Akpınar ve Bulut, 2010).

Akarsu turizmi, akarsularda yapılan turizm amaçlı sportif aktiviteleri içeren faaliyetlerin tamamı şeklinde tanımlanabilir. Ülkemizdeki akarsular, doğal ve kültürel özellikleri bakımından farklı özellikler arz ederek, değişik rekreasyonel kullanım olanakları sunmaktadır. Akarsu turizmi denildiğinde akla her ne kadar doğal güzellikler, bot gezileri gibi etkinlikler gelse de, öncelikle akarsularda yapılan rafting, kano ve akarsu kayağı gibi spor türleri kastedilmektedir. Ülkemizdeki akarsularımızın büyük bölümü “akarsu turizmi” olarak adlandırılan rafting, kano ve nehir kayağı için çok elverişlidir.

Ülkemizdeki akarsularımızda rafting ve kanoculuk başlıca iki akarsu sporumuzdur. Bunlardan öne çıkanı ise raftingdir. Rafting, “raft” adı verilen botlarla, akış hızı yüksek nehirler üzerinde yapılan bir spordur. “Akarsu Krosu” anlamına gelen raftingin, amacı, 6 veya 8 kişilik gruplar halinde, bir ekip olarak doğayla mücadele etmek ve üzerinde bulunulan raftı devirmeden, sadece kürek ile yönlendirerek kayalar ve engeller arasından geçirmektir. Ülkemizde Çoruh Nehri, Manavgat Çayı, Köprülü Kanyon önemli rafting parkurları arasında öncelikli olarak sayılabilir (Yavuz, 2011)

Ülkemizdeki akarsu turizmine uygun alanlar bölgelere göre Çizelge 1.2’de gösterilmiştir (Akpınar ve Bulut, 2010).

Çizelge 1.2 Ülkemizde akarsu turizmi için uygun akarsular

Bölgeler	Akarsu Turizmine Uygun Akarsular
Akdeniz Bölgesi	Antalya-Köprüçay, Alara ve Dim Çayı, Manavgat Çayı, Anamur (Dragon Çayı), Adana-Feke- Göksu Nehri
İç Anadolu Bölgesi	Zamantı Irmağı
Ege Bölgesi	Muğla Dalaman Çayı
Karadeniz Bölgesi	Altıparmak- Barhal Çayı, Fırtına Deresi
Doğu Anadolu Bölgesi	Çoruh Nehri
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Fırat Nehrinin bir kısmı

İklim ve doğa şartlarının en elverişli olduğu Kuzey Amerika, Avustralya ve Güney Afrika'da yaygınlaşan bu turizm çeşidi Türkiye'de hızlı gelişen bir turizm çeşidi olmuştur. Kuzey Amerika'da özellikle Kanada'da çok gelişen "Akarsu Krosu" Rafting, son zamanlarda tüm dünyada gelişen turizm ve spor dalı olmuştur. İlk kez 1869 yılında Colorado Nehri üzerinde Büyük Kanyonda gerçekleştirilen rafting, daha sonra 70 yıl unutulmuştur. 1939 yılında Colorado Nehri'nde yeniden organize edilen ikinci rafting büyük ilgi çekmiş ve o tarihten itibaren yapılan vazgeçilmesi zor bir spor olmuştur (Uğurlu, 2005).

Ülkemizdeki nehirlerin önemli bir kısmı çevresindeki doğal, tarihi, arkeolojik, kültürel değerler ve diğer turizm kaynaklarıyla bir bütün oluşturarak akarsu turizmi için elverişli şartlara sahiptir. En önemli payı ise rafting turizmi almaktadır.

Rafting Türkiye'de ilk kez 1992 yılında İspir'de başlayarak Artvin'de sona eren 335 km'lik güzergahta, 6 şişme bot ile yapılmıştır. Ülkemizde, rafting yapılabilen diğer nehirler şunlardır; Dalaman, Köprüçay, Adana- Feke- Göksu, Dim Çayı, Zamantı, Fırat nehirlerinin bir kısmı, Melen, Fırtına, İkizdere, Maçka, Tortum, Barhal, Alara nehirleridir. Ülkemizde nehirlerde rafting 15 yılı aşkın bir süredir yapılmakta ve yıllık ortalama 600.000 katılımcı sayısına ulaşıldığı tahmin edilmektedir. Antalya ilinde Köprüçay'da yaz aylarında günde üç bin turistin rafting etkinliğine katıldığı tahmin edilmektedir. Rafting kadın-erkek, genç- yaşlı

birçok insan tarafından yapılan suya dayalı rekreatif bir etkinliktir (Turgut, 2012).

Summer (2008)'a göre rafting, insanların çalkantılı bir nehrin bir bölümünde kısa veya uzun kürekler kullanarak şişirilmiş bir botu (raft) yönlendirmeye çalıştığı heyecanlı ve tehlikeli olabilen bir rekreatif veya sportif etkinliktir (Turgut, 2012).

İnsanların üzerine binerek su üzerinde ilerlemelerini sağlayan taşıtlar günümüz "raft"ının temellerini oluşturmaktadır. İnsanlar binlerce yıl boyunca kütük, tahta ve kamışları bir birlerine bağlayarak su üzerinde kalan araçlar üretmişlerdir. O zamanın araçları ile günümüzün rafting araçlarını ortak noktası ise hafif olmaları ve derin sulara ihtiyaç duymamalarıdır (Turgut, 2012).

Çok farklı amaçlarla yapılan bu etkinlik zaman içerisinde büyük değişikliklere uğramış ve günümüzde birçok tutkuna sahip bir sportif ve rekreatif etkinlik haline gelmiştir. "Rafting" terimi "raft" kelimesinden gelmektedir. "Raft" ise rafting için imal edilmiş, gerekli standartları taşıyan şişme bota verilen isimdir. Raftlar kolay patlamayacak malzemelerden üretilir (Turgut, 2012).

Su hacmi ve nehir eğiminin yüksek olduğu yerlerde, nehrin botlarla geçilmeye çalışıldığı spor dalına rafting denilmektedir. İkinci dünya savaşı sırasında Amerikalı askerlerin çıkartma yapmak amaçlı kullandıkları, kauçuktan ve şişme botların savaş sonrasında rekreasyonel amaçlı kullanılması ile başlamıştır. ABD'de doğan ve yaklaşık 70 yıllık bir geçmişi olan rafting çok çabuk bir şekilde yayılma göstermiştir. Zengin doğal kaynaklarına sahip olan Türkiye su sporları (rafting, kano ve nehir kayağı) için ziyaretçilerine önemli bir akarsu turizmi potansiyeli sunmaktadır. Ülkemizdeki tarihi, arkeolojik, kültürel ve otantik değerlerine entegre olan akarsu turizmi, çevrenin ve diğer turizm çeşitleriyle bir bütün oluşturmaktadır. Rafting, Türkiye'de 1990 yılında Çoruh Festivali ile ilk

defa duyulmuştur. 1993'te 4. Dünya Akarsu Şampiyonası 28 ülkeden 300 sporcunun katılımı ile Çoruh Nehrinde gerçekleştirilmiştir (Uğurlu, 2005).

Rafting sporunda amaç raft adı verilen ve içinde bulunulan botu yüksek debili nehirlerde devirmeden ve küreklerle yönlendirerek kayalar ve engeller arasından geçirek hedef noktaya ulaşmaktır. Rafting takım halinde yapılmakta ve takımın başında mutlaka bu sporu profesyonel olarak yapan bir rehber bulunmaktadır. Herhangi bir teknik bilgi ve beceri gerektirmemekte, rehberlerin tavsiyelerine uyarak yüzme bilen herkes tarafından yapılabilmektedir (Akıllı, 2004). Özellikle zorluk derecesi yüksek rekreatif nehirlerde raftçılar rehber eşliğinde parkura çıkarlar. Botta sabit bir kürek yeri olmamaktadır. Bütün katılımcılar botun her iki tarafından kürek çekerken, rehber arka tarafta kürek çekerek botu yönlendirmektedir. Diğer katılımcıları da kürek çekmeleri için rehber yönlendirmektedir. (Turgut, 2012).

Erdoğan (2003)'a göre her sporda olduğu gibi rafting için de dikkat edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır. Rafting de diğer doğa sporları gibi doğayla iç içe yapılan bir etkinliktir. Akarsuyun içindeyken, onun kurallarının iyi bilinmesi ve ona uyum sağlanması gerekmektedir. Rafting de amaç akarsuyu yenmeye çalışmak değil, onun ritmine uymak olmalıdır. Rafting turunda dikkat edilmesi gereken noktalar şu şekildedir (Akıllı, 2004);

- İyi bir yüzücü olunmalı,
- Mutlaka can yeleği takılmalı,
- Güvenlik için kask takılmalı,
- Mutlaka en az iki yada üç kişilik gruplarla çıkılmalı,
- Tura çıkılan bot hakkında bilgi sahibi olunmalı ve botun özelliklerini aşacak parkurlardan kaçınılmalı,
- İlk yardım konusunda bilgi sahibi olunmalı,
- Ağırlık yapacak ve ıslanıldığında yüzmeyi zorlaştıracak giysilerden kaçınılmalı,

- Tura katılmadan önce verilecek eğitim dikkatlice dinlenilmeli örneğin bot ters döndüğünde panik yapılmaması ve ne yapılması gerektiğinin bilinmesi konuları bu eğitimlerde verilmektedir.

Rafting sporu genellikle dağlık, kayalık bölgelerde suyun akış hızının fazla olduğu nehirlerde yapılmaktadır. Genelde su sıcaklığı yaz mevsiminde bile 10°nin üstüne çıkmamaktadır. Bu sebeplerden dolayı çarpmalara, soğuğa karşı önlem alınmak gerekmektedir (Akıllı, 2004).

Raftingte kullanılan en önemli malzemeler; bot, can yelekler, neopren kıyafet, neopren çorap veya spor ayakkabı, kask, can yeleği, düdüktür.

Botlar, su geçirmez kauçuk malzemeden yapılmakta, havayla şişirilmekte, içine dolan suyun tahliyesi için tabanında delikler yer almakta ve en az 5 değişik hava bölmesi bulunmaktadır. Şekil 1.1'de görüldüğü gibi botun boyu yaklaşık 3,5-5 m olup ve 6 ile 8 kişi alabilmektedir (Uğurlu, 2005).

Şekil 1.1 Rafting Botları

Su sıcaklığının düşüklüğünde soğuktan korunmak için içerisine çabuk kuruyan, sentetik, nefes alabilen ve sıcak tutan bir giysi üstüne neopren balık adam kıyafeti giyilmelidir. Rafting sırasında bottan düşme ve ayakta durma durumlarında kişiye zarar verebilecek nehir zeminine karşı ayakları korumak

için neopren çorap, düşme sırasında başı koruyabilmek için kask, can yeleği ve düdük olması gerekmektedir (Şekil 1.2).

Şekil 1.2 Rafting sırasında kullanılan malzemeler

Bir bot rehberinin, yolcularla birlikte geçeceği nehir hakkında önceden bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bot rehberi, nehir üzerindeki engelleri tanımalı ve bu engelleri sorunsuz bir şekilde geçebilmeyi bilmelidir (Akıllı, 2004).

Nehir üzerinde rafting yapılabilmesi için bazı parametrelere, kriterlere ve coğrafi koşullara uygun olması gerekmektedir (Akıllı, 2004);

- Fiziksel Parametreler: Meyl: Promil olarak (100m'de 1m)
- Akıntı hızı: metre/saniye (1m/san=3,6 km/h)
- Su yüksekliği: Ölçüm kulelerinden bakılmalıdır üzerinde su istasyonu olan nehirlerde açılış saatlerine dikkat edilmelidir.
- Debi: m³ (=100 lt) olarak ortalama debi m/san'de genişlik* derinlik* hız > m³
- Nehir tipi: Karst nehirler, buzul nehirler, yağmur nehirleri, üzerinde su istasyonu kurulu nehirler (kapaklı su bentleri)
- Hava durumu: Şimşek tehlikesinde su terk edilmelidir.
- Coğrafi alan: Yapılar, engeller, kış mevsiminde ya da sel olaylarında oluşan değişiklikler.

Akarsuların zorluk derecelerine göre ayrılmalarındaki derecelendirmede dikkate alınan faktörler (Akova, 1995);

- Suyun akış hızı ve hacmi
- Akarsu yatağının genişliği ve doğrultusu
- Suyun bazı bölgelerde yaptığı düşüş yükseklikleri
- Rapidlerin uzunlukları
- Girdap

Doğaya zarar vermeden direnç gösterme ilkesine dayanan bu spor akarsularının suyun akış hızı, hacmi, nehir yatağının genişliği suyun düşüş yükseklikleri gibi zorluk kriterlerine göre 6 sınıfa ayrılmaktadır (Uğurlu, 2005).

Çizelge 1.3 Uluslararası nehir zorluk dereceleri (Turgut, 2012)

Sınıf	Nehir Ve Tanımlamaları	Çağlayan	Aktiviteyi Tanımları	Gerçekleştiren	Kişi
I	Kolay: Küçük dalgalar, bir-iki veya hiç engel		Yeni başlayanlar: Kürek kullanmayı yeni öğrenecek kişiler için		
II	Orta: Sürekli akıntı, birkaç manevra, kolay radipler, düzenli dalgalar		Acemi: I. Sınıf nehirde başarılı kürek çekebilene, temel kürek çekme becerisine sahip kişiler için		
III	Zor: Yüksek ve düzensiz dalgalar, manevralar gerektiren dar pasajlar, bota su doldurabilen dalgalar		Orta: Bütün genel manevralarda orta derece beceriye sahip, II. Sınıf nehirde başarılı kürek kullanabilen kişiler için		
IV	Çok zor: Uzun, zor ve devamlı radipler, güçlü dalgalar, botun hareket etmesini engelleyen holler		İleri seviye: Kıyıda/bottan kurtarma konusunda deneyimli, II. Sınıf nehirlerde liderlik yapmış kişiler için.		
V	Son derece zor: Hassas manevralar gerektiren daralan pasajlarda şiddetli, zor ve uzun rapidler, türbülanslı sular. Kurtarma yapmak zordur.		Usta/uzaman: Orta derecedeki su seviyelerindeki bütün nehirlerde engelleri aşabilme yeteneği, IV. Derecedeki nehirlerde başarılı liderlik yapmış kişiler için		
VI	İlerlemenin limit noktası: Neredeyse imkansız ve çok tehlikelidir. Bütün zorluklar limit noktalarına yükselir.		Ustalar/ uzmanlar takımı: mümkün olan bütün önlemler tedbirler kullanılmalı		

Bu kriterlere göre zorluk derecesi 1 olan akarsuda kuvvetli rapidler olmadığı gibi su geniş bir yatakta yavaş akarken, zorluk derecesi 6 olan bir nehirdeki su köpürerek ve oldukça hızlı akmaktadır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Akova (1995), çalışmasında Akdeniz Bölgesinin batı bölümündeki doğal kaynaklardan olan akarsuların turizm potansiyelini ortaya koymayı amaçlamıştır. Akdeniz Bölgesinde'ki Dalaman Çayı, Köprüçay, Manavgat Çayı, Alaçay ve Dim çayındaki rafting uygulamaları hakkında bilgi verilmiş ve akarsu sporlarının faaliyetleri esnasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri açıklanmıştır.

Kuvan (1997), çalışmasında korunan alan sistemi içinde bulunan alanlar (ulusal park, doğa park, bilimsel rezerv alanları vb.) kaynak nitelikleri yönüyle farklı yönetim etkinliklerine tabi olacağını belirtmiştir. Korunan alan sistemleri gereksinimler ve önceliklere bağlı olarak, yasal düzenlemeler ve yönetim yapısındaki farklılıklar nedeniyle, bir ülkeden diğerine değişiklik gösterebileceğini belirtmiştir. Bu değişikliklerin uluslararası esaslar ve kriterlerle uyumlu olmaları gerektiğini ve bu sitem içinde yer alan peyzaj koruma alanlarının, insan- doğa ilişkilerinin uyumlu alanlar olarak görüleceğini sonucuna varılmıştır.

Korkmaz (2001), çalışmasında uygulama alanı olarak orman kaynakları olan doğa turizm ve av turizm etkinliklerinin ekonomisini incelemiştir. Bu iki turizm uygulama alanı ortaya çıkışı ve gelişi bakımından farklı özelliklere sahip olmasından dolayı bu iki etkinliği ayrı olarak ele almıştır. Korunan alanlarda doğa turizmi etkinliklerinin dengeli olarak geliştirilmesi için master planlarının tamamlanması, ulaşım olanaklarının artırılması, doğa turizm etkinlikleri için uygun ücretlendirmelerin yapılması, reklam ve tanıtım gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Doğa turizmi ve av turizmi etkinliklerinin doğaya dayalı etkinlikler olması sebebiyle çevre bilinci oluşumuna katkı sağlaması ve doğal kaynakların korunmasını sağlanmasına yardımcı olacağı belirtilmiştir.

Akıllı (2004), çalışmada kitle turizminden farklı olarak ekoturizmin doğal ve sosyo-kültürel değerleri esas aldığı tartışılmıştır. Köprülü Kanyon Milli Parkı ekoturizm potansiyeline sahip olması nedeniyle çalışma alanı olarak seçilmiştir. Yapılan ekoturizm faaliyetleri sonucunda alınacak önlemler ve öneriler geliştirilmiştir.

Uğurlu (2005), çalışmasında Köprülü Kanyon Milli Parkını çalışma alanı olarak belirlemiştir. Rekreasyon, spor ve doğa sporları kavramlarının turizmle ve rekreasyon arasındaki ilişkileri ve rekreasyon amaçlı doğa sporlarının turizm içerisinde nasıl kullanıldığı belirlemiş ve rafting işletmecileriyle yapılan görüşmelerde anketler uygulamıştır. Köprülü Kanyon Milli Parkında faaliyette bulunan işletmelerin sorunları, beklentileri ve önerileri belirlenmiş ve rafting faaliyetinin alanda nasıl daha verimli organize edilebileceği konusuna öneriler geliştirilmiştir.

Gül, (2005)'e göre ülkemizde korunan doğal alanların planlama ve yönetiminde birçok sorunlarla karşılaşmakta ve bu tür alanların korunması sadece kağıt üzerinde korunabilmekte ve uygulamaya yansıtılamamaktadır. Planlamada ki engellerin temelinde yatan faktör ise ekopolitik bir yaklaşımın tarzının tercih edilmeyişidir. Park yönetim planının, başlangıcından uygulama aşamasına kadar katılımcı bir yaklaşımla ele alınması ve hazırlanması gerekmektedir. Bu amaçla korunan doğal alanlarda ekolojik ve katılımcı yönetim planlarının hazırlanarak yaşama geçirilmesi, sahip olduğumuz doğal-kültürel ve görsel kaynak değerlerimizin gerçek anlamda sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşıyacaktır. Bir alanın yönetim planı, toplumun sosyal-ekonomik-ekolojik ve politik yapısı içinde değerlendirilmesi gereken ve alanın tüm değerleriyle stratejik ilke/prensiplerini ve organizasyonunu ortaya koyan, alanın bugün ve gelecekteki koruma ve kullanımına yönelik planlama-tasarım ve uygulama kararları içeren temel ve bütüncül bir yaklaşımdır.

Benzer (2006), ekoturizmin doğa temelli bir turizm çeşidi olduğunu ve bu turizmin giderek büyüyen bir sektör haline gelmesine dikkat çekmiştir. alışmasında öncelikle ekolojik temelli olan ekoturizmin çalışma alanı ile ilgili fiziksel ve kültürel özelliklerinin tanımını yapmıştır. Elde ettiği verileri CBS kullanarak analizi yapmış ve evre ile turizm arasındaki çevreye duyarlı turizm planlamasını geliştirmiştir. alışmasını anketlerle desteklemiş ve elde edilen veriler sayesinde çevreye duyarlı turizm değerlerinin sürdürülebilir bölgeleme planı için öneri ve stratejiler yapmıştır.

Akın (2006), alışma alanında ki ekoturizm potansiyelini araştırmış ve mevcut turizm talebinin alana ve yakın çevresine olan sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerini ortaya koymuştur. Alanın kaynak değerlerine sahip olan planlamasında alan ile ilgili kaynak ve tehditleri belirleyerek, kaynakların sürdürülebilir kullanımına yönelik öneriler geliştirmiştir.

Mansuroğlu (2006), alışmasında Antalya'nın kuzey-doğusunda bulunan Akseki ilçesinde yerel halkın turizm gelişmelerine yaklaşımlarının belirlenmesi amacıyla anket yöntemi kullanılarak farklı sosyo-ekonomik yapıdaki kişilere uygulanmıştır. Sonuçta Akseki'nin tarihsel, kültürel ve doğal özellikleri ile alternatif turizm için uygun potansiyele sahip olduğu, bu özelliklerin Antalya bölgesinde turizm çeşitlendirilmesinde ve farklı mevsimlere yayılmasına katkı sağlayacağı vurgulanmıştır.

Sarı (2007), alışmasında Antalya ilinin turizminin çeşitlendirilmesi ve tüm yıl geneline yayılması ve yörelerinin mevcut turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Antalya'nın alternatif kaynaklarının turizmde bütüncül bir yaklaşımla planlanması ve değerlendirmesi anlayışının gerekliliğini ortaya koymuştur.

Karahan ve Orhan (2008), çalışmalarında suya dayalı rekreasyonun insan sağlığı üzerindeki olumlu etkilere ve rekreasyonel potansiyelinin fazlalığı sebebiyle en çok tercih edilen alanlar olduğunu ve gerçekleştirilecek aktivite çeşitliliğinin fazla olduğunu vurgulamaktadırlar. Çoruh Havzası çalışma alanında suya dayalı ekoturizm ve rekreasyonel faaliyetlere önemli potansiyel oluşturacak aktivitelerin yoğun olduğu belirlenmiştir. Doğrudan ve dolaylı olarak suya dayalı rekreasyon etkinlikleri sınıflandırılmış ve bu su varlıklarının korunması, yöre halkına ekoturizm potansiyeli oluşturduğu vurgulanmıştır.

Nayır ve ark (2008) e göre ülkemizde ekoturizm, doğal ve kültürel alanlarda giderek yaygınlaşan önemli bir olgu haline gelmiştir. Yapılan SWOT analizi ile ülkemizde ekoturizm konusunun, kavram yönünden henüz net olarak anlaşılmadığı, nerelerde, nasıl, ne zaman ve ne şekilde yapılacağı konusunda belirsizliklerin bulunduğu, planlama ve yönetsel ölçekteki mevcut sorunlarla karşılaştığı ve bu nedenle teorik ile uygulamada henüz bir bütünlüğün ve netliğin kazanmadığı anlaşılmaktadır. Ülkemizde giderek önemi artan ekoturizmin mevcut güçlü ve zayıf yönlerinin açıkça bilinmesi, bugün ve gelecekte fırsat ve tehditlerin tahmin edilmek suretiyle analiz edilmesi, ülkesel ölçekte amaçlara uygun stratejilerin ve politikaların belirlenmesinde önemli bir rol oynayacağı belirtilmiştir.

Orhan (2008), çalışmasında, Türkiye'nin doğa hazinelerinden biri olan Çoruh Havzası'nda yer alan Uzundere'nin ekoturizm potansiyelini belirlenmiştir. Çalışmada alanın korunması ve ekonomik faydalar üretebilecek ekoturizm planlaması hedeflenmiş, SWOT Analiz tekniği kullanılmış ve alanın mevcut durumu, aktif ve potansiyel turizm etkinlikleri değerlendirilerek sınıflandırılmış ve haritalandırılmıştır.

Sağdıç ve Bozyiğit (2008), çalışmasında Köprüçay Havzası'nın doğal, tarihi ve kültürel turizm potansiyeli bakımından önem taşıdığını vurgulamıştır. Havzanın

güneyinde ulaşım ve konaklamanın gelişmiş olması turizm potansiyelinin değerlendirilmesine yol açarken, kuzeyinde ulaşım ve konaklamanın gelişmemesi ve tanıtım eksikliği nedeniyle turizm potansiyelinden faydalanılamadığı belirlenmiştir.

Yılmaz (2008), Türkiye ekoturizmin bir ürünü olan tatil çiftliklerinin geliştirilmesi ve bu çiftlik ürünlerinin çeşitlendirilmesini vurgulamıştır. Kırsal alanlarda doğal ve kültürel çevrenin korunması, ziyaretçiler ve yöre halkı için çevresel eğitime ve öğrenmeye dayalı etkinliklerin sunulması ve bu doğal ve kültürel alanların sürdürülebilirliği açısından ekoturizm ilkelerini bünyesinde barındırması ile alternatif bir turizm şekli olduğunu belirtmiştir.

Akgün (2009), çalışmasında Kazdağı Ulusal Parkını çalışma alanı olarak belirlemiştir. Çalışma alanının ekoturizm amaçlı planlamasına yönelik bir model oluşturmuştur. Katılımcı planlamayı araştırmasında temel olarak bir ekoturizm planı oluşturulmuştur. Böylece alanın kaynak değerlerini korumayı temel amaç kabul edilerek kırsal kalkınmayı teşvik edecek bir ekoturizm planı oluşturmuştur.

Akten vd. (2009) e göre, ülkemizde bilimsel ve teknik anlamda yasa ile koruma altına alınan doğal alanların temel koruma gerekçeleri özellikle rekreasyon&turizm amaçlarıyla çoğunlukla çelişmekte ve rekabet edememektedir. Rekreasyonel&turizm çeşitlilik ve kalitesi konusunda artan talepler, korunan doğal alanlar üzerinde ve yönetiminde önemli baskılara ve zorluklara yol açmaktadır. Bu durum başta üst toprağın sıkışması ve çevre kirliliği olmak üzere bitki örtüsünün tahribi, yaban hayatı davranışlarındaki değişimler, gürültü, orman yangını vb doğal ve kültürel değerlerin olumsuz etkilenmesine yol açabilmektedir. Ayrıca söz konusu alanlarda rekreasyonel kullanımının kontrol edilmemesi, izlenememesi veya duyarsız kalınması gibi yönetsel yaklaşımlarda kaynak değerlerinin olumsuz yönde etkilenmesine

neden olabilmektedir. Bu nedenle korunan doğal alanlarda mevcut doğal ve kültürel kaynak değerlerinin rasyonel kullanımının sağlanması ve gelecek nesillere sürdürülebilir bir şekilde ulaştırabilmesi için bütüncül, katılımcı ve uygulanabilir “yönetim planları”nın yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda yönetim planı içinde özellikle ziyaretçi/kullanıcı yönetimi de yer almalıdır. Ziyaretçi yönetimine ilişkin kullanılan yaklaşımlardan birisi de ziyaretçi etki yönetim yaklaşımıdır.

Nayır (2009), çalışmasında ekoturizm kavramını, kapsam ve içeriğini detaylı olarak ortaya koymuş ve Isparta yöresinde bulunan korunan doğal alanlarda gerçekleştirilen ekoturizm etkinliklerinin mevcut durumunu analiz etmiş ve ekoturizme yönelik talepler, öncelikler ve eğilimleri belirlemiştir.

Akpınar ve Bulut (2010), ekoturizmin alternatif turizmin bir dalı olduğunu ve ülkemiz için önemli bir turizm kaynağı olduğu belirtmiştir.

Ay ve Gül (2010) sundukları bildiriye, Antalya yöresi ülkemizin en önemli turizm merkezi olduğunu aynı zamanda ekoturizm gelişim bölgesi olarak ilan edildiğini belirtmişlerdir. Bu çalışmada mevcut ekoturizm uygulamalarında karşılaşılan mevcut sorunlara anket yolu ile uzman görüşleri doğrultusunda çözümler üretilmiştir. Bu amaçla akademisyen, yönetici/müdür ve mesleki teknik uzman olmak üzere 3 farklı uzman grubuna (toplam 60) anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmaları sonucunda uzmanların ekoturizm kavramsal algılamaları, ekoturizm eğilimleri ve ekoturizm uygulamaları konusundaki sorunlar ve çözümlere yönelik yaklaşımları belirlenmiştir. Antalya ve yakın çevresi ekoturizm açısından önemli bir potansiyeldir. Bu potansiyel; akılcı, kaynakların korunması ve geliştirilmesi temeline dayalı ve katılımcı bir anlayışla değerlendirilmelidir.

Ay vd. (2010), Antalya ilinde yapmış oldukları çalışmada, ekoturizm acentalarıyla görüşmeler ile yerli yabancı turistlere ise anket uygulaması yapılmıştır. Anketlerin istatistiksel analiz yöntemleriyle değerlendirilmesi ile Antalya ilindeki ekoturistlerin özellikleri, karşılaştığı sorunlar ve Antalya'daki ekoturizm alanlarından beklenti ve talepleri belirlenmiştir.

Erdoğan (2010), çalışmasında Türkiye'de turizm uygulamalarından kaynaklanan temel sorunların tespiti yapmış ve ekoturizm kavramsal tanımlanması, uygulaması ve mevcut durumunun değerlendirilmesini amaçlamıştır.

Özgen (2010), çalışmasında Doğu Anadolu Bölgesini çalışma alanı olarak seçmiştir. Alanın jeomorfolojik, iklimik, hidrografik ve floristik koşulları bakımından doğa turizm için zengin bir potansiyel oluşturduğunu belirtmiştir. Alanda zengin ve debiler yüksek akarsu potansiyeli, su sporları için önemli bir turizm potansiyeli olduğu belirlenmiştir. Doğu Anadolu Bölgesinin doğal coğrafi kaynaklı turizm potansiyelini ortaya koymak ve sürdürülebilir ekonomik kaynak olarak bölgenin turizm alternatiflerini SWOT analizi ile belirlemiş ve plan kararları geliştirmiştir.

Şen (2010), çalışmasında turizmin gelişim süreci ve çevre üzerindeki etkileri incelenmiştir. Kitlesele turizmin tehlikelerine karşı ortaya çıkan ekoturizmin yanlış planlanması sonucunda çok daha tehlikeli olabileceği belirlenmiştir ve ekoturizmi ekolojik, ekonomik ve sosyo kültürel etkileri ortaya konulmuştur. Ekoturizm uygulamalarında, korunan alanlar ve hassas ekosistemlerdeki uygulamalara yönelik plan ve politikaların daha önleyici olması gerektiği vurgulanmıştır.

Akkiprik (2011), çalışmasında Hatay ili Samandağ ilçesini çalışma alanı olarak seçmiştir. Samandağ ilçesi doğal ve kültürel zenginliklerinin ortaya çıkarılarak ekoturizm kullanımına yönelik öneriler getirilmiştir.

Arpa (2011), çalışmasında korunan alanların belirlenmesi, planlanması ve yönetiminin geniş bir perspektife sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Çalışma alanı olarak Sultan Sazlığı Milli Parkı belirlenmiştir. Bu alanda katılımcı süreçlerinin etkinliğini ölçülmüş ve değerlendirilmiştir. Ülkemizde korunan alan uygulamalarında katılım durumunun orta düzeyde olduğu ve korunan alan yönetim etkinliği için ilgi gruplarının katılımının mevzuat, politika ve planlarda yer almasının sağlanması ile katılım için uygun mekanizmaların ve yaklaşımlarının tanımlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yavuz (2011), Akdağ Tabiat Parkı'nda ekoturizm potansiyelini belirlemiştir. Yönetici ve yöre halkıyla görüşmeler yapmış ve istatistiksel analizlerle değerlendirmiş ve alanın mevcut durumu belirlemek sretiyle de SWOT Analizi tekniğinden yararlanmıştır. Sonuçta alanın ekoturizm potansiyeline sahip olduğu belirlenmiş ve hangi ekoturizm etkinliklerinin yapılabileceği tespit edilmiştir.

Kaypak (2012), çalışmasında ekolojik turizmin kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından önemini vurgulamaktadır. Türkiye'nin coğrafi konumundan dolayı önemli bir ekoturizm çeşitliliğine sahip olduğu belirtilmiştir. Uygulama aşamasında karşılaşılan en önemli sorunun sürdürülebilirlik vurgulanıştır.

Turgut (2012), çalışmasında suya dayalı rekreasyon kavramının incelemiştir. Antalya ilinde suya dayalı rekreasyon alanında faaliyet gösteren işletmelerin profillerini belirlemiştir. 122 suya dayalı rekreasyon işletmesi oluşturmuştur.

Külekçi ve Bulut (2013), çalışmasında Erzurum ilinin Oltu ilçesini çalışma alanı olarak seçmiştir. Alanın değişken topoğrafik yapısı, zengin flora ve fauna durumu, jeolojik oluşumları, geleneksel ürünler ve yöresel mimari açısından zengin çeşitliliği ekoturizm açısından önemli bir potansiyel oluşturmuştur. Alanın ekoturizm potansiyelini belirlemek amacıyla 5'li likert tipi sorularla hazırlanan anketler değerlendirilmiş ve SWOT Analizi tekniği kullanılmıştır.

Karademir vd. (2013), çalışmasında Kahramanmaraş'ın ekoturizm potansiyeli ile halkın ekoturizme bakış açısı belirlenmiştir. Araştırma alanı çevresinde birincil ve ikincil veriler toplanmış ve bu verilere dayalı istatistik teknikleri uygulanmıştır. Verilerden elde edilen analiz sonuçlarına göre Kahramanmaraş'ın doğal- kültürel değerlerinin sürdürülebilir bir yaklaşımla korunması planlanması ve geliştirilmesine yönelik yapılması gerekenler belirlenmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Çalışma alanını Antalya ili sınırları içerisinde bulunan Köprülü Kanyon Milli Parkına kaynak değeri olan Köprüçay rafting alanı ve yakın çevresi oluşturmaktadır.

Alanda yöre insanları, ziyaretçiler, rafting işletmecileri ve uzmanlara yapılan anket formları ve bu formlardan elde edilen bulguların değerlendirilmesi için SPSS programından yararlanılmıştır. Haritaların oluşturulması sırasında ArcGIS programından kullanılmıştır. Alan için bilgi alama ve envanter toplama sırasında fotoğraf makinesi ile resimler çekilmiştir.

Köprüçay, Köprülü Kanyon Milli Parkı, 31°01'30"E ve 37°16'10" N batı, 31°11'16"E ve 37° 25' 12"N kuzey, 31°14'01"E ve 37°16'32"N doğu ve 31°12'59"E ve 37°07' 40"N güney koordinatları arasında bulunan Köprüçay Havzası içinde yer almaktadır (Şekil 3.1). Çalışmada alana ait verilerin toplanabilmesi amacıyla alana çok sayıda ziyaretler yapılmış ve alana ait doğal ve sosyo kültürel özelliklere ait bilgiler toplanmıştır. Ziyaretler sırasında kurumlar, yöre halkı ve ziyaretçilerle görüşmeler yapılarak fotoğraflar çekilmiştir. Çalışma süresince YÖK ve SDÜ kütüphaneleri, araştırma alanına ait çeşitli kurumlardan elde edilen dokümanlar ve internet arama motorlarından yararlanılmıştır.

Şekil 3.1 Çalışma alanı coğrafi konumu (Orijinal, 2015)

3.1.1. Köprülü kanyon milli parkı genel bilgileri

Köprülü Kanyon Milli Parkı, Türkiye'nin turizm yönünden en yoğun faaliyetlerinin olduğu arkeolojik, estetik, zengin bitki ve hayvan topluluğuna sahip eşsiz güzellikler, jeomorfolojik ve jeolojik özellikler içeren Orman ve Su İşleri Bakanlığı VI. Bölge Müdürlüğüne bağlı olan 7 adet milli parktan biridir (<http://bolge6.ormansu.gov.tr>).

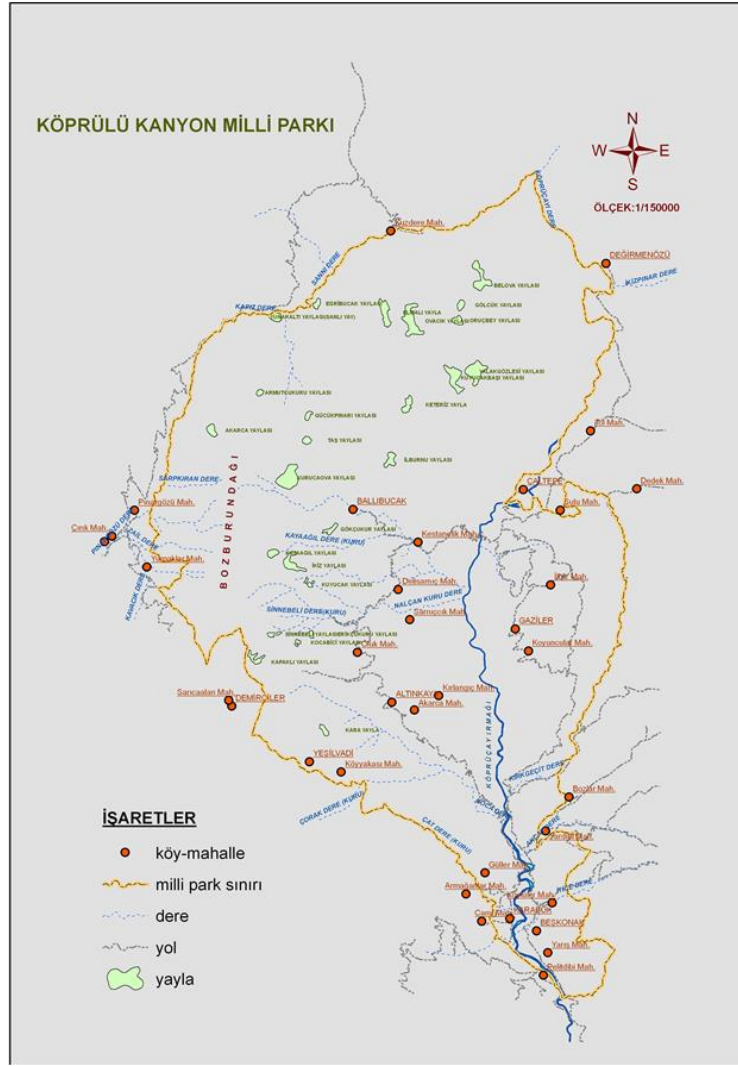
Köprülü Kanyon Milli Parkı, 12 Aralık 1973 tarihinde 35.777,0 hektarlık alan sahip olduğu doğal, kültürel ve rekreasyonel değerlerinden dolayı 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. maddesine göre milli park olarak ilan edilmiştir.

Milli park içerisinde arkeolojik sitler, yöreye özgü bitki toplulukları, jeolojik oluşumlar bulunmaktadır. Alana ulaşım Side'den 65 km uzaklıkta olup Antalya'nın 85 km kuzeydoğusundan ayrılan Taşağıl ve Beşkonak'a giden 40 km'lik karayolu ile ulaşılmakta ve Toros Dağları'nın eteklerinde yer almaktadır (Şekil 3.2). Parkın doğusunda yer alan Dipoyraz Dağı 2980 m yüksekliğinde olup

yamaç kısımları ormanlarla kaplıdır. Köprüçay, Bolasan Köyü ve Beşkonak arasında 120 km uzunluğunda ve 100 m derinliğinde sedir ormanlarıyla kaplı vadiler ve kanyonlar yer almaktadır. Milli park içerisinde bulunan nehir vadisi 14 km uzunluğunda maximum 400 m yükseklikte dik bir kanyon şeklindedir. Köprüçay Nehri, Türkiye'nin en doğal rekreasyon alanlarından biridir. Nehrin batısında bulunan tarihi Selge şehri, nehir kenarındaki kaleler ve su kemerleri, Roma Dönemi'ne ait köprüler ve tarihi yollar gibi birçok arkeolojik kaynaklar alanda yer almaktadır (Uğurlu, 2005).

Alan; rafting, piknik ve kültürel alanları ziyaret gibi rekreasyonel faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştiği ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarının büyük oranda karşılandığı bir alandır. Antalya'da rafting faaliyeti 1992 yılında Köprü Kanyonda başlamıştır. Köprülü Kanyon Milli Park alanına yıllık ortalama 500000 turistin geldiği tahmin edilmektedir. Giriş sırasında herhangi bir denetim ve bilet kesimi olmadığı için kesin bir rakam elde edilememiştir.

Milli park sınırları içerisinde bulunan Beşkonak, Karabük, Altinkaya, Gaziler gibi köylerde arazi genellikle tarımsal amaçlı, yerleşim, otlatma yani mera amaçlı ve ırmak kenarlarında rafting tesisleri olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3.2 Köprülü Kanyon Milli Parkı idari haritası (DKMPGM, 2007)

Milli park, Çizelge 3.1’de belirtildiği gibi Manavgat, Serik ve Sütçüler idari sınırları içerisinde yer almaktadır (DKMPGM, 2007).

Çizelge 3.1 Köprülü Kanyon Milli Parkı arazisinin ilçelere göre dağılımı (DKMPGM, 2007)

İlçe (İl)	Alanın Büyüklüğü
Manavgat (Antalya)	28,631,0
Serik (Antalya)	3,084,0
Sütçüler (Isparta)	4,062,0
Toplam	35,777,0

Milli park sınırları içinde kayıtlı 5 adet arkeolojik sit ve 15 adet arkeolojik yapı yer almaktadır. Bunlar Çizelge 3.2’de gösterilmiştir.

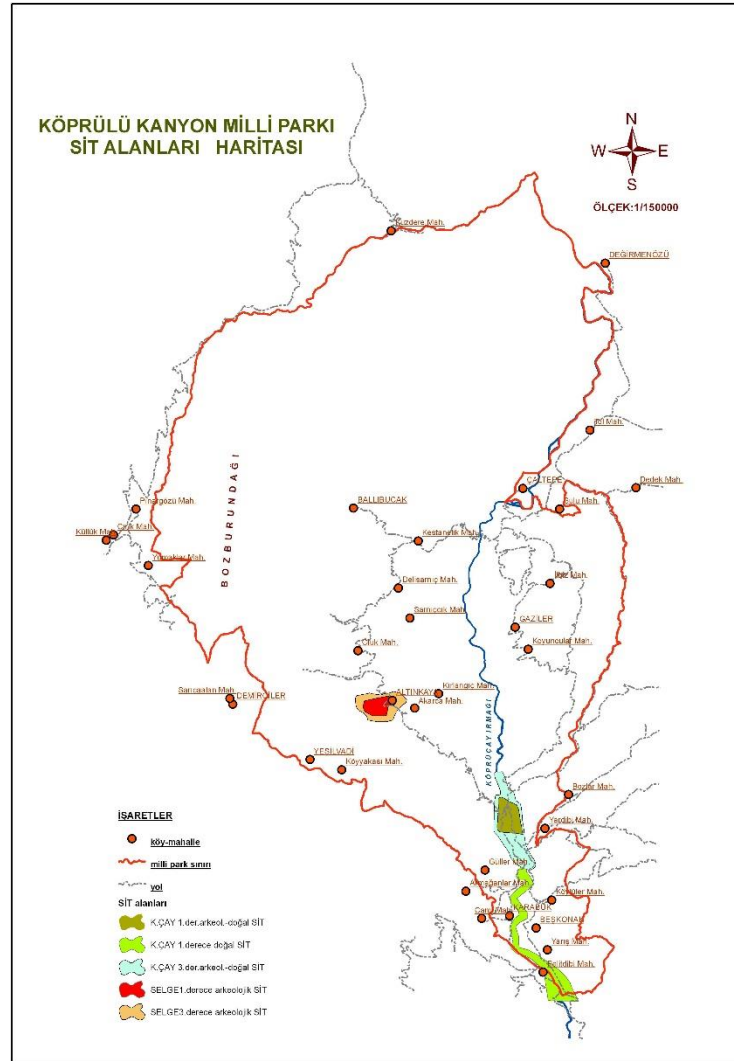
Çizelge 3.2 Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisindeki sit alanları (DKMPGM, 2007)

Adı	Statüsü	Kayıt Kararı (Tarih/Komite Numarası ve Adı)
Selge Antik Şehri	1. Derece Arkeolojik Sit	25.07.2002/5514_AKTVKK
Selge Antik Şehri	3. Derece Arkeolojik Sit	25.07.2002/5514_AKTVKK
Oluk Köprü ve çevresi	1. Derece Arkeolojik- Doğal Sit	15.04.1978/A- 1108_GEEAYK
Oluk Köprü ve çevresi	3. Derece Arkeolojik- Doğal Sit	15.04.1978/A- 1108_GEEAYK
Köprüçay çevresi	1. Derece Doğal Sit	29.11.2001/5222_AKTVKK

Milli park aşağıdaki yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

- 6831 sayılı Orman Kanunu
- 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu
- 2872 sayılı Çevre Kanunu
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kanunu
- 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu
- 4342 sayılı Mera Kanunu
- 442 sayılı Köy Kanunu
- 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu

Milli parkın idari sorumluluğu Çevre ve Orman Bakanlığı’na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Antalya Çevre ve Orman İl Müdürlüğü Manavgat Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğüne aittir. Parkın içinde bulunan Şekil 3.3’de görülen arkeolojik ve doğal sit alanlarının korunması, restorasyonu ve her türlü bilimsel çalışmasını yapmak 2863 sayılı kanun ile 5226 sayılı kanunca Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumluluğu altındadır (DKMPGM, 2007).

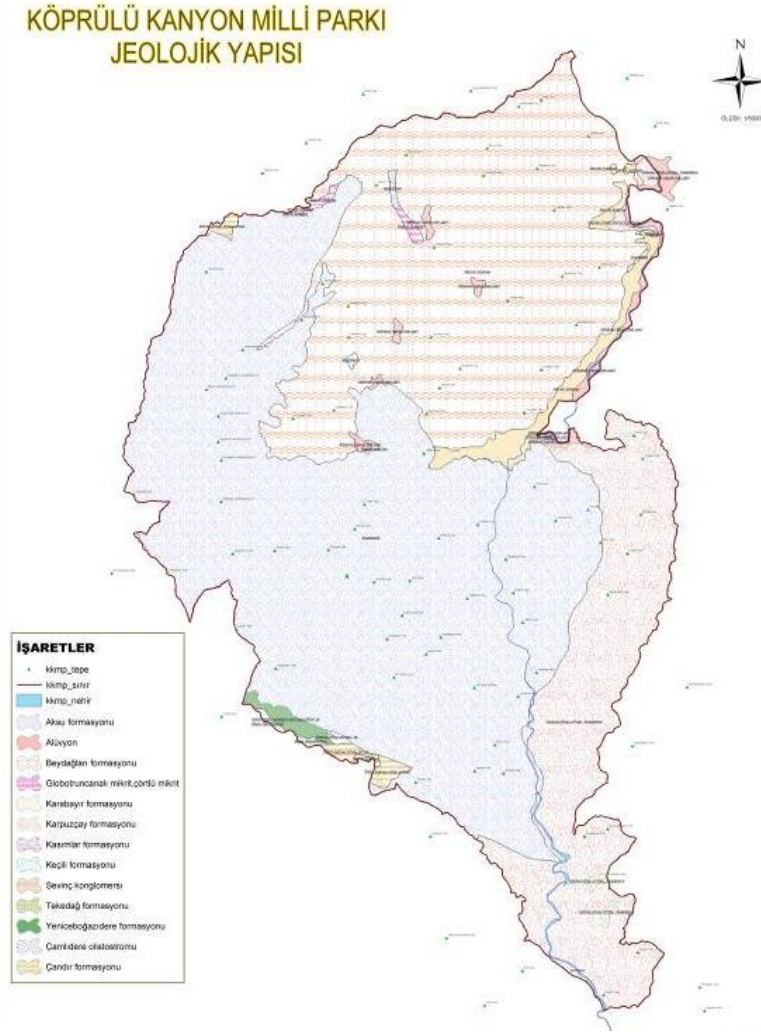
Şekil 3.3 Köprülü Kanyon Milli Parkı sit alanları haritası (DKMPGM, 2007)

Alanın Fiziki Özellikleri

Jeoloji ve jeomorfoloji: Köprülü Kanyon Milli parkın kapladığı alanda üç önemli jeolojik formasyon vardır. Bunlar;

- Yaklaşık 190 milyon yıl yaşındaki kalın kireçtaşından oluşan, parkın kuzeydoğu kesimlerini oluşturan Beydağları formasyonu,
- Yaklaşık 11-15 milyon yıl yaşındaki kumtaşı, kil taşı ve silttaşı içeren çöküntü oluşumundan meydana gelen Karpuzçay ve
- 400 m kalınlığa ulaşan, 7-10 milyon yıl yaşındaki konglomeradan oluşan Aksu formasyonudur.

Parkın büyük bir kısmı Köprüçay Irmağı'nın iki tarafını kaplayan sivri, sert görünümlü dağlardan oluşmaktadır. Köprüçay'ın denizle birleşmesinden önce ve geniş bir ırmak olmadan önce, 12 km uzunluğunda, 200m az genişlikte ve 450m derinliğinde bir kanyon oluşturmaktadır. Alan genel olarak karstik yapılar, mağaralar, dik kayalıklar, dolinler ve pınarlarla doludur (DKMPGM, 2007).

Şekil 3.4 Köprülü Kanyon Milli Parkı'nın jeolojik özellikleri (DKMPGM, 2007)

İklim: Yazları sıcak ve kurak, kışları sıcak ve yağışlı geçtiği Akdeniz iklimidir. Alanın kuzeyinde Toros Dağlarının bulunmasından dolayı kuzeyden gelen soğuk rüzgarlardan parkı koruyarak alanda ılıman bir iklim yaratmaktadır. Yıllık

ortalama yağış miktarı fazla olup (1124,5mm) yağış genellikle kış aylarında yağmaktadır. Aylık en yüksek sıcaklık ortalaması, Ağustos aylarında (35,5 °C), en düşük sıcaklık ortalaması ise 6,9 °C ile Şubat ayında izlenmektedir (DKMPGM, 2007).

Toprak: Alanda dört temel toprak grubu vardır. Kahverengi orman toprakları, yaprağını döken orman örtüsü altındaki kalkerli ana malzemeden oluşmuştur. Kırmızı Akdeniz toprakları (*terra rossa*), Akdeniz havzasının kıyı kesimlerindeki sert kireçtaşları üzerinde oluşmuştur. Bu toprakların organik malzeme içeriği düşüktür ama kil içeriği yüksektir. Park alanı içinde bu topraklarda genellikle makiler yetişir ve bu toprakların tarımsal değerleri oldukça düşüktür. Regosoller, derinde, birleştirilmemiş ana malzemeden oluşan çok genç topraklardır. Bunların su geçirgenlik değerleri çok yüksektir ve su tutma kapasiteleri düşüktür. Alüvyonlu topraklar ise ırmak vadisinin aşağı kesimlerinde, taşkın alanlarında, suyla taşınan malzemeden oluşmuştur. Bunlar tarım için oldukça elverişlidir (DKMPGM, 2007).

Ekolojik Özellikler: Milli park sınırları bakımından endemik türlerin en yaygın olarak bulunduğu Batı Toros Dağları içinde yer almaktadır. Parkta bitkilerin % 29'u Akdeniz flora bölgesine, % 12'si İran-Turan bölgesine ve % 7'si de Avrupa-Sibiryaya bölgesine aittir. Kalan % 52 ise çoklu veya belirlenememiş bölgelere aittir. Park alanı içindeki farklı yükseklikler, sert ve yalçın topoğrafya zengin flora ve faunayı oluşturan habitat çeşitliliği ve mikroklimalar yaratmıştır. Alan içerisinde dört ana ekosistem bulunmaktadır (DKMPGM, 2007).

- Düşük yükseklikler (150-1100m): Köprüçay Vadisi'nin alt kesimlerinde konglomera ve kireçtaşları üzerinde maki bitki örtüsü hakimdir. Baskın türleri, *Quercus cerris* (saçlı meşe), *Arbutus andrachne* (sandal ağacı), *Phyllaria latifolia* (akçakesme), *Cistus sp.* (laden) *Olea europe* (zeytin)'dir. Alanda *Cupressus sempervirens* (akdeniz servisi)'in dünya üzerindeki en büyük doğal ormanı bulunmaktadır. 150-1100m arasında

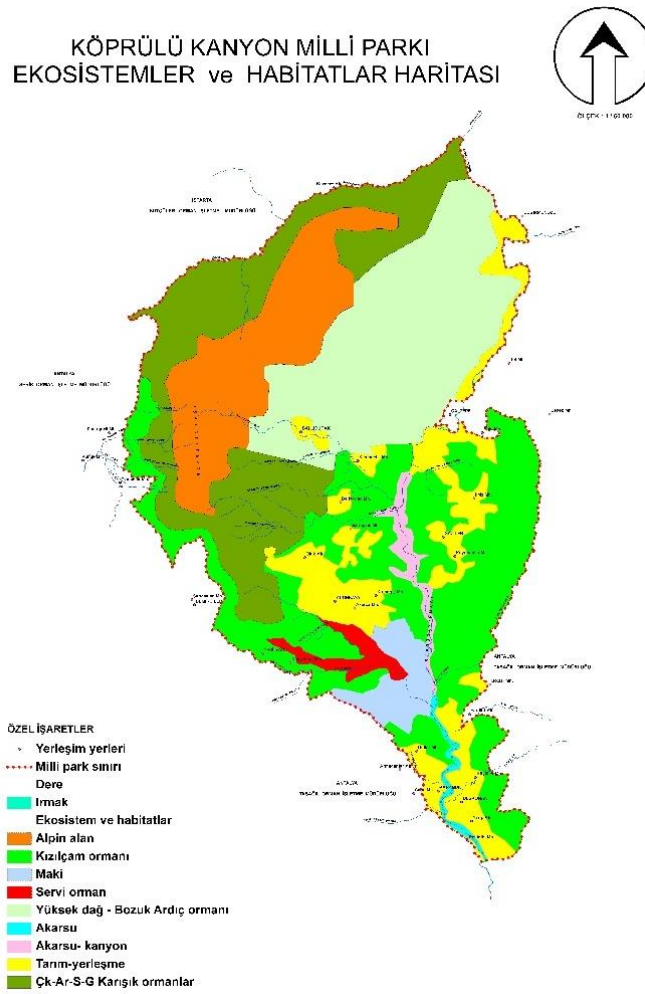
saf veya karışık olarak, *Pinus brutia* (kızılçam) baskın olduğu ormanlar yaygın bulunmaktadır.

- Orta yükseklikler (1100-1800m): *Pinus nigra ssp. pallasiana* (karaçam) ormanı milli parkın 1100-1500m yükseklikteki güney, doğu, kuzey ve kuzeydoğu yamaçlarında daha çok kireç taşları üzerinde saf olarak ve bazı ardıç türleri *Cedrus libani* (Lübnan sediri), *Abies cilicica subsp. İsaurica* (Toros göknarı) ile karışık görülmektedir. *Cedrus libani* (Lübnan sediri) baskın olarak görüldüğü ormanlar karaçam bölgesi ile Alpin bölgeler arasında ki 1400-1800m arasında değişen yüksekliklerde görülmektedir.
- Subalpin ekosistemler (1800-2500m): Yüksek Akdeniz kıyı şeridinin genelinde görüldüğü gibi bu alanlar bölgesel endemikler ile birlikte yüksek biyolojik zenginlikler içermektedirler. Bu alanlarda genellikle az dikenli, yastıksı, alçak çalı formasyonları ve bodur kozalaklı ağaçlar görülmektedir.
- Dere ve kanyon ekosistemleri: Köprüçay ve yan dere yatakları boyunca suyun yıl içerisindeki durumuna göre farklı bitki örtüsü tipleri oluşmaktadır. 110-220m yüksekliklerdeki kuru dere yatakları *Nerium oleander (zakkum)*, *Myrtus communis (mersin)*, *Ficus carica (incir)* gibi çalılarla kaplıdır. Yoğun gölgeli ve yüksek rutubetli olan kanyonlar kendine özgü bir mikrokimaya sahip olup endemik bitkiler bakımından zengindir, sadece yosun olarak kanyonlarda 90 tür tespit edilmiştir.

Flora: Alanda BÇDKY Projesi kapsamında yapılan çalışmalar sırasında 390 takım ve 94 familyadan 950 takson tanımlanmıştır. 230'u Türkiye endemiği olan bu taksonların 12 tanesi bölge endemiğidir. Endemik türlerin IUCN tehlike kategorilerine göre durumu Çizelge 3.3 de verilmiştir (DKMPGM, 2007).

Fauna: Alanda yapılmış çalışmalara göre 32 memeli türü belirlenmiştir. Bunların 10 tanesi IUCN tehlike kategorisinde yer almaktadır. Milli park ,

alanının karstik yapısı nedeniyle çok sayıda yarası türünün bir çoğu IUCN listesinde yer almaktadır. Daha ileri araştırmalarla alanda daha fazla yarası türünün ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. 123 kuş türü tespit edilmiştir. Özellikle parkta dik kayalık alanlarda yuva yapan kızıl akbaba kolonileri mevcuttur. Alanda 21 sürüngen , 6 adet iki yaşamlı, 7 balık ve 71 böcek türü yaşamaktadır (DKMPGM, 2007).

Şekil 3.5 Köprülü Kanyon Milli Parkı ekosistemler ve habitatlar haritası (DKMPGM, 2007).

Çizelge 3.3 Köprülü Kanyon Milli Parkı'nda kaydedilen endemik taksonların IUCN tehlike kategorilerine

Tehlike Kategorisi	Kategori Sembolü	Potansiyeli	
		Sayı	Oran(%)
Çok tehlikede	CR	3	1,30
Tehlikede	EN	19	8,26
Zarar görebilir	VU	34	14,80
Düşük risk	LR	164	71,30
Koruma önlemi gerektiren	(cd)	28	17,07
En az endişe verici	(lc)	107	65,24
Tehdit altına girebilir	(nt)	29	17,69
Veri yetersiz	DD	9	3,91
Değerlendirilemeyen	NE	1	0,43
TOPLAM TAKSON		230	100,00

Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Özellikler

Tarih ve kültür: milli park, arkeolojik ve tarihi açıdan oldukça önemli bir yerdedir. Selge Antik Şehri, Taş teraslar, Oluk Köprü, Büğrüm Köprü, St. Paul yolu, gibi yerler alanın tarihi bakımından değerini artırmaktadır (DKMPGM, 2007).

Selge Antik Şehri

En önemli alan Selge Antik Şehri'dir. Tarihçi Strabon'a göre şehir MÖ İkinci Binyılın sonuna doğru Dor göçleri sırasında kurulmuştur. Daha sonra, MS 7. yüzyılın başlarında şehre Lakedaimon'lar (Spartalılar) yerleşmiştir. Stylegiys ve Estlegiys olarak anılan Selge yağ, şarap, tıbbi ve kutsal bitkiler ve kereste üretiminde öneme sahip büyük bir şehir haline gelmiştir. Selge, günümüzde Antalya olarak bilinen Pisidia bölgesinde paranın basıldığı ilk şehir olmuştur. Selge şehrinde oturanlar Pers, Helen, Roma ve Bizans dönemlerinde işgalci güçlerle sık sık ihtilafa düşmüş fakat çoğu zaman kısmen zenginliklerinden, kısmen de arazi şartlarının getirdiği doğal korumadan dolayı bağımsızlıklarını koruyabilmişlerdir. Günümüze ulaşan Selge şehri kalıntıları Roma Dönemi'nden kalmadır. Surlarla çevrili olan şehir, Tiyatro, Zeus Tapınağı ve Odeon ile Nymphäum'un bulunduğu üç tepe üzerinde kurulmuştur. Sütunlu yol,

hamamlar, tiyatro ve stadion bu tepelerin arasında yer almaktadır. Bu yapıların çevresinde, özellikle güney yamaçta sivil halka ait konutlar bulunmaktaydı. Agora (pazar yeri ve forum), tapınak ve bazilika gibi diğer önemli yapılar şehir surlarının dış kısmında yer almaktadır (DKMPGM, 2007).

Alanın hiç bir kesiminde kazı ve restorasyon çalışmaları yapılmamıştır. En belirgin yapı, bir kısmı artık çökmüş olan tiyatrodur. Arkeolojik kalıntıların çoğu tahrip olmuş ve bitki örtüsüyle kaplanmıştır. Alanın çoğu şimdi Selge (Altınkaya) köyünün yerleşim yeridir ve bu evlerden 57'si 1. Derece Arkeolojik Alan içerisinde kalmaktadır. Bu evler, yöre halkı ve idari merciler arasında sürekli bir anlaşmazlık nedeni olmuştur ve olmaya da devam etmektedir (DKMPGM, 2007).

Taş teraslar

Selge etrafında yer alan taş duvarlı geniş teras kompleksinin şehrin kendisi kadar eski olması ihtimali bulunmaktadır. Antik teraslar günümüzde de tarım için kullanılmakta ve korunmaktadır. BÇDKY Projesi yöre halkına bu teraslar üzerinde üzüm bağları kurmak için hibe desteği sağlamıştır (DKMPGM, 2007).

Oluk Köprü

Bu taştan yapılmış kemerli köprü Köprüçay Irmağı üzerinde Romalılar Dönemi'nde, Milattan sonra 2. yüzyıl civarında yapılmıştır (Şekil 3.6). 1996 yılına kadar köprü orijinal şekli ile kullanılmıştır. 1996 yılında Karayolları 13. Bölge Müdürlüğü tarafından aslına uygun olmayan bir şekilde restore edilmiş olup halen trafiğe açıktır (DKMPGM, 2007).

Şekil 3.6 Oluk Köprü (Orijinal, 2014)

Bügrüm Köprü

Kanyonun bir yanında yer alan restore edilmemiş bu tek kemerli köprü de Romalılar Dönemi'nden kalmadır ve yürüyerek ulaşılabilir mesafededir. Bügrüm Köprü'den Selge antik şehrine bu yolu kullanarak gitmek mümkündür. Milli Park içinde kalan diğer tüm kalıntılar geç Roma ve Bizans döneminden kalmadır. Oluk Köprü ve Bügrüm Köprü arasında kalan şapel (küçük kilise) milattan sonra 6.yüzyıldan kalmadır. Oluk Köprü'nün 600–700 m güneyinde yer alan garnizon yapısı, Selge Yolu'nu, köprüleri ve Kanyonu görebilecek bir noktada konumlandırılmıştır. Garnizona su tedarik etmek için inşa edilen su kemerinin bir kısmı halen ayaktadır (DKMPGM, 2007).

St. Paul Yolu

St. Paul Yolu, 500 km uzunluğunda St. Paul'un Anadolu'daki ilk misyonerliği sırasında yürüdüğü yoldur. Yolun yaklaşık 45 km'lik kısmı Milli Parkın içinde kalmaktadır ve Çaltepe köyü yakınlarında taş döşeli antik yoldan ayrıldıktan sonra Parkın dağlık ve kokurdanlık kısmını takip ederek Milli Park sınırlarını terk etmektedir.

Yöreye Özgü Geleneksel Mimari

Geleneksel mimari açısından, Akdeniz Bölgesi Kırsal Kesiminin özellikle yüksek kesim (yayla) yerleşmelerinin tipik ve yaygın özellikleri Milli Park'ta da gözlemlenmektedir. Bunlar tek veya iki katlı, dörtgen bir plan üzerine oturmuş ve taştan yapılmış, tahta veya kiremit çatılı evlerdir. Bu evlerin çoğu bakımsız kalmış ve sahipleri tarafından beton ve tuğladan yapılmaya modern evlere dönüştürülmektedir. Alandaki en otantik yerleşim yeri, büyük ölçüde orijinal halini koruyabilmiş ve BÇDKY Projesi tarafından desteklenerek restorasyonu yapılmakta olan eski Beydilli köyüdür (DKMPGM, 2007).

Tüm yörede gözlemlenen yapı tiplemesi, Selge'de de aynı niteliklere sahiptir. Buradaki geleneksel yapı stoğu esas olarak, Selge antik şehri ile bütünleşmiş bir silüet ve doku özelliği göstermektedir. Bu yapılarda doğal malzeme kullanılmış ve bu malzeme, antik malzeme ile görsel olarak tezat oluşturmayacak bir patina oluşturmuştur. Az katlı yapılaşma ve az katlılığı destekleyen istinat duvarlarının sürekliliği, antik şehri oluşturan taş yapılarla, istinat duvarlarıyla ve teraslamalardan oluşan bahçe duvarlarıyla da kaynaşmıştır (DKMPGM, 2007).

Yöre halkı ve nüfus: Milli park içerisinde yer alan 11 köy bulunmaktadır. Bu köyleri nüfusları Çizelge 3.4'de verilmiştir.

Çizelge 3.4 Köprülü Kanyon Milli Parkı içindeki köyler ve nüfusları (DKMPGM,2007)

Köyün adı	Ev sayısı	Nüfus
Beşkonak	452	2408
Karabük	142	710
Altınkaya	180	628
Gaziler	135	515
Ballıbucak	200	357
Çaltepe	148	578
Değirmenözü	175	604
Hasdümen	107	322
Demirciler	100	299
Yeşilvadi	70	193
Beydilli	60	200

Arazi Kullanımı: Milli parktaki ekili alanlar ve planlanmamış yüksek rakımlı otlatma alanlarındaki tarımsal arazi kullanımı Çizelge 3.5’da verilmiştir. Genel olarak arazi kullanımının tarımsal arazi kullanımı dışında Köprüçay ırmağı boyunca kanyonun aşağı kesimlerinde yer alan ve özel olarak yönetilen birçok rafting işletmesi, restoran ve diğer işletmeler oluşturmaktadır (DKMPGM, 2007).

Geçim Kaynakları: Alan içerisinde yöre insanların geçim kaynakları genellikle arazi şartlarının da uygun olması sebebiyle tarım, hayvancılık, turizm, arıcılık, kekik toplama, alan dışında mevsimlik işçilik gibi uğraşlarla ilgilenmektedirler (DKMPGM, 2007) (Şekil 3.7).

Çizelge 3.5 Köprülü Kanyon Milli Parkı tarımsal arazi kullanımı (DKMPGM,2007)

Köyün adı	Toplam ekili alan (ha)	Kuru tarım alanı (ha)	Sulu tarım alanı (ha)	Yüksek rakımlı otlatma alanları (ha)
Beşkonak	1200	800	400	1500
Karabük	700	700	0	Yok
Altinkaya	35	35	0	Yok
Gaziler	800	800	0	Yok
Ballıbucak	150	150	0	100
Çaltepe	150	50	100	Yok
Değirmenözü	600	450	150	200
Hasdümen	300	200	100	Yok
Demirciler	100	80	20	Yok
Yeşilvadi	70	70	-	Yok
Beydilli	15	15	-	35

Çizelge 3.6 Köprülü Kanyon Milli Parkı köylerinde sosyal altyapı
(DKMPGM,2007)

Köyün adı	Eğitim	Sağlık	İçme	Elektrik	Ulaşım
Beşkonak	2 Adet 5 yıllık, 1 adet 8 yıllık toplam 3 okul	*Sağlık ocağı var *2 Adet doktor kadrosu var - *Doktor yok	Yeterli	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Karabük	1 Adet 5 yıllık İlkokul	Yok	Yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Altinkaya	1 Adet 5 yıllık İlkokul	Yok	Yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Gaziler	4 Adet 5 yıllık İlkokul	Yok	Yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Ballıbucağ	1 Adet 5 yıllık İlkokul	1 Adet Sağlık evi var *Personel yok	Yazları yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Çaltepe	1Adet 5 yıllık İlkokul	Yok	Var	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Değirmenö zü	1 Adet 5 yıllık İlkokul	1 Adet Sağlık evi var *Personel yok	Yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Hasdümen	Yok	*1 Adet Sağlık evi var *Personel yok	Yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Demirciler	1 Adet 5 yıllık İlkokul	Yok	Var	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Yeşilvadi	1 Adet 5 yıllık İlkokul	Yok	Yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)
Beydilli	Okul var ancak kapalı	Yok	Yazları yetersiz	Var	Minibüslerle (Karayolu)

Rekreasyon ve Turizm: Antalya'dan 85 km uzaklıkta olan Köprülü Kanyon Milli Parkı da Antalya'nın önemli cazibe merkezlerinden biridir. Her yıl parkı 600.000-700.000 kişi ziyaret etmektedir ve bunların %90'ı rafting turları için günübirlik gelen yabancı ziyaretçilerdir. Diğer ziyaretçilerin çoğu Türkiye içinden, kendi imkânları ile gelen yerli ziyaretçilerdir. Ancak bu ziyaretçilerin yaklaşık % 10'u rafting dışındaki yürüyüş, doğa ve kültür turizmini tercih etmektedir. Görkemli arkeolojik kalıntıların yer aldığı Selge'de, yöre halkının aşırı fiyatlar talep etmesi ve ziyaretçileri rahatsız etmesinden dolayı bazı olumsuzluklar yaşanmaktadır. Selge antik şehrini ziyaret eden turistlerin sayısı

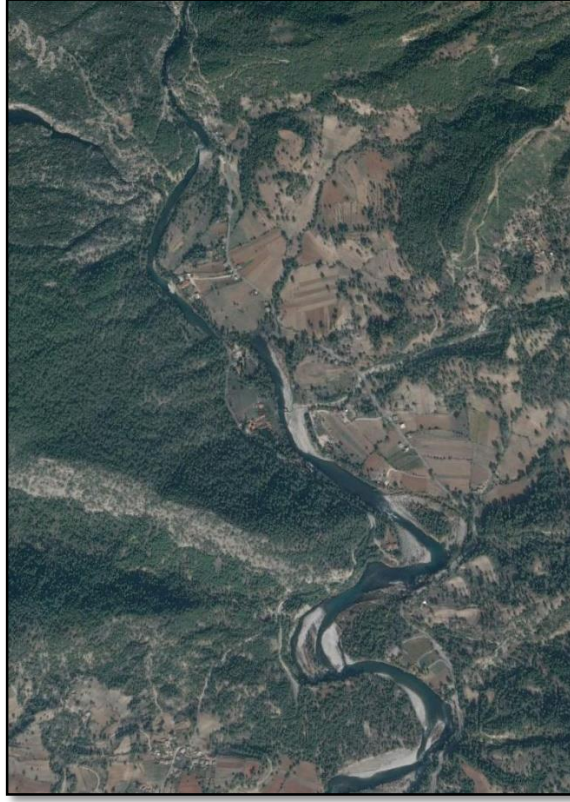
bu sebeplerden ötürü yılda 20.000 civarında iken 3.000–5.000'lere kadar düşmüştür (DKMPGM, 2007).

Ziyaretçilerin en yoğun olarak geldiği aylar Mayıs ve Kasım arası olup Haziran-Ağustos döneminde günlük ziyaretçi sayısı 6.000-7.000'lere ulaşmaktadır. Turistlere rafting hizmeti sunan 40 kadar işletme bulunmaktadır. Bu işletmeler kurmuş oldukları tesislerde raftingin yanı sıra yeme içme hizmeti de vermektedirler. Yaklaşık 25 milyon ABD Doları olduğu tahmin edilen toplam yıllık rafting gelirinin sadece 6 milyon ABD Doları civarındaki bir bölümü yerel rafting işletmelerine kalmaktadır. Geri kalan büyük miktar ise turistleri getiren tur operatörlerine gitmektedir. Rafting sektörü yerel mevsimlik iş olanakları yaratmakta fakat yöre halkı bu gelirden gereği kadar faydalanamadığı gibi önemli bir doğal kaynak olan Köprüçay Irmağı ve çevresindeki kirlilik gittikçe büyüyen ciddi bir problem haline gelmektedir (DKMPGM, 2007).

3.1.2. Köprüçay rafting alanı genel bilgileri

Köprüçay rafting alanına ilişkin veriler; jeolojik yapı, jeomorfolojik yapı, iklim, toprak, arazi kullanım kabiliyeti, bitki örtüsü ve hayvan ağırlığı olmak değerlendirilmiştir.

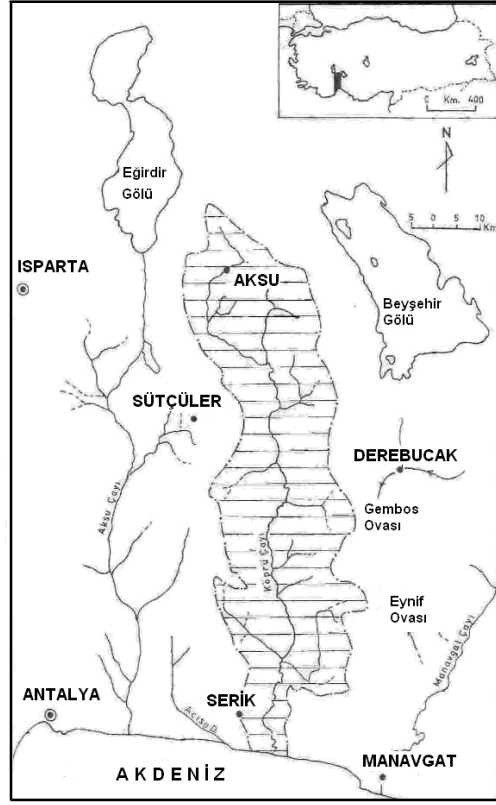
Köprüçay Antalyanın Manavgat ilçesi Beşkonak sınırları içinde Köprülü Kanyon Milli Parkında bulunan dünyaca ünlü rafting ırmaklarının başında gelmektedir. Milli parkın rekreasyonel kimliğini Köprüçay Irmağı oluşturmaktadır. Alanda rafting dışında nehir kenarında günübirlik kullanım ve kamp alanları diğer aktivitelere olanak sağlamaktadır.

Şekil 3.8 Çalışma alanı uydu görüntüsü

Köprüçay Havzası, Akdeniz Bölgesi'nin Batı Toroslar Bölümünde yer almaktadır. Havza; kuzeyden, Beyşehir ve Eğirdir gölleri; batı da Aksu Çayı Havzası ve güneyde Akdeniz ile sınırlandırılan yaklaşık 2498 km²lik bir alanı kapsamaktadır. Havzanın kuzeyinde Isparta ilinin Aksu, Sütçüler ve Eğirdir ilçelerine bağlı yerleşmeler; güneyinde Antalya İli'nin Serik ve Manavgat ilçelerine bağlı yerleşmeler yer almaktadır (Şekil 3.9) (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008).

Köprüçayı Havzası, dağlık bir topoğrafyaya sahiptir. Havzanın batı kesiminde, kuzey-güney yönünde; Dulup Dağı (2046 m), Kuyıcak Dağı (2337 m), Sarp Dağı (2548 m), Bozburun Dağı (2505 m) ve Ovacık Dağı (2004 m) dağları sıralanmaktadır. Havzanın doğu kesiminde Anamas Dağı bulunmaktadır. Bu dağlar arasında Dedegöl Dağı (2992 m), Batı Toroslar'ın en yüksek zirvelerinden birini oluşturmaktadır (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008).

Şekil 3.9 Köprüçay lokasyon haritası (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008)

Jeoloji ve jeomorfoloji

Köprü Çayı Havzası'nda jeolojik temeli, Paleozoik ve Mesozoik'e ait farklı litolojik, tektonik ve metamorfik özellikler gösteren birimler oluşturmaktadır. Bunların üzerinde de Tersier ve Kuaterner'e ait örtü formasyonları bulunmaktadır. Havza genelde Karpuzçay formasyonu ve Düzağaç konglomerası üzerinde bulunmaktadır. Köprü Çayı Havzası; Batı Toroslar'da, Isparta dirseğinin de oluşumuna neden olan sıkışma rejiminden geniş ölçüde etkilenmiş daha sonraki epirojenik stildeki hareketlere bağlı olarak yatağına gömülerek, bugünkü kanyon vadisini oluşturmuştur. Havza içinde büyük ölçüde Akdeniz iklimi etkilidir. Ancak havzanın kuzeyinde Batı Toroslar'ın yüksek zirvelerine sahip dağlık alana doğru Akdeniz ikliminin karakteristik özelliklerinden uzaklaşmakta ve yüksek dağ iklimi özellikleri sınırlı bir alanda da etkili olmaktadır (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008).

Alan, tipik olarak karstik yapılar, mağaralar, dik kayalıklar, dolinler ve pınarlarla doludur. En önemli çekiciliği ilginç rölief elemanlarına sahip olmasıdır. Bazı yerlerde kireçtaşı sütunları ve kuleleri oluşmuştur. Adam kayalar ve şeytan şapkaları denilen yapılar, alt katmanlarında ki eriyebilen kireç taşı birimini koruyan konglomera şapkaları yardımıyla oluşmuştur. Köprülü Kanyon Vadisi de bunlardan biridir. Köprüçay vadi içerisinde dar veya derin vadiler oluşturmuştur. Vadi, Miosen yaşlı konglomeralardan oluşmaktadır. Konglomeraların geçirimsizlikleri düşük olduğu halde alanda geçirimli bir nitelik kazanmıştır (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008).

Hidroloji

Köprüçayın debisi üzerinde Beşkonak- Olukköprü çevresinde yer alan kaynak ve yeraltı suları etkilidir. Köprüçay önemli karstik kaynaklarla beslenmekte ve Akdeniz rejimli akarsulara göre debisi düzenli bir akarsudur (Çizelge 3.7).

Çizelge 3.7 Köprüçayının aylık ortalama akım değerleri (m³/sn) (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008)

AYLAR (1963-2008)	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Y.O.
Akım (m ³ /sn)	163	161	128	141	116	75	51	42	42	42	74	194	102,3

Köprüçay'ın uzunluğu 156 km'dir. Köprüçayın bugüne kadar ölçülmüş bazı debi değerleri şöyledir:

- Minimum debi; 31 m³/sn
- Maksimum taşkın debi; 1505 3/sn
- Ortalama debi; 97.98 m³/sn
- Yıllık akıttığı su; 3.090.000.000 m³/sn'dir (Akıllı, 2004).

Köprüçay özellikle Olukköprü'den sonra çok kuvvetli bir akıma sahip olmaktadır. Bu sebeple de ülkemizin en önemli rafting alanlarından biridir.

Alanın potansiyel rafting etkinlikleri, hem akım değerinin fazla olduğu hem de güneşlenme sresinin fazla olduğu mayıs-haziran da yoğunluk kazanmaktadır. Kprcay, rafting turizminin potansiyel olarak yapıldığı en önemli parkurlarımızdan birini oluşturmaktadır. Alanı rafting etkinliği için yılda 500 bin-600 bin arasında turist ziyaret etmektedir.

Toprak

Alanda dört ana toprak grubu vardır. Kahverengi orman toprakları, kırmızı akdeniz toprakları, regosoller, alüvyonlu topraklardır. ay ve çevresi genelde taşkın alanlarından veya suyla taşınan malzemeden oluşmuştur ve verimli alüvyal topraklar içerir. Tarım için oldukça elverişlidir ve Beşkonak civarında yöre halkının bir kısmının geçim kaynağı olan tarım alanlarını oluşturmaktadır (DKMPGM, 2007).

İklim

Kprcay Havzası'nda Akdeniz iklimi hakimdir. Kuzeydeki yüksek dağlık alanlarda Akdeniz iklimi özelliklerini yitirmekte ve yüksek dağ iklimi görülmektedir. Havzanın büyük bir bölümünde kişları serin, nemli ve yağışlı; yazları sıcak ve kurak iklim özelliği hakimdir. Yıllık sıcaklık farkı güneyden kuzeye doğru karasallığa bağlı olarak artış göstermektedir. Serik'te mutlak maksimum sıcaklıkların, Haziran'dan Kasım'a kadar 40°nin üzerinde olması kıyı kesimde yaşayan insanların önemli bir kısmının yaylara g etmesine neden oluştur. Mutlak minimum sıcaklıklar Kasım'dan Nisan'a kadar 0'nin altında olmaktadır (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008). Yıllık yağış ortalama yağış miktarı (1124,5 mm)yağış genellikle kiş aylarında yağmur olarak gerçekleşir.

Bitki Örtüsü

Köprüçay havzası, floristik çeşitliliğin ve endemizmin en fazla olduğu alanlardan birisidir. Havzada orman, çalı ve alpin bitki formasyonları yer almakta olup, en geniş alan kaplayan bitki topluluğu orman formasyonudur. Köprüçay alanı ülkemizin en yoğun orman alanlarından birisidir. Biyogenetik rezerv niteliğinde olan “Akdeniz Servisi Ormanı” en geniş (400 ha) servi ormanlarıdır (DKMPGM, 2007).

Köprüçay Tarihi ve Kültürel Turizm Potansiyeli

Köprüçay Havzası turizm potansiyelini, doğal turizm değerleri ve tarihi ve kültürel değerleri oluşturmaktadır. Doğal turizm değerleri arasında Olukköprü kaynakları, Köprülü Kanyon Milli Parkı, tabiat anıtları, mağaralar, yaylalar, kanyon vadiler, mesire alanları, dağlık alanlar ve floristik zenginlikler yer almaktaydı. Alan kültürel değerler açısından da oldukça zengindir. Antik kentler, harabeler, su kemerleri, tarihi yollar, köprüler, el sanatları, eski yöreye özgü evler, kültürel değerleri içerisinde yer almaktadır. Aspendos, Selge, Timbriada, Tynada ve Zorzila antik döneme ait yerleşim kalıntıları hala mevcut ve önemli bir turizm potansiyeli oluşturmaktadır (DKMPGM, 2007).

Köprüçay Havzası içerisinde su mimarisine dönük tarihi eserler içinde köprüler büyük önem taşımaktadır. Oluk köprü, Büğrüm köprü, Selçuklu Köprüsü en önemli eserlerindedir.

Köprüçay etrafında yer alan özellikle çalışma alanının yapıldığı Beşkonak ve Karabük köyünde tarımsal, yerleşim, mera alanları ve ırmak kenarlarında rafting tesisleri gibi arazi kullanımları vardır. Beşkonak ve Karabük köyü toplam tarımsal amaçlı kullanılan arazi büyüklüğü 1900 ha olarak belirlenmiştir. Yöre halkının önceliği rafting olmuştur. Bu sebeple de nehir kenarında verimli

alanlara genellikle yasal olmayan bir şekilde rafting işletmeleri açılmıştır (DKMPGM, 2007).

3.2. Yöntem

Çalışmanın yöntemi bütüncül olarak 4 aşamadan oluşmaktadır.

1. Aşama: Literatür tarama

Çalışma ile ilgili genel bilgiler ve kavramlar konusunda ilgili kaynaklar taranmış ve Antalya Köprüçay Rafting alanı hakkında genel bilgiler elde edilmiştir.

2.Aşama: Arazi, Anket çalışması ve Envanter Bilgilerinin Oluşturulması:

Mevcut altlık verilerden yararlanılarak alanda verilerle gözlem ve incelemeler ve anket çalışmaları yapılmıştır.

- **Alan dışı veriler:** Alan dışı doğal ve kültürel veriler olarak alanın mülkiyet ve idari yapısı, alanın ulaşım durumu, nüfus bilgileri, ekonomik, eğitim ile tarihi ve arkeolojik değerler vb belirlenmiştir.
- **Alan içi veriler:** Alan içi doğal verilere ilişkin veriler; jeolojik ve jeomorfolojik yapı, iklim, toprak, bitki örtüsü, su kaynakları vb. değerler belirlenmiştir.
- **Anket çalışması:** Köprüçay Rafting alanında ilgili paydaşların talep ve eğilimleri, mevcut durum ve sorunların tespiti ve çözüm önerilerin belirlenmesi amacıyla yüz yüze anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anketler yapılmadan önce alanda halkın, ziyaretçilerin rekreasyonel ve turizm aktivitelerini belirlemek amacıyla gözlemler yapılmış ve çevreyi tanıyan kişilerle görüşülerek bilgiler alınmıştır. Bu özelliklere göre anketler, yöre halkına, ziyaretçilere (yerli ve yabancı turistler), rafting işletmecilerine ve uzmanlar (akademisyen ve yöneticiler) olmak üzere 4 farklı formatta hazırlanmıştır. Ancak ziyaretçilere ve uzmanlara yapılan ankette aynı sorular sorulmuştur. Bölgeye gelen yabancı ziyaretçilerin çoğunun İngilizce bildikleri düşünülerek anket formları İngilizce olarak düzenlenmiştir.

Alan yöneticileri, yöre insanları, rafting işletmecileri, uzmanlar, ziyaretçiler olmak üzere 5 farklı paydaş gruba yüz yüze anket çalışması yapılmış ve denek özellikleri, konu ile ilgili kavram yaklaşımları, algılama, talepler, eğilimler, sorunlar ve öneriler belirlenmiştir.

Anket formlarında 30 ile 35 adet soru hazırlanmıştır. Bu soruların bazıları tek cevaplı olup çoğunluğu ise çoktan seçmeli veya açık uçludur. Bu nedenle deneklerin görüşlerine geniş ölçüde yer verilmiş ve konu ile ilgili görüşlere esneklik kazandırılmaya çalışılmıştır.

Anket formları bütün deneklerin %95 oranında yanıtlanma oranına sahiptir. Bir anketi formunun doldurulma süresi ise ortalama 20-30 dakika arasında olacak şekilde hazırlanmıştır. Anketler genellikle ziyaretçilerin (yerli ve yabancı turistlerin) yoğun olarak geldiği dönemler dikkate alınarak Mayıs-Ağustos ayları arasında yapılmaya çalışılmıştır. Deneklere yapılan anketlerde yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır.

Anket yöntemi kullanılmadan önce anket sayısının doğruluk düzeyinde bilgi edinmek amacıyla aşağıdaki formül kullanılarak anket sayısı belirlenmiştir. Hesaplama hata payı araştırmanın mevcut koşullar göz önüne alınarak %5 olarak belirlenmiştir. Güven aralığı sosyal bilimler alanında yapılan araştırmaların genelinde olduğu gibi bu hesaplamada da % 95 olarak alınmıştır. % 95'lik güven aralığı içerisinde z değeri 1.96 olarak ortaya çıkmıştır (bu değer standart sapma olarak da bilinmektedir). Basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen örneklemeler için, yapılan hesaplamada hata payı (B değeri) 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Formül:

$$n = \frac{NPq}{\frac{(N-1)B^2}{z^2} + Pq}$$

N: populasyon, n: örnekleme büyüklüğü, P: örneklemin populasyon içindeki tahmini bulunma oranı, q: 1- P, B: hata payı, z: güven aralığı (% 95 için 1.96).

İlk grup ziyaretçiler için düzenlenecek anket çalışması için sınırları bilinmeyen toplum için yukarıdaki formül kullanılmış ve en az 361 kişiye anket yapılması gerektiği belirlenmiştir.

$$N= 6000 \quad P= 0.5 \quad q= 0.5 \quad B= 0.05 \quad z= 1.96$$

$$n= \frac{6000* (0.5)* (0.5)}{\frac{(6000-1)* (0.05)^2}{(1.96)^2} + (0.5)*(0.5)}$$
$$n= 361$$

Alan ile ilgili elde edilen bilgiler sonucunda yıllık ziyaretçi sayısı N=500000 kabul edilirse n=384 olarak hesaplanır.

İkinci grup yöre insanları için yapılacak olan anket çalışması çalışma alanın odak noktasında yer alan Karabük ve Beşkonak'ta yaşayan yöre insanlarına yapılmıştır. Karabük köyünün nüfusu 710, Beşkonak köyünün nüfusunun 2408 olduğu belirlenmiş ve toplam nüfus 3118 populasyon büyüklüğü dikkate alınmıştır.

$$N= 3118 \quad P= 0.5 \quad q= 0.5 \quad B= 0.05 \quad z= 1.96$$

$$n= \frac{3118* (0.5)* (0.5)}{\frac{(3118-1)* (0.05)^2}{(1.96)^2} + (0.5)*(0.5)}$$
$$n= 203$$

Üçüncü grup rafting işletmelerine ise alanda yaklaşık 40 adet işletme bulunduğundan dolayı n= 40 seçilmiştir.

Dördüncü grup ise uzman ve yöneticilerden oluşmuş, özellikle alanı ve Antalya yöresini tanıyan ve ilgili alanlarda yönetici/akademisyen olarak görev yapan uzmanlardan (n=46) seçilmiştir. Bu çalışmada ilgili tüm paydaşlara yapılan toplam anket sayısı 600 dür.

• **GFZT (SWOT) Analizi:** Köprüçay'ın rafting alanında yapılan gözlemler, incelemeler ve anket çalışmaları sonucunda elde edilen verilerle alanda mevcut durum ve sorunlar tespit edilmesi ve geleceğe yönelik stratejik çözümlerin oluşturulması için GZFT analizi yapılmıştır.

GZFT analizi; konu ile ilgili olarak mevcut durum tespitinin yapılması, iç ve dış faktörlerin değerlendirilmesi ile yapılan analiz sonucu geleceğe yönelik stratejilerin belirlenmesi ve bütüncül kurgulanmasına olanak sağlayan yöntemlerden birisidir. GZFT analizi ilk olarak, Heinz Weirich tarafından, "Long Range Planning"de çıkan makalesinde ortaya atılmıştır. Makale oldukça ilgi görmüş ve günümüzde de hala kullanılmaktadır. Kısaca GZFT analizi, iç ve dış durum değerlendirmesini içeren ve yönetim açısından şu an ki konumu ve önünü görebilme açılarından büyük kolaylık sağlayan stratejik bir yönetim uygulamasıdır. GZFT kelimesinin açılımı ise İngilizce olarak 4 kapsamlı bir analiz alanını ifade etmektedir (Örücü, 2013).

- Güçlü Yanlar (G) (=Strength): Konu ile ilgili olumlu ve güçlü olan özelliklerinin belirlenmesidir.
- Zayıf yanlar (Z) (=Weakness): Konu ile ilgili olumsuz ve zayıf olan özelliklerinin belirlenmesidir.
- Fırsatlar (F) (=Opportunity): Konu ile ilgili içte ve dışta sahip olduğu fırsatları belirtmektedir.

- Tehditler (T) (=Threat): Konu ile ilgili etrafındaki olası tehlike, risk ve piyasa tehditlerini belirtmektedir.

GZFT analizi; Çevresel faktörlerin incelenerek fırsatların araştırılması, iç ve dış tehditlerin anlaşılması, kuvvetli yönlerin tespiti ve zayıf yönlerin ortaya konulmasını kapsayan bir yöntemdir (Örücü, 2013).

GZFT analizi genel olarak (Örücü, 2013);

- Stratejik bir plan geliştirilmesi aşamasında,
- Süreçlerin geliştirilmesinde,
- Sorun tanımlama ve çözüm oluşturulması aşamalarında,
- İnsan kaynakları geliştirilmesinde ve performans yönetiminde,
- Nicel verilerin yetersiz, bilgilerin kişilerin belleklerinde olduğu durumların analizinde kullanılmaktadır.

GZFT analizinde ne kadar çeşitli ve çok bilgi-veri akıtan analizler devreye sokulup kapsamlı veriler elde edilebilirse, kurum yöneticilerine şu an ve gelecek için daha net öngörüler ve sağlıklı bir perspektif kazandırmasına yardımcı olacaktır (Örücü, 2013).

GZFT analizi sonucunda;

- Güçlü yönler fırsatlardan yararlanarak kullanılabilir.
- Zayıf yönler güçlü yönlere dönüştürülerek stratejiler geliştirilebilir.
- Tehditler güçlü yanlar ile bütünleştirilebilecek fırsatlara dönüştürebilir.

Bir ülkenin ya da yörenin alternatif turizm politikalarının belirlenmesinde GZFT Analizi Tekniği'nden yararlanılarak, ülkenin turizm potansiyelinin içsel (güçlü ve zayıf yönler) ve dışsal (fırsatlar ve tehditler) faktörleri ortaya çıkarılabilmektedir. Ülkemizde giderek önemi artan ekoturizmin mevcut güçlü ve zayıf yönlerinin açıkça bilinmesi, bugün ve gelecekte fırsat ve tehditlerin tahmin edilmek suretiyle analiz edilmesi, ülkesel ölçekte amaçlara uygun

stratejilerin ve politikaların belirlenmesi ve seçiminde önemli bir rol oynamaktadır (Nayir, 2009).

Anket sonuçları GZFT Analiziyle ilişkilendirilerek, Köprüçay Irmağı'nın ve rafting potansiyelinin güçlü zayıf yönleri ve fırsatlar ve tehditler belirlenmiştir. Bunlardan yola çıkarak stratejik amaç, hedef ve faaliyetler belirlenerek, eylem planlarının ve plan kararları oluşturulmuştur.

Öncelikle GZFT Analizi yapılırken alanı bilen ya da ziyaret eden mesleki uzman, yöre insanı, yerli ve yabancı turist, rafting işletmecisi, akademisyen, yönetici ve alan yöneticisi olmak üzere toplam 40 kişiye sorulmuş ve bu kişiler "*Sıralama (Ranking) Tekniğini*" kullanılarak her bir uzmanlardan aldığı toplam puanın genel toplama oranlanmasıyla önemlilik yüzde değerleri belirlenmiştir.

3. Aşama: Verilerin analiz ve değerlendirmesi: Alan içi ve yakın çevresi verilerin ilişkilendirilmesi ve yorumlanması ile veri setleri (eğim, baki, topografya, ulaşım, mevcut alan kullanımları vb.) ve haritalar oluşturulmuştur.

Paydaşlara yapılan anket çalışmaları sonucunda elde edilen verilerin analizinde, IBM SPSS Statistics 20 paket programı kullanılarak frekans yüzdeleri belirlenmiş ve değişkenlerin ikili karşılaştırmaları yapılmıştır. Değişkenlerin ikili karşılaştırmaları Ki-kare (χ^2) (Pearson Chi-Square) değeri $p < 0,01$, $p < 0,001$ ve $p < 0.0001$ düzeyinde önemlilik arz eden ilişkiler belirlenmiştir.

GZFT analizinde ise her bir gruptaki faktörlerin öncelik değerlerinin (önemini, ağırlığını) tespit edilmesi için GZFT tekniğine "*Sıralama (Ranking) Tekniğinin (ST)*" ile kombine edilmesi sonucu her bir GZFT grubu içindeki GZFT faktörlerine değerlerinin ve önem sırasının belirlenmesi yani öncelik değerleri sayısal olarak ortaya konulmuştur. Her bir GZFT grubu içindeki GZFT faktörleri "dokuz dereceli ölçek" yoluyla puanlar verilerek sıralanmıştır. Bu ölçekte "1 puan- zayıf oranda önemli", "3 puan-daha az derecede önemli", "5 puan- orta

derecede önemli” “7 puan- daha çok önemli”, “9” puan- aşırı derecede önemli” olarak kullanılmaktadır. Bunlar yanında “2,4,6,8 değerleri” de orta değerler olarak kullanılmaktadır. Böylece her bir GZFT grubu içindeki faktörlerin verilen toplam puanın grubun genel toplamına bölünmesi ile her faktörün o grup içindeki yüzdelik değeri elde edilmiş ve önemlilik derecesine göre sıralanmıştır.

4. Aşama: Sentez ve Rapor Hazırlama: Alanın, Alan dışı çevreden yaklaşım paftası, sörvey paftası, alana özgü öneri gelişim konseptinin oluşturulması, alanın eylem programının oluşturulmasıdır.

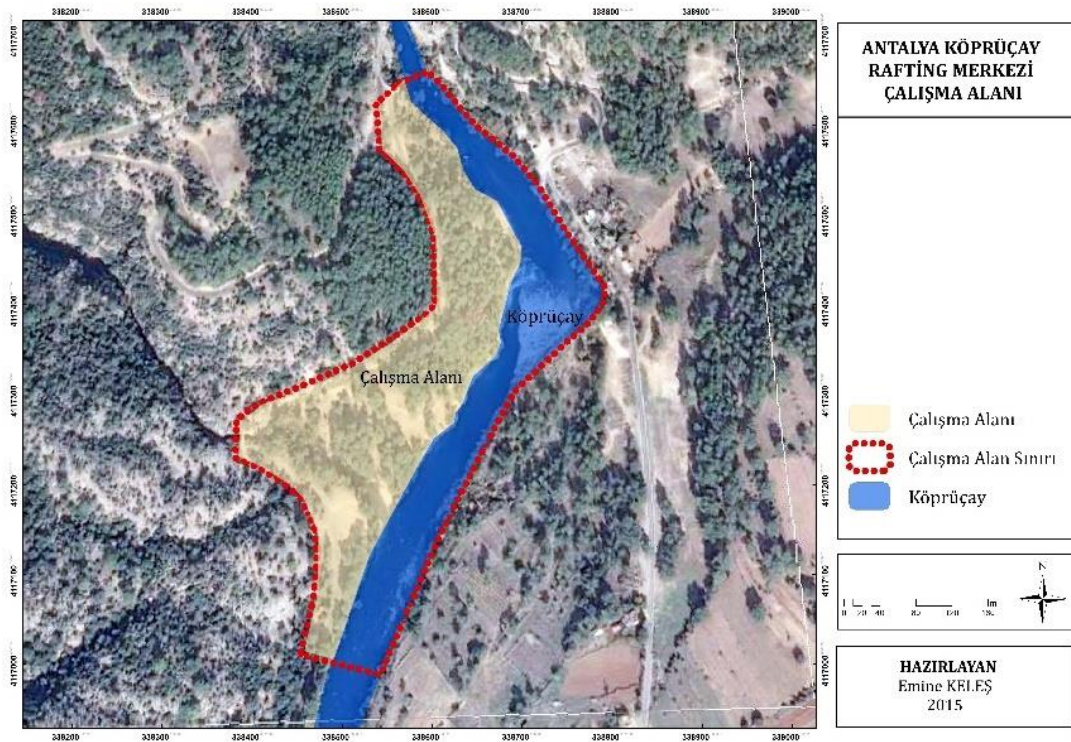
Şekil 3.10 Yöntem Akış Şeması

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

5.1. Çalışma Alanı Sörvey Bilgileri ve Kaynak Analizi

Çalışma alanı, 12 Aralık 1973 tarihinde 6832 sayılı Orman Kanununun 25. Maddesine göre ilan edilen Köprülü Kanyon Milli Parkı çerisinde yer almaktadır. Ayrıca Köprüçay çevresi çalışma alanının da içinde bulunduğu alan 1.dereceden doğal sit statüsünde bulunmaktadır. Bitki örtüsü, jeolojik ve jeomorfolojik özellikler, yaban hayatı, peyzaj zenginlikleri ve Köprüçay alanının Milli Park olarak ilan edilmesinde ki en önemli kaynak değerleridir.

Alan, 31001'30"E ve 37016'10" N batı, 31011'16"E ve 370 25' 12"N kuzey, 31014'01"E ve 37016'32"N doğu ve 31012'59"E ve 37007' 40"N güney koordinatları arasında bulunan Köprüçay Havzası içinde yer alır. Antalya'nın kuzeydoğusunda ve şehrin 85 km uzağında yer almaktadır.

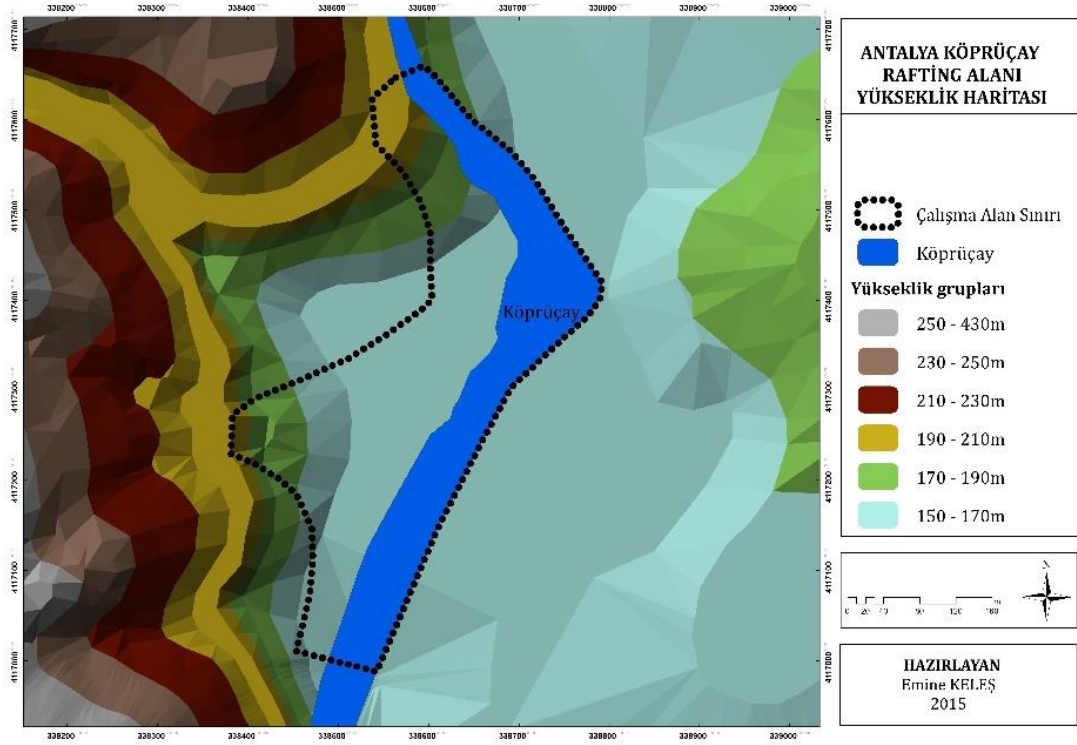
Şekil 4.1 Çalışma alanı

Köprüçay rafting alanı 1/25000 ölçekli araştırma alanı topoğrafik haritasından faydalanılarak sayısal arazi modeli üretebilmek için ArcGIS 10.1 programında eş yükselti eğrileri çizilmiştir ve yükseklik, eğim ve bakı haritaları oluşturulmuştur.

Köprüçay rafting alanı ve yakın çevresinde yükseklik 150-170 m arasında değişmektedir. Çalışma alanı en yüksek noktası alanın % 12,7'lik kısmı 190-210 m arasında değişmektedir. Çizelge 4.1'de yükseklik grupları dağılımı Şekil 4.1'de alanın yükseklik grupları haritası verilmiştir.

Çizelge 4.1 Çalışma alanı yükseklik gruplarının dağılımı

Yükseklik Sınıfları	Alan (m²)	%
150-170 m	5186	13,7
170-190 m	5407	14,3
190- 210m	4807	12,7
210-230 m	3844	10,2
230-250 m	8349	22,1
250-430 m	10160	26,9
Toplam	37753	100,0

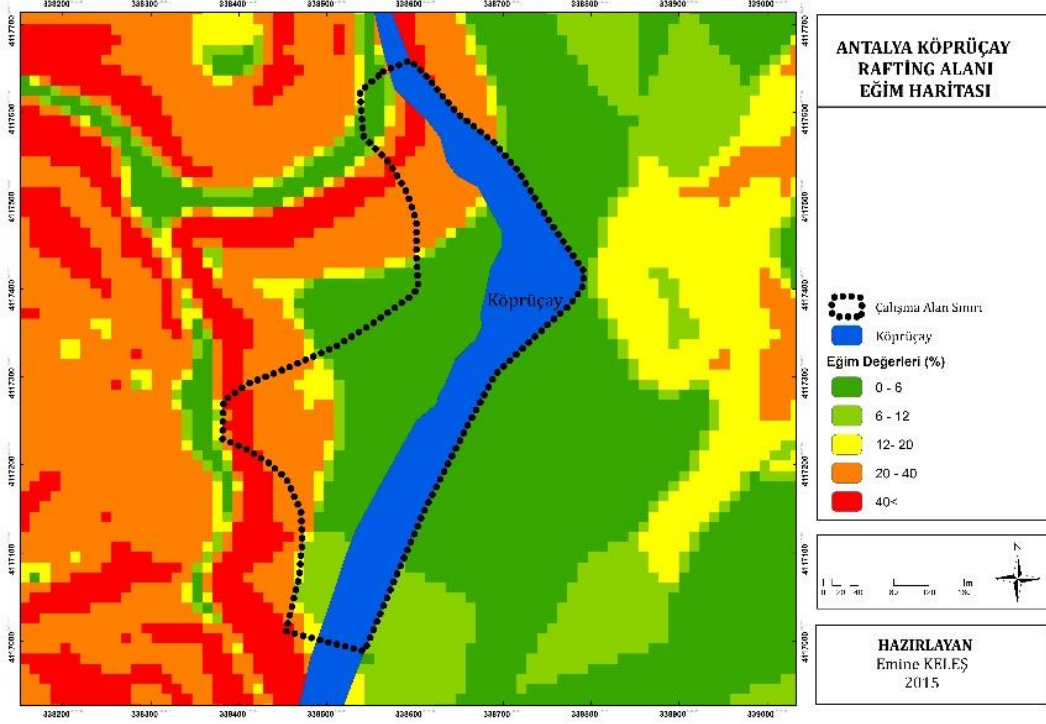

Şekil 4.2 Çalışma alanı yükseklik grupları

Çalışma alanına ait eğim sınırları katmanını oluşturulması aşamasında öncelikle eğim sınıfları ve bunlara ait kod değerleri belirlenmiş ve alan 5 adet eğim sınıfına ayrılmıştır. Alana ait eğim grupları dağılımı Çizelge 4.2’de eğim haritası ise Şekil 4.3’de verilmiştir. Alanın Köprüçay’a yakın olan tarafı düz ve düze yakın eğime sahipken, Köprüçay’dan uzaklaştıkça eğimi arttığı görülmektedir.

Çizelge 4.2 Çalışma alanı eğim grupları

Eğim grupları	Alan (m2)	%
% 0-6	11257	29,8
% 6-12	5190	13,7
% 12-20	6326	16,8
% 20-40	10873	28,8
40<	4107	10,9
TOPLAM	37753	100,0

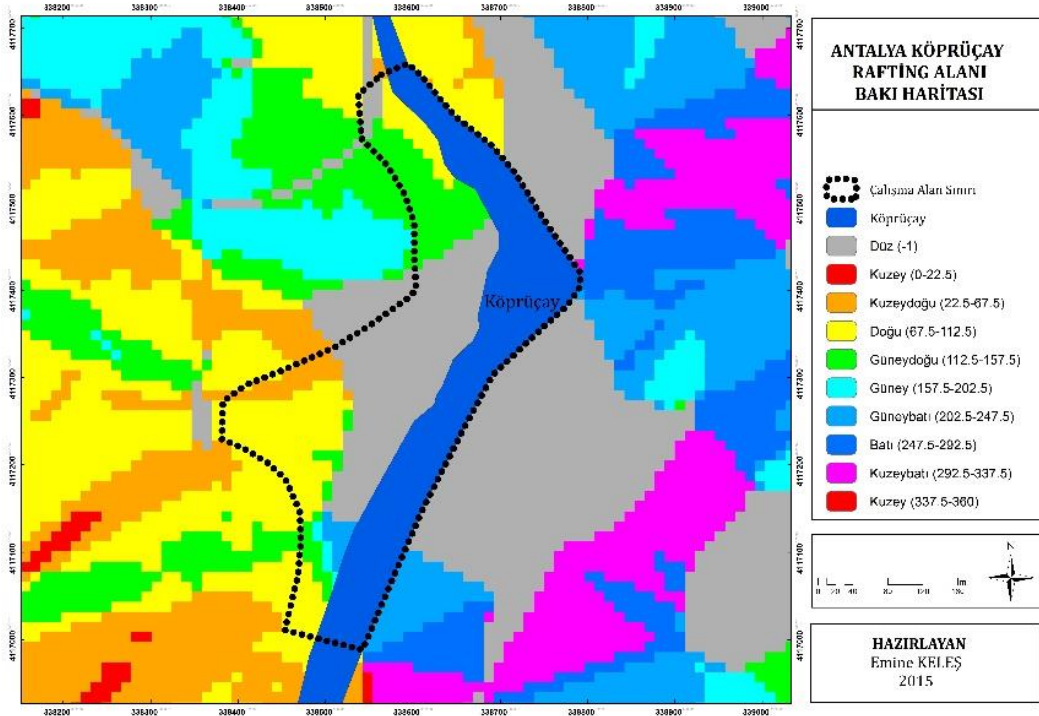

Şekil 4.3 Çalışma alanı eğim durumu

Mevcut topoğrafyayı değişik açılardan tanımlayan diğer faktör de bakı analizi sonucu ortaya çıkan bulgulardır. Bakı analizi sonucunda çalışma alanının bakı yönleri dağılımı Çizelge 4.3 bakı haritası ise Şekil 4.4’de ki gibidir. Alanın genel olarak, düz, doğu ve güneydoğu bakılı olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.3 Çalışma alanı bakı grupları dağılımı

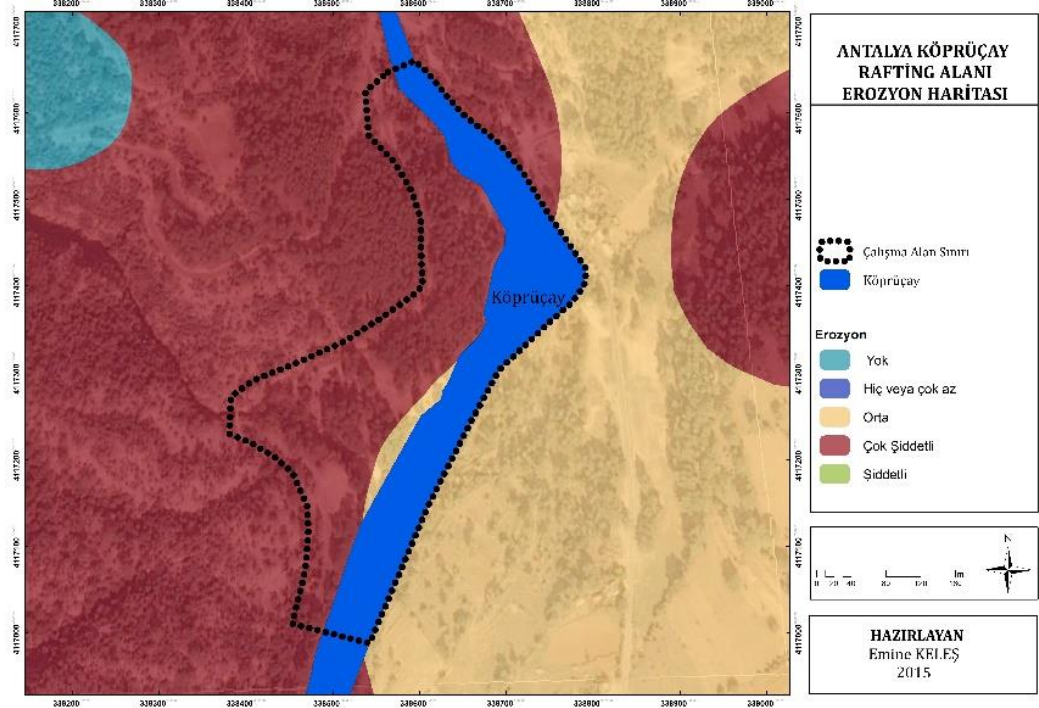
BAKI	Alan (m2)	%
Düz	8951	23,7
Kuzey	1978	5,2
Kuzeydoğu	3661	9,7
Doğu	5832	15,4
Güneydoğu	3555	9,4
Güney	3931	10,4
Güneybatı	2755	7,3
Batı	3565	9,4
Kuzeybatı	3525	9,3
TOPLAM	37753	100

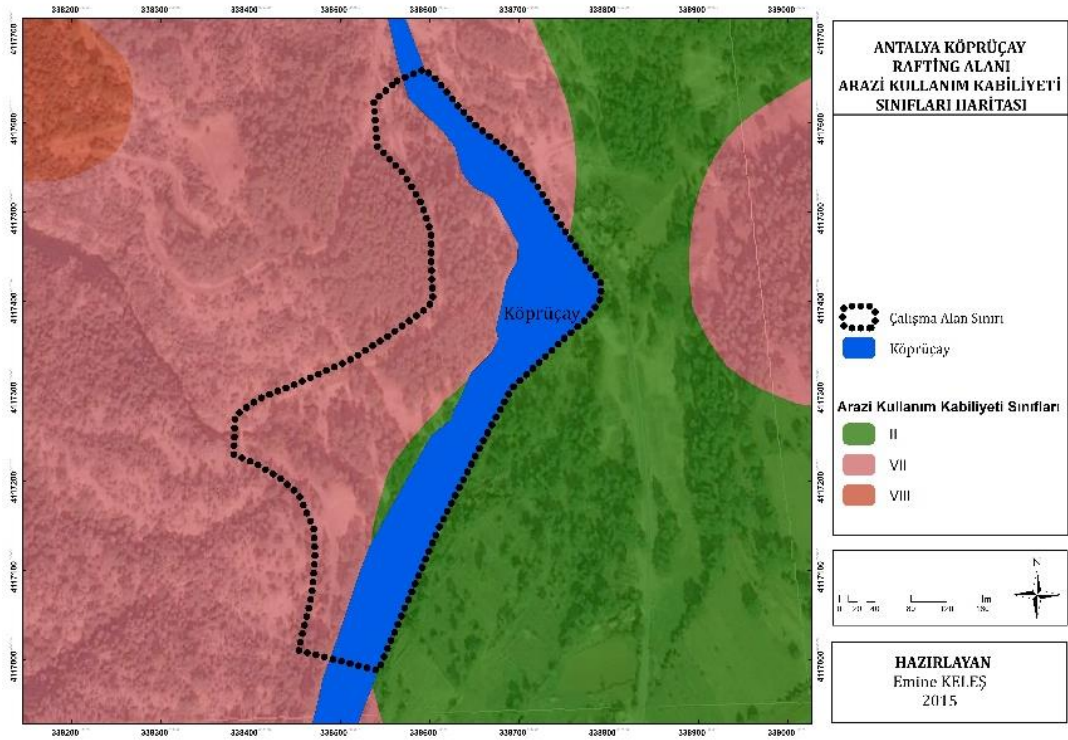
Şekil 4.4 Çalışma alanı baki durumu

Çalışma alanının erozyon durumuna ilişkin harita Şekil 4.5’de yer almaktadır. Erozyon sınıflarının belirlenmede alan için hazırlanan Orman Amenajman haritası kullanılmıştır. Haritaya göre çalışma alanı geneli yüksek seviyede erozyon riski taşımaktadır.

Çalışma alanında Şekil 4.6’de görüldüğü gibi iki tip II. ve VII. sınıf arazi kullanım kabiliyet sınıfları hakimdir. Kabiliyet sınıflarını belirlemede Orman Amenajman haritaları kullanılmıştır.

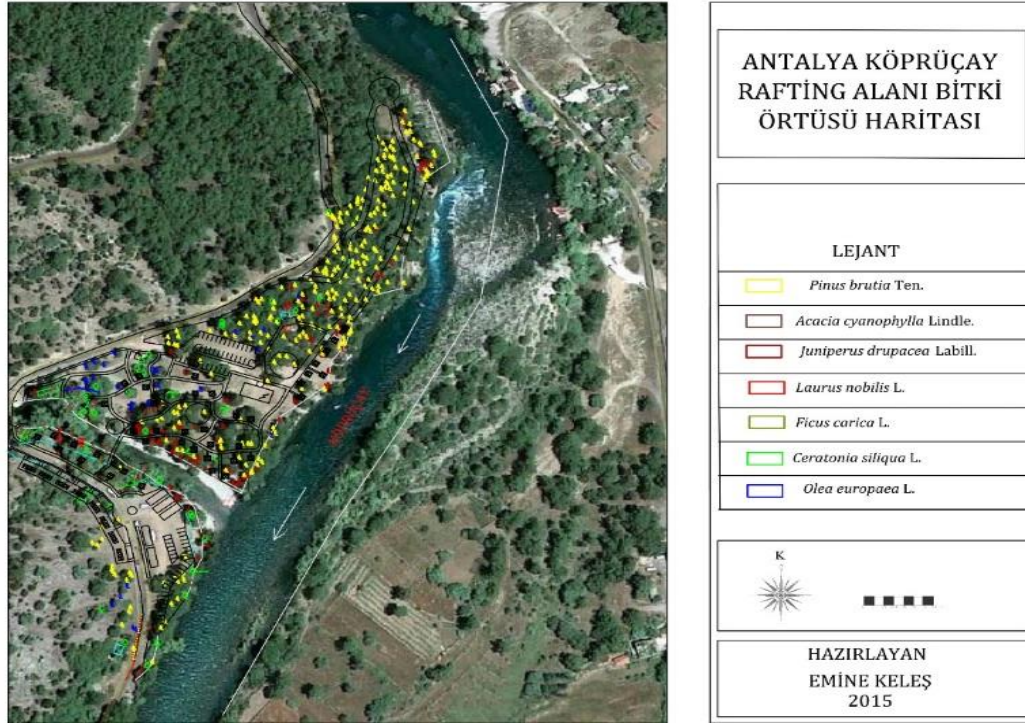

Şekil 4.5 Çalışma alanı erozyon durumu

Şekil 4.6 Çalışma alanına ait arazi kullanım yetenek sınıfları

Çalışma alanının bitki örtüsü potansiyeli şu şekildedir. Alanda *Juniperus drupacea* Labill. (Andız) alanın % 22,8'i, *Acacia cyanophylla* Lindle. (Akasya) % 7,6'sı, *Laurus nobilis* L. (Defne) % 0,6'sı, *Ficus carica* L. (İncir) % 0,6'sı, *Ceratonia siliqua* L. (Keçiboynuzu) % 8,4'ü, *Olea europaea* L. (Zeytin) % 7,3'ü, *Pinus brutia* Ten. (Kızılçam) % 52,8 'ini oluşturmaktadır (Şekil 4.7).

Şekil 4.7 Çalışma alanı mevcut bitki örtüsü envanteri

Her yıl parkı 600.000–700.000 kişi ziyaret etmekte ve bunların %90'ı rafting turları için günübirlik gelen yabancı ziyaretçilerdir. Diğer ziyaretçilerin çoğu Türkiye içinden, kendi imkânları ile gelen yerli ziyaretçilerdir. Ancak bu ziyaretçilerin yaklaşık % 10'u rafting dışındaki yürüyüş, doğa ve kültür turizmini tercih etmektedir. Ziyaretçilerin yoğun olarak geldiği aylar Mayıs ve Kasım arası olup Haziran-Ağustos döneminde günlük ziyaretçi sayısı 6.000-7.000'lere ulaşmaktadır.

Şekil 4.8 Köprüçay'ın aktif dönemde rafting durumu (Orijinal, 2014)

Alanda hizmet vermekte olan rafting işletmeleri ve web site adreslerinin listesi Çizelge 4.4'da verilmiştir. Alanda turistlere rafting hizmeti sunan ve aktif olarak faaliyet gösteren 39 adet rafting işletmesi bulunmaktadır ve bunların sadece 20 tanesinin tanıtım ve bilgi amaçlı web siteleri bulunmaktadır. Bu rafting işletmeleri dışında herhangi bir belgesi olmayan birkaç botla rafting hizmeti veren gelişi güzel birçok alanda yer alıp rafting hizmeti veren kişiler de bulunmaktadır.

Çizelge 4.4 Köprüçay çevresi rafting işletmeleri ve web siteleri

Rafting İşletmeleri	Web sitesi	Rafting İşletmesi	Web sitesi
Dallas rafting	www.dallasraft.com	Kanyon rafting	Yok
Rapido rafting	www.rapidorafting.com	Aktiv rafting	www.aktivoutdoor.com
Fortune rafting	www.fortunerafting.com	Sun raft	Yok
İmaj rafting	Yok	İmaç rafting	Yok
Gökçesu rafting	ww.gökçesu.net	Nova rafting	www.novaraft.com
Posedon rafting	www.poseidonrafting.com	Selda rafting	Yok
Trans rafting	www.transnature.com.tr	Gaye raft	www.gayerafting.com
Aqua rafting	www.aquarafting.org	Antalya rafting	www.antalya-rafting.com
Çalışkan rafting	Yok	Air raft	www.airraft.com
Kano rafting	www.kanorafting.com	Fun rafting	www.funrafting.com
Flamingo rafting	Yok	Perge rafting	www.pergepansiyon.com
Class rafting	www.klasrafting.com	River rafting	Yok
İdeal rafting	Yok	Adrenalin rafting	www.adrenalinrafting.com
Prestige rafting	Yok	Ekinoks rafting	Yok
Medraft rafting	Yok	Enjoy rafting	www.enjoyrafting.com
Extreme rafting	Yok	Escape rafting	www.escaperaft.com
Mega rafting	www.mega-rafting.com	Paşa rafting	Yok
Ection rafting	Yok	Şimşek rafting	Yok
Patera rafting	www.pateratour.com	Tarzan rafting	Yok
Çağlayan rafting	Yok		

5.2. Köprüçay Rafting Alanında İlgili Paydaşlara Yönelik Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Köprüçay Rafting alanında, yöre halkı, ziyaretçiler (yerli ve yabancı turistler), rafting işletmecileri ve uzmanlar (akademisyen ve yöneticiler) olmak üzere 4 farklı ilgili paydaş grubuna anket çalışması yapılmış ve ankete katılanların profili kavramsal yaklaşımları, talep ve eğilimleri, sorunların tespiti ve çözüm önerileri belirlenmiştir. Bu çalışma da yörede yapılmış herhangi bir çalışmanın olmayışı da detaylı bir anket çalışmasını yapılmasını gerektirmiştir.

5.2.1. Ankete Katılanların Genel Profili

Anket verilerine göre; Antalya Köprüçay rafting merkezinde etkinliklerde bulunan deneklerin profilini şu şekilde özetlemek mümkündür (Çizelge 4.5). Ankete katılan ziyaretçilerin % 13,1'ü bayan, % 86,9'u erkek, yöre insanlarının % 10,8'ü bayan, % 89,3'ü erkek, rafting işletmecilerinin % 8,9'ü bayan, % 91,1'i erkek, uzmanların % 37,7'si bayan, % 62,3'ü ise erkektir. Genel olarak ankete katılanların % 17,6'sı bayan, % 82,4'si erkek olduğu belirlenmiştir.

Yaş gruplarına göre ziyaretçilerin % 82,4'ü 18-35 yaş arası, % 17,3'ü 36-50 yaş arasında, yöre insanlarının % 64,2'i 18-35 yaş arası, % 25'i 36-50 yaş arası, % 7,2'si 51-65 arasında, rafting işletmecilerinin % 72,6'sı 36-50 yaş arası, % 18,5'i 18-35 yaş arasında, uzmanların ise % 50'si 18-35 yaş arası, % 37,7'si 36-50 yaş arasında olduğu görülmüştür. Genel olarak % 53,8'ü 18-35 yaş grubunda, % 38,2'i ise 36-50 yaş grubu içinde olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.5).

Eğitim durumu incelendiğinde, ziyaretçilerin % 43,5'i lisans, % 21,6'sı lisansüstü, % 17,3'ü lise mezunu, yöre insanlarının % 46,5'i lise, % 21,5'i ortaokul, % 10,75'i lisans mezunu, rafting işletmecilerinin % 45,2'si ilkokul, % 36,3'ü lise, % 8,9'ü ortaokul mezunu, uzmanların ise % 62,3'ü lisans, % 37,7'si

lisansüstü eğitime sahiptir. Genel olarak ankete katılanların % 25'i lise mezunu, % 31,4'ü ise üniversite lisans mezunu olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.5).

Mesleklere göre bakıldığında ziyaretçilerin % 43,5'i öğrenci, % 13,1 serbest meslek ve işçi, % 8,8'i öğretmen ve akademisyen, Yöre insanlarının % 39,2'si serbest meslek, % 28,5'i işçi, % 21,5'i öğrenci, Rafting işletmecilerin % 36,3'ü serbest meslektir, Uzmanların ise % 62,3 akademisyen, % 37,7'si yöneticiden oluşmaktadır. Genel olarak % 22,2'si serbest meslek, % 24,3'ü yönetici, % 18,6'sı akademisyen ve %18,5'i ise öğrenci konumundadır(Çizelge 4.5).

Gelir gruplarına göre ziyaretçilerin % 39,2'si 750-1500 TL arası, % 17,3'ü 1500-2500 TL arasındır, yöre insanlarının % 35,8'i 750 TL'den az, % 32,3'ü 1500-2500 TL arası, % 27,4'ü 750-1500 TL arasında, rafting işletmecilerinin % 36,3'ü 1500-2500 TL arası, % 27,4'ü 750-1500 TL arası, % 18,5'i 750 TL'den az olduğu, uzmanların ise % 50'si 2500-3500 TL arası, % 37,7'si 1500-2500 TL arası ve % 12,3'ü 3500 TL'den fazla olduğu görülmektedir. Genel olarak ankete katılanların % 30,9'u 1500-2500 TL arası, % 22,9'u ise 750-1500 TL arası gelir durumuna sahiptir (Çizelge 4.5).

İkametgah durumlarında ise ziyaretçilerinin genelinin % 82,4'ü Antalya dışından veya başka ülkelerden geldiği, % 17,3'ü Antalya'da ikame etmekte, yöre halkının % 96,5'i cevap vermemiş ama % 3,5 'i Manavgat'ta, rafting işletmecilerinin bu soruya cevap vermemiştir, uzmanlar ise tamamının Antalya dışında ikamet ettiği görülmektedir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5 Ankete katılan deneklerin genel profili

		Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Cinsiyet	Bayan	13,1	10,8	8,9	37,7	17,6
	Erkek	86,9	89,3	91,1	62,3	82,4
Yaş	18 altı	0,0	3,5	8,9	0,0	3,1
	18-35	82,4	64,2	18,5	50,0	53,8
	36-50	17,3	25	72,6	37,7	38,2
	51-65	0,0	7,2	0,0	12,3	4,9
Meslek	Öğrenci	43,5	21,5	8,9	0,0	18,5
	Serbest Meslek	13,1	39,25	36,3	0,0	22,2
	Emekli	0,0	3,5	8,9	0,0	3,1
	İşçi	13,1	28,5	0,0	0,0	10,4
	Öğretmen	8,8	0	0,0	0,0	2,2
	Akademisyen	8,8	3,5	0,0	62,3	18,6
	Diğer	13,1	3,5	45,2	37,7	24,9
Öğrenim Durumu	İlkokul	4,3	10,75	45,2	0,0	15,1
	Ortaokul	4,3	21,5	8,9	0,0	8,7
	Lise	17,3	46,5	36,3	0,0	25,0
	Önlisans	4,3	7,25	0,0	0,0	2,9
	Lisans	43,5	10,75	8,9	62,3	31,4
	Lisansüstü	21,6	3,5	0,0	37,7	15,7
	Okur-yazar	0,0	0	0,0	0,0	0,0
	Diğer	4,3	0	0,0	0,0	1,1
Gelir Durumu	<750 TL'den az	13,1	35,8	18,5	0,0	16,8
	750-1.500	39,2	25,0	27,4	0,0	22,9
	1.500-2.500	17,3	32,3	36,3	37,7	30,9
	2.500-3.500	8,8	3,5	8,9	50,0	17,8
	3.500 <	4,3	0,0	8,9	12,3	6,4
	Diğer	17,3	3,5	0,0	0,0	5,2
İkamet Durumu	Yorum yok	0,0	96,5	100,0	0,0	49,1
	Antalya	17,3	0,0	0,0	0,0	4,3
	Manavgat	0,0	3,5	0,0	0,0	0,9
	Diğer	82,4	0,0	0,0	100,0	45,6

5.2.2. Ankete Katılanların Kavramsal Yaklaşımları

Farklı denek gruplarına doğayla ilgili algılarını belirlemek amacıyla kavramsal sorular yöneltilmiştir. Doğa kavramı konusunda yapılan algılamalarda ziyaretçilerin % 25'i mutluluk, % 23,4'ü yaşam, % 18,3'ü ise koruma ve sevgi olarak yorumlamışlar, yöre insanlarının % 21,4'ü yaşam, % 19,1'i sevgi ve

mutluluk, % 15,4'ü ise koruma olarak, rafting işletmecilerinin % 21,2'si yaşam, sevgi ve mutluluk, % 18,3'ü koruma, % 9'u bütünlük olarak, uzmanların % 29,1'i koruma, % 25,1'i yaşam, % 16,8'si bütünlük hissini çağrıştırdığı ifade edilmiştir. Genel olarak doğa kavramı konusunda ankete katılanların % 22,8'si yaşam, % 20,3'ü koruma, %18,4'ü mutluluk, %16,7'si ise sevgi olarak yorumlamışlardır (Çizelge 4.6). Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 35,480 olarak hesaplanmıştır (p=0,025). Bu sonuçlarda %95 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık yoktur. Doğa kavramı anket uygulanan hedef kitleler arasında benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.6 Doğa kavramı

Doğa Kavramı	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Bütünlük	5,0	9,5	9,0	16,7	10,1
Yaşam	23,4	21,4	21,2	25,1	22,8
Sevgi	18,3	19,1	21,2	8,4	16,7
Mutluluk	25,0	19,1	21,2	8,4	18,4
İnsanüstü	0,0	2,4	2,9	0,0	1,3
Koruma	18,3	15,4	18,3	29,1	20,3
Hayranlık					
Uyandırması	10,0	13,1	6,1	12,4	10,4

Doğa koruma kavramı hakkındaki düşüncelere bakıldığında (Çizelge 4.7), ziyaretçilerin % 21,6'sı temizlik ve çevre kirliliğini önleme, % 13,1'i doğal kaynakların korunması, % 43,5'i soru hakkında bir fikir belirtmemiştir, yöre insanların % 21,4'ü doğal kaynakların korunması, % 10,7'si temizlik ve çevre kirliliğini önleme, %39,2'si yorum yapmamıştır, rafting işletmecilerinin % 36,5'i doğal kaynakların korunması ve % 45,5'i yanıt vermemiştir,, uzmanların % 37,4'ü doğal kaynakların korunması, % 25,2'si ise doğaya saygı ve bilinç ve canlıların yaşam alanlarına müdahale etmemek şeklinde cevap vermiştir. Genel olarak ankete katılanların % 32'si soruya yanıt vermemiş olup yaklaşık % 27,1'i doğal kaynakların korunması, % 9,4'ü doğaya saygı ve bilinç, % 9,2'si ise canlıların yaşam alanlarına müdahale etmemek şeklinde yanıt vermiştir.).

Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 26,818 olarak hesaplanmıştır (p=0,177). Bu sonuçlarda denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından istatistiksel olarak farklılık yoktur. Doğa koruma kavramı anket uygulanan hedef kitleler arasında benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.7 Doğa koruma kavramı

Doğa Koruma Kavramı	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Yorum yok	43,5	39,2	45,5	0,0	32,0
Doğaya saygı ve bilinç	8,8	3,5	0,0	25,2	9,4
Temizlik ve çevre kirliliğini önleme	21,6	10,7	0,0	0,0	8,1
Canlıların yaşam alanlarına müdahale etmemek	4,3	7,2	0,0	25,2	9,2
Doğal kaynakların korunması	13,1	21,4	36,5	37,4	27,1
Milli park	0,0	7,2	9,0	0,0	4,1
Sürdürülebilir bir miras ve yaşam	8,8	7,2	0,0	0,0	4,0
Ekosistem ve Ekolojik denge	0,0	3,5	9,0	12,2	6,2

Doğa turizmi kavramı hakkındaki düşüncelerde (Çizelge 4.8), ziyaretçilerin % 21,6'sı doğal alanlar içerisinde yapılan tüm aktiviteler, yöre insanların % 14,3'ü doğal alanlarla halkın birlikteliği ve doğa sporları, rafting işletmecileri % 18,5'i doğal alanlar içerisinde yapılan tüm aktiviteler, uzmanlara göre ise % 25,4'ü doğal alanlar içerisinde yapılan tüm aktiviteler ve doğa sporları olarak cevap verilmiştir. Genel olarak ankete katılanların % 35'i soruya yanıt vermemiş olup yaklaşık %19,1'i doğal alanlar içerisinde yapılan tüm aktiviteler, % 17,4'ü doğa sporları, % 11'i doğal alanlarla halkın birlikteliği şeklinde yanıt verilmiştir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 25,425 olarak hesaplanmıştır (p=0,383). Bu sonuçlarda denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından istatistiksel olarak farklılık yoktur. Doğa turizm kavramı anket uygulanan hedef kitleler arasında benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.8 Doğa turizmi kavramı

Doğa Turizm Kavramı	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yorum yok	52,0	42,8	45,2	0,0	35,0
Doğal alanlar içerisinde yapılan tüm aktiviteler	21,6	10,8	18,5	25,4	19,1
Eğlenme ve gezi	13,1	7,3	8,9	0,0	7,3
Doğal alanlarla halkın birlikteliği	4,3	14,3	0,0	25,4	11,0
Doğa sporları	8,8	14,3	8,9	37,7	17,4
Doğal alanlardan ekonomik kazanç elde edilmesi	0,0	3,5	0,0	0,0	0,9
Milli park	0,0	3,5	0,0	0,0	0,9
Macera	0,0	3,5	8,9	0,0	3,1
Rafting	0,0	0,0	8,9	12,3	5,3

Ekoturizm kavramı hakkındaki düşünceler (Çizelge 4.9), ziyaretçilerin % 13,1'i çevre koruma ve çevreye ve doğaya saygılı turizm, yöre insanları % 10,8'i doğa turizm veya doğa turları ve yöreye ekonomik katkı yapan turizm, rafting işletmecisi, genelde %8,9'i doğa turizm veya doğa turları, yöreye ekonomik katkı yapan turizm, ekolojik dengeyi bozmayan etkinlikler, sürdürülebilir turizm ve uzmanların ise % 50'si sürdürülebilir turizm, % 37,7'si çevre koruma ve çevreye saygılı turizm olarak cevap verilmiştir. Genel olarak ankete katılanların %49'u ankete cevap vermemiş olup, % 15,8'i sürdürülebilir turizm, % 12,7'si çevre koruma ve çevreye saygılı turizm, % 10,2'si yöreye ekonomik katkı yapan turizm şeklinde yanıtlar verilmiştir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 40,525 olarak hesaplanmıştır (p=0,002). Bu sonuçlarda % 99 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Ekoturizm kavramı anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.9 Ekoturizm kavramı

Ekoturizm Kavramı	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmesi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yorum yok	60,8	71,5	63,7	0,0	49,0
Doğa turizmi ve doğa turları	4,3	10,8	8,9	0,0	6,0
Çevre koruma ve çevreye saygılı turizm	13,1	0,0	0,0	37,7	12,7
Yöreye ekonomik katkı yapan turizm	8,8	10,8	8,9	12,3	10,2
Ekolojik zenginlik	4,3	0,0	0,0	0,0	1,1
Ekolojik dengeyi bozmayan etkinlikler	4,3	7,3	8,9	0,0	5,1
Sürdürülebilir turizm	4,3	0,0	8,9	50,0	15,8

Rafting turizm kavramı hakkındaki düşünceler (Çizelge 4.10), ziyaretçilerin % 17,3'ü heyecan, yöre insanlarının % 14,3'ü istihdam, rafting işletmecilerinin % 18,5'i istihdam ve spor, uzmanların % 50'si nehir veya ırmakta yapılan turizm ve heyecan olarak cevaplar verilmiştir. Genel olarak ankete katılanların 39,9'u ankete cevap vermemiş olup, % 19,9'u heyecan, % 18,5'i nehir veya ırmakta yapılan bir turizm çeşidi, % 8,2'si istihdam olarak yanıtlar verilmiştir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 39,107 olarak hesaplanmıştır (p=0,003). Bu sonuçlarda % 99 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Rafting turizm kavramı anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.10 Rafting turizm kavramı

Rafting Turizm Kavramı	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yorum yok	60,8	53,5	45,2	0,0	39,9
Nehir veya ırmakta yapılan bir turizm çeşidi	13,1	10,8	0,0	50,0	18,5
Heyecan	17,3	3,5	8,9	50,0	19,9
Eğlence	8,8	10,8	0,0	0,0	4,9
İstihdam	0,0	14,3	18,5	0,0	8,2
Spor	0,0	3,5	18,5	0,0	5,5
Kitlesel turizm	0,0	3,5	8,9	0,0	3,1

5.2.3. Ankete Katılanların Alana Yönelik Eğilimleri

5.2.3.1. Ziyaretçi ve Uzmanların Alana Yönelik Eğilimleri

Antalya Köprüçay rafting merkezi alan kullanımına yönelik eğilimlerin belirlenmesi için hizmet alan kitleyi oluşturan ziyaretçi ve uzmanlara yapılan anket çalışmaları değerlendirilmiştir.

Köprüçay rafting alanına gelme amacınız nedir? sorusuna (Çizelge 4.11)'da, ziyaretçilerin % 32,8'i rafting yapmak, % 22,4'ü doğayla iç içe olma, % 17,9'u öğrenme ve görme amaçlı gelirken, uzmanların % 33,3'ü doğayla iç içe olma, % 25,1'i rafting yapmak, % 16,7'si ise dinlenme ve eğlenme amacıyla geldiklerini belirtmiştir. Genel olarak bu alana gelenlerin büyük çoğunluğu rafting yapma % 28,9 amacıyla gelmektedir. Bunu doğayla iç içe olma % 27,9, eğlenme % 15,8, öğrenme ve görme % 11 gibi amaçlar izlemektedir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 10,318 olarak hesaplanmıştır ($p=0,243$). Bu sonuçlarda ziyaretçi ve uzmanlar arasında sorulara verilen cevaplar bakımından istatistiksel olarak farklılık yoktur. Benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.11 Ziyaretçi ve uzmanların alana gelme amacı

Köprüçay'a Gelme Amacı	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Dinlenme	3,0	16,7	9,8
Eğlenme	14,9	16,7	15,8
Merak	7,5	4,1	5,8
Piknik yapmak	1,5	0,0	0,7
Rafting yapmak	32,8	25,1	28,9
Öğrenme ve Görme	17,9	4,1	11,0
Doğayla iç içe olma	22,4	33,3	27,9

Alanı ziyaret eden ziyaretçiler ve uzmanların alana gelme sıklığı ise, (Çizelge 4.12)'de belirtilmiştir. Ziyaretçilerin % 86,9'u bir yılda bir kez geliyor, % 8,8'i ise üç ayda bir gelmektedir, uzmanların % 74,8'i yılda bir kez, % 25,2'si ise 6 ayda

bir alana geldiklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak ankete katılanları % 80,9'u yılda bir kere, % 14,7 si ise 6 ayda bir kez alana gelmektedir.

Çizelge 4.12 Ziyaretçi ve uzmanların alana gelme sıklığı

Gelme Sıklığı	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Yorum Yok	0,0	0,0	0,0
3 ayda bir	8,8	0,0	4,4
6 ayda bir	4,3	25,2	14,7
Yılda bir	86,9	74,8	80,9

Gelen ziyaretçi ve uzmanların alanı tercih ettiği aylar (Çizelge 4.13)'de verilmiştir. Ziyaretçilerin % 35,8'i temmuz, % 24,5'i haziran, % 18,9'u ise mayıs aylarında tercih ederken, uzmanların % 33,3'ü temmuz ve haziran aylarında, % 25,1'i ise ağustos aylarında alana gelmektedir. Genel olarak ise temmuz % 34,6 ayları en fazla tercih edilen aydır.

Çizelge 4.13 Ziyaretçiler ve uzmanların alana gelmeyi tercih ettiği aylar

Tercih Edilen Aylar	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Nisan	5,7	4,1	4,9
Mayıs	18,9	4,1	11,5
Haziran	24,5	33,3	28,9
Temmuz	35,8	33,3	34,6
Ağustos	9,4	25,1	17,2
Eylül	5,7	0,0	2,8

Alanı tercih eden ziyaretçi ve uzmanların alanda kalış süreleri (Çizelge 4.14)'de görüldüğü gibi ziyaretçilerin % 69,6'ü yarım gün, % 17,3'ü 1 gün kalmaktadır, uzmanlar ise % 67,5'i yarım gün ve % 32,5'i bir gün alanda kalmaktadırlar. Genelde ankete katılanların % 68,6 sı yarım gün % 24,9 u ise 1 gün kalmaktadır. Gelenlerin arasında konaklama yapma oranı çok düşüktür.

Çizelge 4.14 Ziyaretçi ve uzmanların alanda kalış süresi

Kalış Süresi	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yorum Yok	0,0	0,0	0,0
Yarım gün	69,6	67,5	68,6
1 gün	17,3	32,5	24,9
1-3 gün arası	8,8	0,0	4,4
1 hafta	4,3	0,0	2,1

Alanda gelen ziyaretçiler ve uzmanların bulunma süreleri (Çizelge 4.15)'de ziyaretçilerin % 26,1'i 4-6 saat arası, % 21,6'sı 2-4 saat arası alanda kalmakta, uzmanlar ise % 75,4'ü 2-4 saat arası, % 25,4'ü 4-6 saat arası kalmaktadır. Genelde ankete katılanların % 48,5'i 2-4 saat arası ve % 25,8'i ise 4-6 saat arası kalmaktadır.

Çizelge 4.15 Ziyaretçi ve uzmanların bulunma süresi

Alanda Bulunma Süresi	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Yok	17,3	0,0	8,7
<2 saat	4,3	0,0	2,1
2-4 saat	21,6	75,4	48,5
4-6 saat	26,1	25,4	25,8
6-8 saat	17,0	0,0	8,5
8 saat <	13,7	0,0	6,8

Alana gelişte tercih edilen ulaşım aracı (Çizelge 4.16)'de gösterilmiştir. Ziyaretçilerin % 49,8'i özel turlarla, % 37,1'i özel araçları ile, %13,1 'i ise otobüs veya dolmuş ile alana gelmektedir, uzmanların % 100'ü kişisel araçları ile gelmeyi tercih etmektedir. Genelde ankete katılanların % 68,5'i özel arabalarla gelmekte % 24,9'u ise özel turlarla alan gelmektedir.

Çizelge 4.16 Alana geliş gidişlerde tercih edilen ulaşım aracı

Tercih Edilen Ulaşım Aracı	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yorum Yok	0,0	0	0,0
Özel araba	37,1	100	68,5
Otobüs veya dolmuş	13,1	0	6,5
Özel turla	49,8	0	24,9

Köprüçayı ziyaret edenlerin genelinde % 89,2 alanda konaklama yapmamaktadır. Alanda konaklama yapan ziyaretçiler ise (Çizelge 4.17)'da gösterildiği gibi çadır (% 4) ve pansiyonları (% 17,3) tercih etmektedir.

Çizelge 4.17 Ziyaretçi ve uzmanların alanda konaklama tercihleri

Konaklama	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Hayır	78,4	100	89,2
Pansiyon	4,3	0	2,1
Çadır	17,3	0	8,7

Köprüçayı Rafting alanını tercih eden ziyaretçilerin % 42,5'i rafting yapmak amaçlı, % 15,4'ü doğal güzelliği için, % 14,8'i doğayla baş başa kalmak için, uzmanların % 42,5'i rafting yapmak, % 15,4'ü doğal güzelliği için, % 14,8'i doğayla baş başa kalmak gibi nedenlerdir. Genel olarak ankete katılanların % 37,9' u rafting yapmak, % 19,9'u doğayla baş başa kalmak, %18,1'i doğal güzelliği için bu alanı tercih etmektedir (Çizelge 4.18). Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 12,012 olarak hesaplanmıştır (p=0,213). Bu sonuçlarda ziyaretçi ve uzmanlar arasında sorulara verilen cevaplar bakımından istatistiksel olarak farklılık yoktur. Benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.18 Ziyaretçi ve uzmanların alanı tercih etme nedenleri

Tercih Edilme Nedeni	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Temiz hava almak	9,4	9,4	8,9
Doğayla baş başa kalmak	14,8	14,8	19,9
Rafting yapmak	42,5	42,5	37,9
Doğal güzelliği için	15,4	15,4	18,1
Kolay ulaşımın olması	0,0	0,0	4,2
Manavgat'a yakın olması	1,5	1,5	0,8
Milli park olması	6,2	6,2	5,2
Merak etmek	10,1	10,1	5,0

Ziyaretçi ve uzmanlara alana geldiklerinde gerçekleştirdikleri etkinlikler (Çizelge 4.19)'de verilmiştir. Ziyaretçilerin % 37,1'i rafting ve %35,5'i doğa yürüyüşü, % 12,9'u jeep safari, % 8'i piknik yapma etkinlikleri, uzmanların ise

% 33,3'ü rafting amaçlı, % 25,1'i doğa yürüyüşü, % 20,8'i kuş gözlemleme etkinliklerini gerçekleştirmektedir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 12,867 olarak hesaplanmıştır (p=0,075). Bu sonuçlarda ziyaretçi ve uzmanlar arasında sorulara verilen cevaplar bakımından istatistiksel olarak farklılık yoktur. Benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.19 Ziyaretçi ve uzmanların alanda gerçekleştirdiği etkinlikler

Gerçekleştirilen Etkinlikler	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Rafting	37,1	33,3	35,2
Doğa yürüyüşü	35,5	25,1	30,3
Kuş gözlemleme	3,25	20,8	12,0
Bitki gözleme	3,25	4,1	3,7
Piknik yapma	8	0,0	4,0
Jeep safari	12,9	16,7	14,8

Alanda rafting etkinliği yapan ziyaretçi ve uzmanlara bu etkinliğin yarattığı izlenim ve düşünceler sorulmuş ve değerleri (Çizelge 4.20)'te verilmiştir. Ziyaretçilerin % 27,5'i heyecan, % 20,3'ü kendini iyi hissetme ve rahatlama, % 13'u keşfetme amacıyla, uzmanların ise % 25,0'i kendini iyi hissetme ve rahatlama, % 20,8'i heyecan ve doğayı anlama, % 16,6'sı doğayla bütünleşme gibi düşünceler oluşturmuştur. Genel olarak ankete katılanların heyecan (% 24,2) ve kendini iyi hissetme ve rahatlama (%22,6) amacıyla rafting etkinliğini yaptıklarını ifade etmişlerdir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 14,122 olarak hesaplanmıştır (p=0,168). Bu sonuçlarda ziyaretçi ve uzmanlar arasında sorulara verilen cevaplar bakımından istatistiksel olarak farklılık yoktur. Benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.20 Ziyaretçi ve uzmanlarda rafting etkinliğinin yarattığı izlenim ve düşünceler

Rafting Etkinliğinin Yarattığı İzlenim ve Düşünceler	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Kendini iyi hissetme ve rahatlama	20,3	25,0	22,6
Keşfetme	13,0	8,4	10,7
Heyecan	27,5	20,8	24,2
Doğayla bütünleşme	10,2	16,6	13,4
Mücadele	5,8	0,0	2,9
Doğayı anlama	2,9	20,8	11,8
Cesaret	7,2	8,4	7,8
Hareket	2,9	0,0	1,5
Sosyalleşme	5,8	0,0	2,9
Özgüven	4,4	0,0	2,2

Ziyaretçiler ve uzmanlara rafting etkinliği için tekrar gelip gelmediği sorulduğunda ziyaretçilerin % 89,4'ünün tekrar gelmek istediği, uzmanların % 87,7'sinin tekrar gelmek istediği ifade edilmiştir.

Alana gelen ziyaretçiler ve uzmanların bir gün içerisinde harcadığı para miktarı Çizelge 4.21'de verilmiştir. Ziyaretçilerin % 26,1'i 21-50TL arası, % 17,3'ü 51-100 TL arası ve 101-150 TL arası para harcadığı belirlenmiş, uzmanların ise % 75,4'ü 151-300 TL arası, % 25,4'ü 101-150 TL arası para harcadığı belirlenmiştir. Genelde ankete katılanların % 44,3'ü 151-300 TL arası, %21,4'ü ise 101-150 TL arası günlük harcama yaptıkları belirlenmiştir.

Çizelge 4.21 Ziyaretçiler ve uzmanların bir gün içerisinde harcadığı para miktarı

Köprüçay'da Bir Günde Harcadığınız Para Miktarı	Ziyaretçi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Yorum yok	21,6	0,0	10,8
21-50 tl	26,1	0,0	13,1
51-100 tl	17,3	0,0	8,7
101-150 tl	17,3	25,4	21,4
151-300 tl	13,1	75,4	44,3
301 tl<	4,3	0,0	2,1

4.2.3.2. Yöre İnsanlarının Alana Yönelik Eğilimleri

Alanda yaşayan yöre insanların eğilimlerine yönelik yapılan anket çalışmalarında elde edilen bulgulara göre; Yöre insanların % 59,9'u Karabük, % 40,1'i Beşkonak'ta ikamet etmektedir. Yörede yaşayan bu halkın ikametgah süresi % 68,1'i doğduğundan beri alanda ikamet etmekte, % 31,9'ü ise belli bir amaç doğrultusunda (evlilik, iş, vb.) diğer şehirlerden gelip yerleşmiş olan kişilerden oluşmaktadır.

Alanda yaşayan halk geçiminin (Çizelge 4.22) belirtildiği gibi % 64,3'ünün rafting işletmeciliği veya faaliyetlerinde, % 21,5'i ise tarımsal faaliyetlerden, %10,8'i hayvancılıktan, %3,5'i ise serbest meslek faaliyetleri ile ilgilenmektedir. Rafting işletmeciliği yapan halk ise genellikle rafting işletme tesisi yanında rehberlik ya da özel işletmecilik gibi faaliyetlerle turizme destek olmaktadır. Yöre insanların rafting işletmeciliği ya da turist rehberliği dışında turizme herhangi bir katkıda bulunmadıkları anket sonuçlarında elde edilmiştir.

Çizelge 4.22 Yöre insanların geçim kaynağı

Yöre İnsanı Geçim Kaynağı	Yöre İnsanı (%)
Yorum Yok	0,0
Tarımsal	21,5
Hayvancılık	10,8
Rafting İşletmeciliği	64,3
Serbest Meslek	3,5

Genellikle turizm ile uğraşan ailelerde, ailelerin % 42,8'inde ailede en az 1 bireyinde turizm işiyle uğraştığını, % 21,5'unda 2 kişi çalıştığını ifade etmiştir. (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23 Ailede turizm ile uğraşan kişi sayısı

Ailede Rafting Amaçlı Faaliyette Bulunan Kişi Sayısı	Yöre İnsanı (%)
Yorum yok	17,8
1 Kişi	42,8
2 Kişi	21,5
3 Kişi	7,3
4 Kişi ve fazlası	10,8

Alanda yöre insanların yoğun olarak rafting amaçlı faaliyetlerde bulunduğu aylar (Çizelge 4.24)'de verilmiştir. Rafting sezonunun en yoğun olduğu aylar % 20,8'i temmuz, % 20,6'sı haziran ayları, % 20,2'si ağustos ayında %17,3'ü eylül ve %15,4'ü ise mayıs ayında olduğu ifade etmişlerdir. Genelde yöre insanları özellikle haziran, temmuz ve ağustos aylarında yoğun olarak rafting etkinliği ile uğraşmaktadır.

Çizelge 4.24 Yöre halkının rafting faaliyetlerinde buldukları aylar

Rafting Amaçlı Faaliyette Bulunan Aylar	Yöre İnsanı (%)
Mart	1,2
Nisan	4,5
Mayıs	15,4
Haziran	20,6
Temmuz	20,8
Ağustos	20,2
Eylül	17,3

Rafting faaliyetiyle ilgilenen yöre halkının bir günde kazandığı ortalama para miktarı (Çizelge 4.25)'de verilmiştir. Halk aktif dönemde günlük % 32,3'ü 50 TL ve daha az (rafting işletmelerinde çalışan günlük çalışanlar), % 10,8'i 51-100 TL arası, % 14,3'ü ise 501 TL ve üstü (genellikle rafting işletme sahipleri) para kazandıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 4.25 Yöre insanlarının rafting faaliyetinin aktif döneminde 1 günde kazanılan ortalama para miktarı

Aktif Dönemde 1 Günde Kazanılan Ortalama Para Miktarı	Yöre İnsanı (%)
Yorum Yok	35,8
< 50 tl	32,3
51-100 tl	10,8
151-300 tl	3,5
301-500 tl	3,5
501 tl <	14,3

5.2.3.2. Rafting İşletmecilerinin Alana Yönelik Eğilimleri

Rafting işletmelerinin kullanıcı eğilimlerini belirlemek amacıyla işletmelere belirli sorular sorulmuştur. Rafting işletme sahiplerinin genellikle Karabük ve Beşkonak'ta ikamet ettiği ifade edilmiştir. İşletme sahipleri işletmelerinin 10 yıl ve daha fazla yıldır rafting hizmeti yapmakta olduğunu belirtmiştir. İşletmelerinde genellikle % 42'si 0-10 personel, % 18'i 11-20 arası personel ve % 8'i 21-30 arası personel çalıştırdığı ve % 32'si ise yanıt vermemiştir. İşletmeciler yanlarında çalıştırdıkları personellerin % 15'nin % 50 oranında, % 12'sinin % 10 oranında ve % 4 'ünün ise % 5 oranında yabancı dil bildikleri ifade edilmiş ve işletmecilerin % 69'u ise bu soruya cevap vermemiştir.

İşletmeciler tarafından rafting faaliyeti için alan getirilen yıllık turist sayısı (Çizelge 4.26) 'de , % 24'ü 1001-5000 arası, %20'si 5001-10000 arası ve 10001-20000 arası ve %10 'u ise 20000 den fazla, turist getirdiklerini ifade etmişlerdir. Ancak işletmecilerin % 20'si yanıt vermemiştir.

Rafting işletmeciler tarafından getirilen turistlerin geldikleri ülkeler (Çizelge 4.27)'da verilmiştir. Çizelgeye göre % 28'si Almanya ve Rusya, % 20'si İngiltere, % 8'i İsrail ve Fransa'dan gibi ülkelere gelmektedir.

Çizelge 4.26 Rafting işletmeleri tarafından getirilen yıllık turist sayısı

İşletme Kanalı İle Gelen Turist Sayısı	Rafting İşletmecisi (%)
Yorum yok	20
0-1000	6
1001-5000	24
5001-10000	20
10001-20000	20
20001 den fazla	10

Çizelge 4.27 İşletmeler tarafından gelen turistlerin geldiği ülkeler

İşletme Kanalı ile Gelen Turistlerin Ülkeleri	Rafting İşletmecisi (%)
Rusya	28,0
Almanya	28,0
İngiltere	20,0
İtalya	4,0
İsrail	8,0
Fransa	8,0
Hollanda	4,0

Turistler işletmeciler tarafından mayıs, haziran, temmuz ve ağustos aylarında yoğun olarak getirilmektedir. Gelen turistlerin konaklaması (Çizelge 4.28)'de verilmiş ve turistler genellikle % 50'i Antalya'da, % 21,4'ü Karabük, % 14,3'ü Manavgat'ta konaklamaktadır.

Çizelge 4.28 Turistlerin konaklama yerleri

Turistlerin Konaklama Yerleri	Rafting İşletmecisi (%)
Karabük	21,4
Manavgat	14,3
Antalya	50,0
Diğer	14,3

Gelen turistlerin konaklama süresi genellikle en fazla 2 gecedir. Gelen turistler tercihen günü birlik alana gelmeyi tercih etmektedirler. Alanda konaklama alanlarının azlığı da bu süreyi etkilemektedir. Rafting işletmelerinin genellikle kendilerini tanıtan web siteleri bulunmaktadır. İşletmeler rafting hizmeti, diğer doğa turizm etkinlikleri faaliyetlerine olanak sağlamakta fakat hepsi konaklama

imkanı sunmamaktadır. Alanda az sayıda hem rafting hizmeti veren hem de konaklama imkanı sağlayan pansiyonlar bulunmaktadır. İşletmeler son yıllarda gelen turist sayılarında herhangi bir artış olmadığını hatta geçmiş yıllara göre turist sayılarının azaldığına da dikkat çekmektedirler.

Rafting işletmecilerin yöreye birçok katkısı vardır. Bunlardan bazıları yöre halkına iş istihdamı sağlamak, aile pansiyonculuğu yapmak, yörenin tanıtımı ve öğrencilerin dil gelişimine katkısı gibi katkıları bulunmaktadır. Genellikle rafting işletmeleri yanlarında çalıştırdıkları rafting rehberlerini, hem yöre halkına katkı sağlamak amacıyla hem de nehri ve bölgeyi iyi bildikleri için yerel halktan çalıştırdıkları ve bu kişilerin eğitimlerini tamamladıktan sonra rehberlik yaptıklarını belirtmişlerdir. Büyük çoğunluğunun herhangi bir rehber belgesine sahip olmadıkları da belirtilmiştir.

5.2.4. Ankete Katılanlar Tarafından Önerilen Talep ve Öneriler

İlgili tüm paydaşlara Köprüçay Rafting merkezi alanına yönelik mevcut sorunlar, talep ve önerileri belirlenmesi için yapılan anket verileri değerlendirilmiştir.

Deneklere turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilip değerlendirilmediği sorulmuştur. Ziyaretçilerin % 69,6'sı, yöre insanlarının % 57,3'ü evet derken, rafting işletmecilerinin % 54,8'i ve uzmanların % 87,7 si hayır demiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ankete katılanların % 53,9'u turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmediğini düşünmektedir (Çizelge 4.29).

Çizelge 4.29 Turizm potansiyelinin etkin değerlendirilmesi

Turizm Potansiyeli Etkin Değerlendirilmesi	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Evet	69,6	57,3	45,2	12,3	46,1
Hayır	30,4	42,8	54,8	87,7	53,9

Deneklere Köprüçay alanında turizmin güçlü yanları ve özellikleri sorulmuş ve cevaplar (Çizelge 4.30)'da verilmiştir. Ziyaretçilerin % 28,1 alanın en güçlü yanı olarak suya dayalı çeşitli rekreasyonel faaliyetlere olanak sağlaması derken, yöre insanlarının % 28,8'i rafting sporu için dünyanın sayılı nehirlerinden biri olması, rafting işletmecileri % 33,3'ü rafting sporu için dünyanın sayılı nehirlerinden biri olması ve uzmanlar için % 33,3'ü hem farklı turizm ve doğa turizm faaliyetlerine olanak sağlaması hem de yörenin turizme uygun doğal ve kültürel zenginliğinin olması demıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, Köprüçayın en güçlü yanı, % 23,9'u rafting sporu için Dünyanın sayılı nehirlerinden biri olması şeklinde değerlendirilmiştir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 33,073 olarak hesaplanmıştır (p=0,005). Bu sonuçlarda % 99 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.30 Köprüçay alanında turizmin güçlü yanları ve özellikleri

Köprüçay Rafting Turizmin Ziyaretçi Yöre Rafting Uzman Genel Güçlü Yanları ve Özellikleri	(%)	İnsanı (%)	İşletmecisi (%)	(%)	Toplam (%)
Farklı turizm ve ekoturizm faaliyetlerine olanak sağlaması	14,1	13,7	24,2	33,3	17,9
Köprüçay ırmağının bir odak noktası olması	10,9	10,0	27,3	12,6	13,4
Rafting sporu için Dünyanın sayılı nehirlerinden biri olması	21,9	28,8	33,3	0,0	23,9
Suya dayalı çeşitli rekreasyonel faaliyetlere olanak sağlaması	28,1	25,0	9,1	20,8	22,9
Yörenin turizme uygun doğal ve kültürel zenginliğinin olması	25,0	22,5	6,1	33,3	21,9

Deneklere alanda yapılan rafting etkinliğinin olumsuz etkilerinin olup olmadığı sorulmuştur (Çizelge 4.31). Ziyaretçilerin % 73,9'u, yöre insanlarının % 67,8'i hayır cevabını vermiş, rafting işletmecilerinin % 54,8'i, uzmanların % 100'ü evet cevabını vermiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde % 58,6'sı rafting etkinliğinin olumsuz etkilerinin olmadığını düşünmektedir.

Çizelge 4.31 Rafting etkinliğinin olumsuz etkileri

Rafting Etkinliğinin Olumsuz Etkinlikleri Var mıdır?	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Hayır	73,9	67,8	45,2	0,0	58,6
Evet	26,1	32,3	54,8	100,0	41,4

Deneklere alanda yapılan rafting etkinliği için gördüğünüz eksiklikler sorulmuştur (Çizelge 4.32). Ziyaretçilerin % 16,4'ü mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği ve çevre kirliliği, yöre insanları % 15,5'i çevre kirliliği, rafting işletmecilerinin % 21,2'si hizmet kalitesinin düşüklüğü ve uzmanların % 25,1'i ise mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği şeklinde en önemli eksiklikleri olduğu ifade edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, % 15,4'ü mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği, % 15,4'ü çevre kirliliğini ve %13,5'i ise personel eğitimsizliği gibi önemli eksikliklerin olduğu belirlenmiştir. Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 58,825 olarak hesaplanmıştır (p=0,044). Bu sonuçlarda % 95 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

Ankete katılanların rafting etkinliğinin ideal olarak yapılmasının veya geliştirilememesinin nedenleri sorulmuştur (Çizelge 4.33). Ziyaretçilere göre % 21,7'si tanıtım ve reklam eksikliği, yöre insanlarına göre % 22,6'sı tanıtım ve reklam eksikliği, rafting işletmecilerine göre % 22,7'si turizm yatırımlarının yetersiz olması ve uzmanlara göre ise % 25,1'i turizm yatırımlarının yetersiz olması ve konaklama tesis yetersizliği en başta gelen sorun olarak nitelemişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde ankete katılanların %20,9'u tanıtım ve reklam eksikliği, % 15,2'si konaklama ve tesis yetersizliği, % 14,3'ü turizm yatırımlarının yetersiz olması, % 10'u Yasal koruma kısıtlamalarının olması gibi rafting etkinliğinin yapılamamasında ki en önemli nedenler olduğunu düşünmektedirler.

Çizelge 4.32 Köprüçay rafting etkinliği için en önemli eksiklikler

Rafting Etkinliğinin Olumsuz Etkinlikleri Var mıdır?	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği	16,4	13,1	15,1	25,1	15,8
Rafting malzemeleri	1,5	4,8	6,2	8,5	4,3
Personel eğitimsizliği	13,5	11,9	15,1	16,6	13,5
Nitelikli rafting eğitmeni eksikliği	11,9	10,8	6,2	16,6	11,1
Rafting işletmesi sayısının azlığı	0,0	1,2	3,0	0,0	1,0
Aşırı kalabalık	0,0	1,2	0,0	0,0	0,5
Hizmet kalitesinin düşüklüğü	3,0	3,6	21,2	0,0	5,8
Yemek çeşitliliğinin az olması	7,4	2,4	6,2	0,0	4,3
Otopark eksikliği	7,4	9,5	6,2	0,0	7,2
Çevre kirliliği	16,4	15,5	15,1	12,5	15,4
Güvenlik yetersizliği	7,4	13,1	0,0	0,0	7,7
Rafting ücretinin fazla olması	6,0	0,0	3,0	0,0	2,4
Sorumlu merkezi yönetim biriminin olmaması	7,4	11,9	0,0	20,7	9,6
Tur işletmecilerinin olumsuz yaklaşımları	1,5	1,2	3,0	0,0	1,4

Çizelge 4.33 Rafting etkinliğinin ideal olarak yapılmasının nedenleri

Rafting Turizminin İdeal Yapılamamasının ve Geliştirilememesinin Nedenleri	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Genel Toplam (%)
Tanıtım ve reklam eksikliği	21,7	22,6	17,9	16,6	20,9
Turizm yatırımlarının yetersiz olması	10,2	11,9	22,7	25,1	14,3
Konaklama tesis yetersizliği	17,4	9,5	17,9	25,1	15,2
Yöre halkının olumsuz tutumu	4,4	0,0	0,0	0,0	1,4
Eğitilmiş rehber eksikliği	8,7	5,9	11,9	0,0	7,3
Seyahat ve tur operatörlerinin yetersiz olması	1,4	1,2	0,0	0,0	1,0
Sorumlu merkezi yönetim biriminin olmaması	7,2	11,9	6,0	0,0	8,1
Rafting ücretinin fazla olması	2,9	0,0	0,0	0,0	1,0
Ziyaretçilerin duyarlı ve bilinçsiz olması	8,7	3,6	2,9	0,0	4,8
Planlı mekansal organizasyonun olmaması	1,4	7,2	2,9	20,7	6,2
Ulaşım zorluğu	11,6	7,2	6,0	4,1	8,1
Yasal koruma kısıtlamaları	4,4	16,7	11,9	0,0	10,0
Tur işletmecilerinin nitelik ve nicelik olarak yetersizlikleri	0,0	2,4	0,0	8,5	1,9

Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 59,103 olarak hesaplanmıştır (p=0,009). Bu sonuçlarda % 99 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

İlgili paydaşlara rafting etkinliği yanında yapılabilecek doğa turizmi ve ekoturizm etkinlikleri sorulmuştur (Çizelge 4.34). Ziyaretçilerin % 20,3'ü doğa yürüyüşleri, yöre insanlarının % 15,5'i tarihi ve arkeolojik geziler, rafting işletmecilerinin % 18,2'si jeep safari ve uzmanların % 20,8'i doğa yürüyüşleri, bisiklet gezisi, festivaller, macera ve spor turizmi etkinlikleri gibi en başta gelen etkinlikler olarak cevaplamışlardır. Genel olarak değerlendirildiğinde ankete katılanların % 11,9'u doğa yürüyüşleri ve macera ve spor turizmi, % 11,0'ı tarihi ve arkeolojik geziler, % 10,0'ı festival, % 9,5'i jeep safari, % 8,6'sı dağa tırmanma, % 8,1'i bisiklet gezisi vb şeklinde etkinliklerin olabileceği belirlenmiştir.

Çizelge 4.34 Rafting etkinliği yanında yapılabilecek doğa turizmi ve ekoturizm etkinlikleri

Rafting Etkinliği Yanında Yapılabilecek Doğa Turizmi ve Ekoturizm Etkinlikleri	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Doğa yürüyüşleri	20,3	4,8	6,1	20,8	11,9
Kuş gözlemleme	5,8	3,6	3,0	0,0	3,8
Bisiklet gezisi	10,1	4,8	3,0	20,8	8,1
Festivaller	7,2	9,5	9,1	20,8	10,0
Fotoğrafçılık	8,7	5,9	15,0	0,0	7,6
Jeep safari	10,1	8,3	18,2	0,0	9,5
Tarihi ve arkeolojik geziler	4,4	15,5	9,1	16,7	11,0
Avcılık	1,4	4,8	0,0	0,0	2,4
At gezisi	8,7	5,9	6,1	0,0	6,2
Dağa tırmanma	5,8	11,9	12,1	0,0	8,6
Macera ve spor turizmi	8,7	14,3	6,1	20,8	11,9
Sportif olta balıkçılığı	0,0	3,6	3,0	0,0	1,9
Orienteering (Yön bulma)	2,9	3,6	0,0	0,0	2,4
Kampçılık	5,8	3,6	9,1	0,0	4,8

Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 59,150 olarak hesaplanmıştır (p=0,020). Bu sonuçlarda % 95 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

İlgili paydaşlara Köprüçay alanında en önemli ve öncelikli görülen alana yönelik tehditler sorulmuştur (Çizelge 4.35). Ziyaretçilerin % 22,7'si çevre kirliliğinin artması, yöre insanlarının % 27,7'si su kaynağının içme suyu olarak kullanımını, rafting işletmelerinin % 24,2'si su kaynağının içme suyu olarak kullanımını ve uzmanların % 33,3'ü çevresinde tesis ve yapılaşmanın artması, doğal bitki örtüsünün zarar görmesi ve çevre kirliliğinin artması cevabını vermişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde % 21,4'ü çevre kirliliğinin artması, % 17,0'ı su kaynağının ticari içme suyu olarak kullanımını, ve % 13,6'sı çay yatağından kum ve çakıl alınması şekline düşünmektedir.

Çizelge 4.35 Köprüçay alanında en önemli ve öncelikli görülen alana yönelik tehditler

Alanda Öncelikli Görülen Tehditler	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Su kaynağının ticari içme suyu olarak kullanımı	6,1	27,7	24,2	0,0	17,0
Alana gelen ziyaretçi sayısının artması	1,5	2,4	9,1	0,0	2,9
Hidro-elektirik santralin (HES) yapılması	12,1	18,0	9,1	0,0	12,6
Çevresinde tesis ve yapılaşmanın artması	12,1	4,8	9,1	33,3	11,2
Çay yatağından kum ve çakıl alınması	12,1	18,0	15,1	0,0	13,6
Tarımsal amaçlı kimyasal ilaçların kullanımı	1,5	1,2	0,0	0,0	1,0
Yaban hayatının zarar görmesi	13,7	4,8	12,1	0,0	8,3
Doğal bitki örtüsünün zarar görmesi	16,7	3,6	6,2	33,3	11,7
Çevre kirliliğinin artması	22,7	19,3	15,1	33,3	21,4
Üst toprağın sıkışması	1,5	0,0	0,0	0,0	0,5

Denekleri verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 76,894 olarak hesaplanmıştır (p=0,000). Bu sonuçlarda % 99,9 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

İlgili paydaşlara mekânsal kullanım açısından görülen en önemli eksiklikler sorulmuştur (Çizelge 4.36). Ziyaretçilerin % 18,8'i ulaşım ve yollarının yetersizliği, yöre insanlarının % 23,7'si da yolların yetersizliği, rafting işletmecilerine göre % 27,4'u konaklama tesisleri yetersizliği ve uzmanların ise % 33,1'i ulaşım ve yollarının yetersizliği en önemli eksiklik olarak ifade edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise % 21,9 ulaşım ve yollarının yetersizliği, %17,6 konaklama tesisleri, %16,2 yönetim ve organizasyon eksikliği olarak düşünülmektedir.

Çizelge 4.36 Köprüçay çevresinde mekânsal kullanım açısından gördüğünüz en önemli eksiklikler

Köprüçay Çevresinde Mekansal Kullanım Açısından Görülen Eksiklikler	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yönetim ve organizasyon eksikliği	17,3	13,0	15,1	25,0	16,2
Konaklama tesisleri	15,9	13,0	27,4	25,0	17,6
Büfe ve restaurant	4,4	4,7	12,1	0,0	5,2
Çocuk oyun alanı	2,9	15,4	9,1	0,0	8,6
Ulaşım ve yollarının yetersizliği	18,8	23,7	15,1	33,1	21,9
Gezinti yolları	0,0	7,1	9,1	0,0	4,3
Çevre kirliliği	13,1	9,0	3,0	0,0	8,1
Otopark	0,0	1,2	0,0	0,0	0,5
Yöresel ürün satış standları	4,4	5,9	6,2	0,0	4,8
Gürültü	2,9	0,0	3,0	0,0	1,4
Alan bakım ve korunması	5,8	3,6	0,0	8,4	4,3
Güvenlik	4,4	1,2	0,0	0,0	1,9
Oturma alanlarının eksikliği	4,4	1,2	0,0	0,0	1,9
Tuvalet	2,9	1,2	0,0	0,0	1,4
Temizlik	1,4	0,0	0,0	0,0	0,5
Etkinlik türlerinin az olması	1,4	0,0	0,0	8,4	1,4

Deneklerin verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 63,590 olarak hesaplanmıştır (p=0,035). Bu sonuçlarda % 95 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

İlgili paydaşlara Köprüçay alanının sürdürülebilir gelişmesindeki temel hedefler sorulmuştur (Çizelge 4.37). Ziyaretçilerin % 23,9'u su kaynağının korunması, yöre insanlarının % 27,4'ü yöre insanlarının gelir düzeyinin artırılması, rafting işletmelerinin % 30,4'ü su kaynağının korunmasını, uzmanların ise % 33,2'si su kaynağının korunmasını ve alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde % 26,9 su kaynağının korunması, % 16,4 yöre insanlarının gelir düzeyinin artırılması ve % 12,5 alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi belirtilmiştir. Deneklerin verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 54,916 olarak hesaplanmıştır (p=0,001). Bu sonuçlarda % 99 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık vardır. Anket uygulanan hedef kitleler arasında farklı düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.37 Köprüçay rafting alanının sürdürülebilir gelişmesindeki temel hedefler

Köprüçay Alanının Sürdürülebilir Gelişmesinde Temel Hedefler	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yöre insanlarının gelir düzeyinin artırılması	11,9	27,4	9,1	0,0	16,4
Su kaynağının (Köprüçay) korunması	23,9	26,1	30,3	33,2	26,9
Doğal bitkilerin korunması	14,9	7,2	9,1	0,0	9,1
Yaban hayatının korunması	10,4	1,2	6,1	0,0	4,8
Yöre kalkınması	3,0	4,7	3,0	12,5	4,8
Turistlerin memnuniyet düzeyinin artırılması	11,9	8,3	21,2	12,5	12,0
Rafting turizm etkinliğinin geliştirilmesi	14,9	10,7	9,1	0,0	10,6
Alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi	5,9	11,9	12,1	33,2	12,5
Yörede istihdamın artırılması	3,0	2,4	0,0	8,5	2,9

İlgili paydaşlara Köprüçay alanının bütüncül korunması, kullanımı ve geliştirilmesi için unsurlar sorulmuştur (Çizelge 4.38). Ziyaretçilerin % 52,3'ü yorum yapmamış, %13,1'i yöre insanları ve ziyaretçilerin doğaya saygı, farkındalık ve bilinç düzeyinin artırılması ve alanın bütüncül mekânsal planlamasının yapılmasını, yöre insanlarının % 62,9'u yorum yapmamıştır ve % 11,1'i ise köprüçay suyunun korunması ve yöre insanları ve ziyaretçilerin doğaya saygı, farkındalık ve bilinç düzeyinin artırılmasını, rafting işletmelerine göre % 45,5'i yorum yapmamış ve % 18,6'sı alanın bütüncül mekânsal planının yapılması ve uzmanların % 50,0'ı alanın bütüncül mekânsal planının yapılmasını ifade etmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise % 48,6'sı yorum yapmamış ve %14,3'ü alanın bütüncül mekânsal planının yapılmasını ifade etmiştir. Deneklerin verdiği cevaplara göre Pearson Ki-Kare değeri 43,050 olarak hesaplanmıştır ($p=0,113$). Bu sonuçlarda denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklılık yoktur. Anket uygulanan hedef kitleler arasında benzer düşünceler söz konusudur.

Çizelge 4.38 Köprüçay alanının bütüncül korunması, kullanımı ve geliştirilmesi için unsurlar

Köprüçayın Bütüncül Korunması, Kullanımı ve Geliştirilmesi İçin En Önemli Unsurlar	Ziyaretçi (%)	Yöre İnsanı (%)	Rafting İşletmecisi (%)	Uzman (%)	Toplam (%)
Yorum yok	52,3	62,9	45,5	0,0	48,6
Köprüçay suyunun korunması	4,3	11,1	9,0	12,3	8,6
Doğal dengenin bozulmadan korunması	0,0	7,5	0,0	0,0	2,9
Ulaşım sorunun çözümlenmesi	4,3	0,0	9,0	12,3	4,3
Alanda ki sağlık tesisi sorunun çözümlenmesi	4,3	0,0	0,0	0,0	1,4
Yöre insanları ve ziyaretçilerin doğaya saygı, farkındalık ve bilinç düzeyinin artırılması	13,1	11,1	0,0	0,0	8,6
Alanın tanıtım ve reklamının yapılması	4,3	0,0	0,0	0,0	1,4
Rafting işletmelerinin kalite düzeyinin artırılması ve kurumsal organizasyonun oluşturulması	4,3	0,0	9,0	25,4	5,7
Örf adetlerin korunması ve geliştirilmesi	0,0	3,6	0,0	0,0	1,4
Yerleşim alanlarının Milli park ve sit alan statüsünden çıkarılması	0,0	3,6	0,0	0,0	1,4
Rafting sporunun uluslararası standartlarda geliştirilmesi	0,0	0,0	9,0	0,0	1,4
Alanın bütüncül mekânsal planlamasının yapılması	13,1	0,0	18,6	50,0	14,3

5.2.5. Anket Sonuçlarının Bütüncül Olarak İrdelenmesi

Ankete sonuçlarına göre elde edilen bulgular şu şekilde özetlemek mümkündür. Ankete katılan ziyaretçilerin % 13,1'i bayan, %86,9'u erkektir. Yaş grupları bakımından % 82,4'ü 18-35 yaş arası, % 17,3'ü 36-50 yaş arasındadır. Eğitim durumu, % 43,5'i lisans, % 21,6'sı lisansüstü, % 17,3'ü lise mezunu, meslek grupları % 43,5'i öğrenci, % 13,1 serbest meslek ve işçi, % 8,8'i öğretmen ve akademisyendir. Gelir grupları % 39,2'si 750-1500 TL arası, % 17,3'ü 1500-2500 TL arası, ikamet durumları ise % 82,4'ü Antalya dışından veya başka ülkelerden geldiği, % 17,3'ü Antalya'da ikamet etmektedir.

Yöre insanlarının, % 10,8'ü bayan, % 89,3'ü erkektir. Yaş grupları bakımından, % 64,2'i 18-35 yaş arası, % 25'i 36-50 yaş arası, % 7,2'si 51-65 arasındadır. Eğitim durumu, % 46,5'i lise, % 21,5'i ortaokul, % 10,75'i lisans mezunu, meslek grupları % 39,2'si serbest meslek, % 28,5'i işçi, % 21,5'i öğrencidir. Gelir grupları % 35,8'i 750 TL'den az, % 32,3'ü 1500-2500 TL arası, % 27,4'ü 750-1500 TL arasında, ikamet yerlerine ise genel olarak cevap verilmemiş ama % 3,5'i Manavgat'ta ikamet etmektedir.

Rafting işletmecilerinin, % 8,9'ü bayan, % 91,1'i erkektir. Yaş grupları, % 72,6'sı 36-50 yaş arası, % 18,5'i 18-35 yaş arasındadır. Eğitim durumu, % 45,2'si ilkokul, % 36,3'ü lise, % 8,9'ü ortaokul mezunudur. Meslek grupları, % 36,3'ü serbest meslek, diğerleri ise bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Gelir grupları % 36,3'ü 1500-2500 TL arası, % 27,4'ü 750-1500 TL arası, % 18,5'i 750 TL'den az olduğu, ikamet yerlerine ise herhangi bir cevap vermemişlerdir.

Uzmanların, % 37,7'si bayan, % 62,3'ü ise erkektir. Yaş grupları, % 50'si 18-35 yaş arası, % 37,7'si 36-50 yaş arasındadır. Eğitim durumu, % 62,3'ü lisans, % 37,7'si lisansüstü eğitime sahiptir. Meslek grupları % 62,3 akademisyen, % 37,7'si yöneticiden oluşmaktadır. Gelir grupları % 50'si 2500-3500 TL arası, % 37,7'si 1500-2500 TL arası ve % 12,3'ü 3500 TL'den fazla olduğu görülmektedir. İkamet durumu uzmanların tamamının Antalya dışında ikamet ettiği görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde ise ankete katılanların, % 17,6'sı bayan, % 82,4'si erkek olduğu, % 53,8'ü 18-35 yaş grubunda, % 38,2'i ise 36-50 yaş grubu içinde olduğu, % 22,2'si serbest meslek, % 24,3'ü yönetici, % 18,6'sı akademisyen ve %18,5'i ise öğrenci, % 30,9'u 1500-2500 TL arası, % 22,9'u ise 750-1500 TL arası gelir durumuna sahip olduğu görülmektedir.

Yöre insanları ve rafting işletmecilerinin özellikle eğitim seviyesinin düşük olmasının sebebi, yörede ilkokuldan sonra eğitim kurumlarının bulunmamasıdır.

Ortaokul, lise ve lisans eğitimleri için yöre halkı ve işletmeciler Serik, Manavgat yada Antalya'ya gitmektedirler. Bu durum yörenin eğitim düzeyinin düşmesinin başlıca etkenidir.

Deneklere doğayla ilgili algılarını belirlemek için bazı sorular sorulmuş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Doğa kavramı konusundaki algılarında ise genel olarak ziyaretçiler, yöre insanları ve rafting işletmecileri öncelikli olarak yaşam duygusunu belirtmiş, uzmanlar ise doğa kavramı denildiğinde ilk olarak koruma duygusunun ön plana çıktığını belirtilmişlerdir. Genel olarak bakıldığında yaşam ve koruma duygusu belirtilmiş ve bütün denekler arasında benzer düşünceler söz konusudur.

Doğa koruma kavramı hakkındaki düşüncelere bakıldığında ise ziyaretçiler, yöre insanları ve rafting işletmecilerinin %32'sinin bu soruya yanıt vermediği görülmektedir. Bunun sebebi de eğitim düzeylerinin düşük olması ve doğa koruma kavramı konusundaki bilinç eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Diğer cevaplar ise % 27,1'i doğal kaynakların korunması, %9,4'ü doğaya saygı ve bilinç ve %9,2'si canlıların yaşam alanlarına müdahale etmemek şeklinde yanıt verilmiştir.

Doğa turizm kavramı hakkındaki düşüncelerde, % 35'i (ziyaretçiler %52'si, yöre insanları %42,8'i ve rafting işletmecisi %45,2'si) soruya yanıt vermemiştir. Verilen cevapların da benzer cevaplar olduğu görülmektedir. Yapılan analizde de cevaplar arasında istatistiksel olarak farklılık yoktur. Genel olarak tüm denek gruplarının %19,1'i doğal alanlar içerisinde yapılan tüm aktiviteler, %17,4'ü doğa sporları, %11'i doğal alanlarla halkın birlikteliği şeklinde yanıt verilmiştir.

Ekoturizm kavramı hakkındaki düşüncelerde, toplamda % 49'u (ziyaretçilerin % 60,8'i, yöre insanları % 71,5'i, rafting işletmecisi % 63,7'si) soruya yanıt vermemiştir. Yanıt vermemelerinin sebebi bu konuda herhangi bir fikirlerinin

olmamasıdır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda %99 güven düzeyinde denekler arasında cevaplar bakımından farklı düşünceler oluşmuştur. Ziyaretçiler ekoturizm konusunda çevre ve çevreye saygılı turizm derken yöre insanları doğa turizmi veya doğa turları, rafting işletmecileri yöreye ekonomik katkı yapan turizm, uzmanlar ise sürdürülebilir turizm şeklinde cevaplamıştır. Denekler arasında farklı cevaplar oluşmasının sebebi eğitim düzeylerinin yada alandan faydalanma sebeplerine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin uzmanlar alanın korunan alan ve korunması gerekli bir alan olduğu bilincinde olduğu için sürdürülebilir turizm derken, rafting işletmecileri alandan fayda sağladıkları için yöreye ekonomik katkı yapan turizm olarak cevaplanmıştır. Genel olarak bakıldığında % 15,8'i sürdürülebilir turizm, % 12,7'si çevre koruma ve çevreye saygılı turizm, % 10,2'si yöreye ekonomik katkı yapan turizm şeklinde yanıt verilmiştir.

Rafting turizm kavramı hakkındaki düşünceler, toplamda % 39,9'u (ziyaretçilerin % 60,8'i, yöre insanlarının % 53,5'i, rafting işletmecilerinin % 45,2'si) soruya yanıt vermemiştir. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda % 99 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplar bakımından farklı düşünceler söz konusudur. Rafting turizmi için ziyaretçilerin % 17,3 'ü heyecan derken, yöre insanları ve rafting işletmecileri istihdam demektedir. Yöre insanları ve rafting işletmecileri alandan faydalandıkları için onlar için ekonomik katkı sağlaması daha ön planda olmaktadır. Uzmanlar ise heyecan ve nehir veya ırmak üzerinde yapılan bir turizm çeşidi olarak cevaplamıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, % 19,9'u heyecan, % 18,5'i nehir veya ırmakta yapılan bir turizm çeşidi, % 8,2'si istihdam olarak yanıtlar verilmiştir.

Ziyaretçi ve uzmanlara sorulan sorularda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Köprüçay rafting alanına gelme amacınız sorusuna, denekler arasında benzer cevaplar verilmiştir. Deneklere göre büyük çoğunluk % 28,9'u rafting yapmak amaçlı, % 27,9'u doğayla içe içe olmak amacıyla ve % 15,8'i öğrenme ve görmek amaçlı gelmiştir. Alana gelme sıklıkları, ziyaretçi ve uzmanların benzer şekildedir. % 80,9'u yılda bir kez, % 14,7'si 6 ayda bir gelmektedir. Deneklerin

alanı tercih ettiği aylar, mayıs, haziran, temmuz ve ağustos olarak belirtilmiştir. Alanda kalış süreleri, % 68,6'sı yarım gün % 24,9'u bir gün kalmaktadır. Alanda bulunma süreleri % 48,5'u 2-4 saat arası ve % 25,8'i 4-6 saat arası kalmaktadır. Tercih edilen ulaşım aracı, % 68,5'i özel arabalarla, % 24,9'u özel turla alana gelmektedir. Alanın tercih edilme nedenlerinde denekler arasında benzer düşünceler söz konusudur. Genel olarak deneklerin % 37,9'u, rafting yapmak, % 19,9'u doğayla baş başa kalmak, % 18,1'i doğal güzelliği için tercih edilmektedir. Deneklerin alanda gerçekleştirdikleri etkinlikler arasında benzer düşünceler söz konusudur. Genel olarak deneklerin % 35,2'si rafting, % 30,3'ü doğa yürüyüşü ve % 14,8'i jeep safari etkinliklerini gerçekleştirmektedir. Deneklere rafting etkinliğinin yarattığı izlenim ve düşünceler sorulduğunda benzer cevaplar alınmıştır. Genel olarak, % 24,2'si heyecan duygusu, % 22,6'sı kendini iyi hissetme ve rahatlama % 13,4'ü doğayla bütünleşme şeklinde cevaplanmıştır. Deneklere rafting etkinliği için tekrar gelip gelmeyecekleri sorulduğunda tekrar gelmek istedikleri cevapları alınmıştır. Gelen ziyaretçi ve uzmanlar alanın doğal güzellikleri ve rafting etkinliğinden memnun kalmaktadır. Alanda içinde deneklerin bir günde harcadığı para miktarı konusunda farklı düşünceler söz konusudur. Ziyaretçilerin % 21,6'sı soruya yanıt vermezken % 26,1'i 21-20 tl arasında, % 17,3'ü 101- 150 tl arasındadır. Uzmanların ise % 25,4'ü 101-150 tl arasında, % 75,4'ü 151-300 tl arasında cevaplar verilmiştir. Uzmanların gelir seviyesinin yüksek olması sebebiyle gün içerisinde harcadıkları para miktarı da fazla olmaktadır.

Yöre insanlarına sorulan sorularda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Yöre insanlarının % 59,9'u Karabük köyü, % 40,1'i Beşkonak'ta ikamet etmektedir. Yöre halkının % 68,1'i doğduğundan beri alanda ikamet etmektedir diğerleri ise diğer şehirlerden yerleşmiş kişilerdir. Alanda halkın geçim kaynağını % 64,3'ü rafting işletmeciliği, % 21,5'i tarım ve % 10,8'i hayvancılık oluşturmaktadır. Yörede yaşayan halkın en temel geçim kaynağını rafting hizmetleri oluşturmaktadır. Turizm ile uğraşan ailelerde % 42,8'nin ailede en az

1 bireyin turizm işiyle uğraştığı, % 21,5'unda 2 kişi çalıştığı belirlenmiştir. Yöre insanların rafting faaliyetlerinde bulunduğu en yoğun aylar %20,8'i temmuz, %20,6'sı haziran, % 20,2'si ağustos ayında olduğu belirtilmiştir. Halk aktif dönemde günlük kazandığı para miktarı, % 32,3'ü 50 tl ve daha az, % 10,8'i 51-100 tl arası olduğu belirtilmiştir. % 14,3'nün ise 501 tl ve üstü olduğu belirtilmiş bu kişilerin genellikle rafting işletme sahipleri olduğu bilinmektedir.

Rafting işletmecilerine sorulan sorularda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Rafting işletmecileri genellikle Karabük ve Beşkonak'ta ikamet etmektedir. İşletme sahipleri 10 yıl ve daha fazla yıldır rafting hizmeti sunmaktadır. İşletme sahiplerinin % 42'si 0-10 personel, % 18'i 11-20 arası personel ve % 8'i 21-30 arası personel çalıştırmaktadır. İşletme sahiplerinin % 32'si de bu soruya yanıt vermemiştir. Yanlarında çalıştırdıkları personellerin İngilizce bilme oranları ise % 15'nin % 50 oranında olduğu, % 12'sinin % 10 oranında ve % 4'ünün ise % 5 oranında yabancı dil bildikleri ifade edilmiştir. % 69'u ise soruya yanıt vermemiştir. İşletmecilerin rafting etkinliği için alana getirilen turist sayısı % 24'ü 1001-5000 arası, % 20'si 5001-10000 arası ve 10001- 20000 arası ve % 10'u ise 20000'den fazla turist getirdikleri belirtilmiştir. Net sonuçlara ise tam olarak ulaşılamamıştır. İşletmecilerin % 20'si bu soruya yanıt vermemiştir. İşletmelerden elde edilen bulgulara göre getirilen turistlerin geldikleri ülkeler Almanya, Rusya, İngiltere, İsrail ve Fransa gibi ülkeler başta gelmektedir. Bu turistler genellikle rafting hizmetlerinin yoğun oldukları ayları tercih etmektedirler. Tercih ettikleri aylar mayıs, haziran, temmuz ve ağustostur. Gelen turistler Karabük ve Beşkonak etrafında yeterli sayıda ve kalitede konaklama tesisinin olmaması nedeniyle genellikle Antalya ve Manavgat'ta kalmaktadırlar. Turistlerin alanda konaklaması ise en fazla iki gündür. Bu sürenin az olmasının sebebi ise alanda yeterli kalitede konaklama alanlarının azlığıdır. Bu sebeple turistler alanı günü birlik tercih etmektedirler. Bu tür imkansızlıklar turistlerin alanı tercih etmesinde de bir azalmaya sebep olmaktadır. Anketlerle elde edilen bulgulara ve rafting işletmelerinin

cevaplarına göre geçmiş yıllarla kıyaslandığında alanı tercih eden turist sayısında da bir azalma olmaktadır. Rafting işletmeleri alana birçok katkı sağlamaktadır. Öncelikle yöre halkına iş istihdamı sağlamakta, aile pansiyonculuğu yapmakta, yörenin tanıtımında ve öğrencilerin dil gelişimi gibi katkıları bulunmaktadır.

Ankete katılanların talep ve önerilerinde ise aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Alanda turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirmesi sorusunda denekler tarafından farklı cevaplar elde edilmiştir. Ziyaretçi ve yöre insanları turizm etkin değerlendirildiğini düşünürken, rafting işletmeleri ve uzmanlar ise turizm etkin bir şekilde değerlendirilmediğini düşünmektedir. Genel olarak elde edilen cevaplarda ise % 53,9'u turizmin etkin değerlendirilmediğini düşünmektedir. Turizmin etkin bir şekilde değerlendirilmesi için alanın birçok güçlü yanları bulunmaktadır. Ziyaretçilere göre en güçlü yanları, % 28,1'i suya dayalı çeşitli rekreasyonel faaliyetlere olanak sağlaması, yöre insanlarının % 28,8'i Köprüçayın Dünya'nın sayılı nehirlerinden biri olması, rafting işletmecilerinin % 33,3'ü Köprüçayın Dünya'nın sayılı nehirlerinden biri olması, uzmanların ise % 33,3'ü farklı turizm ve ekoturizm faaliyetlerine olanak sağlaması ve yörenin turizme uygun doğal ve kültürel zenginliğinin olması olduğunu belirtmiştir. Bu güçlü yanların alanda yeterince bilinmemesi sebebiyle alanda turizm etkin bir şekilde değerlendirilememektedir. Verilen cevaplara göre % 95 güven düzeyinde denekler arasında sorulara verilen cevaplarda farklılıklar vardır. Alanda yapılmakta olan rafting etkinliğinin ziyaretçi, yöre insanları ve rafting işletmecilerine göre olmadığı uzmanlara göre ise % 100 olumsuz etkilerinin olduğu belirtilmiştir. Ziyaretçilerin alanı uzun süre kullanmaması, yöre insanları ve rafting işletmecilerinin ise alandan faydalanma sebepleriyle rafting etkinliklerinin olumsuzluklarını görememektedir. Uzmanlar ise korunan alanlarda ki baskının zararlarını tehlikelerini görebilmesi ve daha spesifik düşünmeleri sebebiyle alanda rafting etkinliğinin olumsuz etkilerinin olacağını belirtmişlerdir. Rafting etkinliğinin ideal olarak yapılamamasının veya

geliştirilememesinin nedenlerinde denekler arasında farklı düşünceler söz konusudur. Ziyaretçilerin % 21,7'si tanıtım ve reklam eksikliği, yöre insanları % 22,6'sı tanıtım ve reklam eksikliği, rafting işletmecileri % 22,7'si turizm yatırımlarının yetersiz olması ve uzmanlara göre ise % 25,1'i konaklama tesislerinin yetersizliği ve turizm yatırımlarının yetersiz olması başlıca sorun olarak nitelendirmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise %20,9'u tanıtım ve reklam eksikliği, % 15,2'si konaklama ve tesis yetersizliği, % 14,3'ü turizm yatırımlarının yetersiz olması, % 10'u Yasal koruma kısıtlamalarının olması gibi rafting etkinliğinin yapılamamasında ki en önemli nedenler olduğunu düşünmektedirler. Rafting etkinliği için görülen eksikliklerde ise denekler arasında sorulara verilen arasında farklılıklar vardır. Ziyaretçilerin % 16,4'ü mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği ve çevre kirliliği, yöre insanları % 15,5'i çevre kirliliği, rafting işletmecilerinin % 21,2'si hizmet kalitesinin düşüklüğü ve uzmanların % 25,1'i ise mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği şeklinde en önemli eksiklikleri olduğu ifade edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, % 15,4'ü mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği, % 15,4'ü çevre kirliliğini ve %13,5'i ise personel eğitimsizliği gibi önemli eksikliklerin olduğu belirlenmiştir. Alanda yapılabilecek diğer doğa turizmi ve ekoturizm etkinlikleri sorusunda ise, ziyaretçiler % 20,3'ü doğa yürüyüşleri, yöre insanları % 15,5'i tarihi ve arkeolojik geziler, rafting işletmecilerinin % 18,2'si jeep safari, uzmanların ise % 20,8'i doğa yürüyüşleri, bisiklet gezisi, festivaller, macera ve spor turizmi şeklinde etkinliklerin olabileceği belirlenmiştir. Köprüçay alanında en önemli ve öncelikli görülen alana yönelik tehditler sorulmuştur. Ziyaretçilerin % 22,7'si çevre kirliliğinin artması, yöre insanların % 27,7'si su kaynağının içme suyu olarak kullanımını, rafting işletmelerinin % 24,2'si su kaynağının içme suyu olarak kullanımı ve uzmanların % 33,3'ü çevresinde tesis ve yapılaşmanın artması, doğal bitki örtüsünün zarar görmesi ve çevre kirliliğinin artması cevabını vermişlerdir. Yöre insanları ve rafting işletmecilerinin de belirttiği gibi alandaki en önemli sorunlardan biri Köprüçay suyunun içme suyu olarak kullanımınıdır. Bu sorun

alan için çok büyük bir tehdit oluşturmaktadır. İlgili paydaşlara mekânsal kullanım açısından görülen en önemli eksiklikler sorulmuş ve ziyaretçilerin % 18,8'i ulaşım ve yollarının yetersizliği, yöre insanlarının % 23,7'si da yolların yetersizliği, rafting işletmecilerine göre % 27,4'u konaklama tesisleri yetersizliği ve uzmanların ise % 33,1'i ulaşım ve yollarının yetersizliği en önemli eksiklik olarak ifade edilmiştir. Genel olarak bakıldığında ulaşım yollarının yetersizliği ve konaklama tesis yetersizliği en önemli eksiklikleri oluşturmaktadır. Alanın kullanım yoğunluğuna göre ihtiyaçlara cevap verememesi çok büyük bir problemdir. Turizmin etkin şekilde değerlendirilmesi için bu problemlerin çözümlenmesi gerekmektedir. Alanın sürdürülebilir gelişmesindeki temel hedefleri ise; % 26,9 su kaynağının korunması, % 16,4 yöre insanlarının gelir düzeyinin artırılması ve % 12,5 alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi olarak belirtilmiştir. Alanın bütüncül korunması, kullanımını ve geliştirilmesi için ise; % 48,6'sı yorum yapmamış ve %14,3'ü alanın bütüncül mekânsal planının yapılmasını ifade etmiştir. Alanın bütüncül olarak mekânsal planlarının yapılması yöre insanları ile yöneticiler arasındaki sorunları da ortadan kaldıracaktır.

5.3. GZFT (SWOT) Analizi ile Mevcut Durumun Tespiti ve Önceliklerin Belirlenmesi

Antalya Köprüçay Rafting alanının mevcut durumun tespiti ve geleceğe yönelik stratejik hedef amaç ve faaliyetlerin belirlenmesi için alana özgü veriler ve paydaşlara yapılan anket çalışmalarından elde edilen veriler doğrultusunda GZFT (SWOT) Analizi yapılmıştır. Bu amaçla alanın içsel (güçlü ve zayıf yönleri) ve dışsal (fırsatlar ve tehditler) faktörleri belirlenmiştir. Bu faktörlere paydaşların verdiği puanlarla öncelik sıralaması gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde giderek önemi artan doğa turizminin mevcut güçlü ve zayıf yönlerinin bilinmesi, bugün ve gelecekte fırsat ve tehditlerin tahmin edilmek

suretiyle analiz edilmesi, özellikle turizm sektöründe uygun stratejilerin ve politikaların belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Çalışma alanının iç ve dışsal etkenleri dikkate alınarak bu yöntemle, Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde yer alan Köprüçay rafting alanının var olan güçlü yönleri ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, tehditlerin ve zayıf yanlarının etkisini en aza indirecek plan kararları ve öneriler geliştirilmiştir.

Bu aşamada, GZFT (SWOT) analizi ile alanın güçlü yanları ve önemlilik değerleri belirlenmiştir (Çizelge 4. 39).

Güçlü yanlar grubu içinde faktörlerin aldıkları toplam puanlar açısından birbirlerine yakın değerler elde edildiği gözlenmiştir. En önemli faktörleri önemlilik sıralamasına göre ilk üç sırada; Milli park alanında farklı turizm ve doğa turizm etkinliklerinin yapılabilmesi (%7), Coğrafi konumu nedeniyle ülkemizin turizm merkezlerinden biri olan Antalya bulunması ve ulaşılabilir niteliklere sahip olması (%7), Suyu dayalı ve çeşitli rekreasyonel faaliyetlere potansiyel oluşturması (%7) şeklinde sıralanmıştır.

Köprüçay rafting alanının zayıf yanları ve öncelik puanları (Çizelge 4.40)'de verilmiştir. Önemlilik sıralamasına göre ilk üç sırada; Köprülü Kanyon Milli Parkının doğa turizm etkinliklerinin alansal ve noktasal eylem planlarının olmaması (%8), Alanda yapılan doğa turizm etkinliklerinin koordinasyon, organizasyon, izleme ve denetlemeye yönelik kurumsal bir yapı veya faaliyetlerin olmaması (Sorumlu merkezi yönetim biriminin olmaması) (%8), Doğa turizm etkinliklerine yönelik alanın tanıtımı, reklam, pazarlama imkanlarının yetersizliği (%6) şeklinde ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.39 Köprüçay rafting alanı güçlü yanları ve önemlilik sıralaması

Güçlü yanlar	Öncelikli Toplam Puanı	Önemlilik Yüzde Değeri (%)
Alanda farklı turizm ve doğa turizm etkinliklerinin yapılabilmesi	298	7
Coğrafi konumu nedeniyle ülkemizin turizm merkezlerinden biri olan Antalya'da bulunması ve ulaşılabilir niteliklere sahip olması	292	7
Suya dayalı ve çeşitli rekreasyonel faaliyetlere potansiyel oluşturması	279	7
Rafting açısından Türkiye'nin sayılı nehirlerinden biri olması	274	6
Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem değerleri bakımından çok zengin olması	264	6
Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde yer alması	260	6
Doğa turizmi için uygun alanlar sunması	260	6
Köprüçay alanının doğal peyzaj açısından odak noktası olması	256	6
Sadece alana özgü olan ve yeryüzünde başka hiçbir yerde bulunmayan nesli tehlike altında olan birçok canlı türünü bulundurması	224	5
Zengin flora ve fauna çeşitliliğine sahip olması	218	5
Milli park içerisinde önemli jeolojik ve jeomorfolojik oluşumların yer alması	208	5
Milli park içerisinde kendine özgü arkeolojik alanlar ve tarih öncesi devirlerden günümüze denk süren insan yerleşimlerini bulundurması	194	5
Akdeniz havzasının en büyük saf servi ormanının bulunması	172	4
Tarım için uygun alüvyonlu toprakların bulundurması	168	4
Değişik doğa turizm etkinliklerine olanak sağlayan topoğrafyada bulunması	162	4
Rafting, restoran ve diğer işletmelerin bulunması ve alana hizmet sunması	158	4
Yörede turizme yönelik kullanılabilir doğal ve kültürel zenginlikler	152	4
Turizme yönlendirilebilecek ve işlendirilecek iş gücünün varlığı	150	4
Doğal alanlarla iç içe yer alması	126	3
Turizme katkı sağlayacak yaban hayatı ve kuş çeşitliliğine sahip olması	114	3
Toplam	4229	100

Çizelge 4.40, Köprüçay rafting alanı zayıf yanları ve önemlilik sıralaması

Zayıf Yanlar	Öncelikli Toplam Puanı	Önemlilik Yüzde Değeri (%)
Köprülü Kanyon Milli Parkı doğa turizm etkinliklerinin alansal ve noktasal eylem planlarının olmaması	328	8
Alanda yapılan doğa turizm etkinliklerinin koordinasyon, organizasyon, izleme ve denetlemeye yönelik kurumsal bir yapı veya faaliyetlerin olmaması (Sorumlu merkezi yönetim biriminin olmaması)	320	8
Doğa turizm etkinliklerine yönelik alanın tanıtımı, reklam, pazarlama imkanlarının yetersizliği	232	6
Doğal ve kültürel kaynakların yeterince korunmaması	228	6
Yasal koruma kısıtlamaları sebebiyle alanda rafting, restaurant ve diğer işletmelerin plansız inşa edilmesi ve kaçak yapılaşmanın olması	210	5
Turistlere yönelik rekreatif tesis, konaklama ve alışveriş tesislerinin yetersizliği	208	5
Rafting turizm etkinlikleri için eğitilmiş kalifiye eleman (personel, rehber, eğitmen) eksikliği	208	5
İşletmelerin faaliyetleri sırasında ırmak boyundaki bitki örtüsü ve ormanların tahrip olması	206	5
Turizm paydaşları (acentalar, ekoturist, yöre halkı) arasında diyalog ve işbirliğinin kurumsallaşmamış olması ve katılım mekanizasyon eksikliği	202	5
Turizm yatırımlarının yetersiz olması	176	4
Turizme yönelik bilinç ve bilgi eksikliği	174	4
Alana ulaşım zorluğu	170	4
Halkın doğal kaynakların bilinçsizce tüketmesi ve çevre kirliliğinin artması	170	4
Rafting işletmelerinin rafting malzemesi, hizmet kalitesi ve güvenlik yetersizliği	168	4
Alanda yanlış arazi kullanımlarının olması	152	4
Doğal alanlardaki mevcut alt/üst yapı ve tesislerin çevre kalitesi arasındaki uyumsuzluklar	148	4
Alanın giriş çıkışlarının kontrolsüzlüğü	142	4
Doğa turizm kavramının tam olarak algılanamaması	134	3
Toprağın tarımsal değerinin düşük olması, sadece Köprüçay nehri etrafında alüvyonlu toprakların bulunması	132	3
Yöredeki el sanatları ve çeşitli geleneksel ürünlerin tanıtım eksikliği	116	3
Doğal ve kültürel kaynak değerleri hakkında yerel halkın bilgisizliği	114	3
Bazı alanlarda suya ulaşımın zor olması	110	3
Seyahat ve tur işletmelerinin nitelik ve nicelik olarak yetersizlikleri	106	3
Toplam	3984	100

Köprüçay rafting alanının fırsatları ve önemlilik puanları (Çizelge 4.41)'de verilmiştir. Buna göre ilk üç sırada; Köprüçayın ve çevresinin artan doğa turizmine yönelik ilgi çekicilik (%8), Alternatif turizm türleri için alanın potansiyelinin yüksek olması (%7), Dünyaya ve Türkiye'ye olan doğa turizme yönelik talebin artması (%7) şeklinde belirlenmiştir.

Çizelge 4.41 Köprüçay rafting alanı fırsatları ve önemlilik sıralaması

Fırsatlar	Öncelikli Toplam Puanı	Önemlilik Yüzde Değeri (%)
Köprüçay'ın ve çevresinin artan doğa turizmine yönelik ilgi çekiciliğinin artması	330	8
Alternatif turizm türleri için alan potansiyelinin yüksek olması	312	7
Dünya'ya ve Türkiye'ye olan doğa turizme yönelik talebin artması	308	7
Akdeniz Bölgesinin en büyük ve en gelişmiş şehirlerinden biri olan Antalya'ya bağlı olması	294	7
Antalya yerel yöneticileri ve diğer ilgili grupların doğa turizm potansiyelini geliştirmeye yönelik amaç ve isteğe sahip olması	276	7
Yerel halka yeni iş ve gelir fırsatlarının sağlanması	268	6
Alanın coğrafi yapısından dolayı çok farklı turistik ve rekreatif etkinliklere uygunluk göstermesi	266	6
Koruma ve restorasyon çalışmalarıyla uygun hale getirilecek olan yörenin kültürel ve doğal dokusu	242	6
Rafting turizm etkinliğinin gelişmesi ve giderek artması	240	6
Doğa turizmine yönelik yeni yatırım ve alt sektörlerin oluşumu	236	6
Akdeniz Bölgesinin doğa turizmi açısından çekiciliği	218	5
Gelişen ulaşım olanaklarıyla beraber seyahat imkanlarının artması	194	5
Doğa koruma konusunda yerel ulusal ve küresel bilinç geliştirme olanağı	164	4
Doğa koruma konusunda yerel bilincin giderek artması	157	4
Yöre halkının doğa turizm faaliyetlerine katılım göstermeye istekli olması	156	4
Serik ve Manavgat'ta genç nüfusa iş olanakları sağlaması	152	4
Ülkemizde yasa ile koruma altına alınan doğal alanların nicelik ve niteliklerinin artması	142	3
Dünya genelinde ve ülkemizde toplumların doğa turizm konusunda ilgisinin artması	128	3
Ekolojik ve biyolojik açıdan zengin bilimsel çalışmalara olanak sağlaması	106	3
Toplam	4189	100

Köprüçay rafting alanının tehditleri ve önemlilik puanları (Çizelge 4.42)'da verilmiştir. Buna göre ilk beş sırada; alanda yapılan turizm faaliyetlerinin kontrolsüz ve bilinçsizce yapılması sonucu biyolojik çeşitliliğin olumsuz etkilenmesi (%9), Plansız artan ve büyüyen turların, yaban hayatına zarar vermesi (%8), Alanın taşıma kapasitesi zorlandıkça, kaynak değerinin bozulma riskinin olması (%8), Çevre kirliliği (%8), Çevre kirliliği (% 8), Turizme yönelik bilinçsizce yapılacak teşvik ve yatırımların doğal alanlarda aşırı yapılaşmaya yol açması (%8) şeklinde ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.42 Köprüçay rafting alanı tehditleri ve önemlilik sıralaması

Tehditler	Öncelikli Toplam Puanı	Önemlilik Yüzde Değeri (%)
Alanda yapılan turizm faaliyetlerinin kontrolsüz ve bilinçsizce yapılması sonucu doğal bitki örtüsünün zarar görmesi	294	9
Plansız artan ve büyüyen turların, yaban hayatına zarar vermesi	276	8
Alanın taşıma kapasitesi zorlandıkça, kaynak değerinin bozulma riskinin olması	274	8
Çevre kirliliği	270	8
Turizme yönelik bilinçsizce yapılacak teşvik ve yatırımların doğal alanlarda aşırı yapılaşmaya yol açması	250	8
Plansız turizm faaliyetlerinin alanın doğal yapısını bozması	231	7
Turistik mevsim boyunca nüfus ve alana gelen ziyaretçi sayısının artması	202	6
Kontrolsüz ve bilinçsiz turlar sonunda turistlerin can ve mal kayıplarının artması ve kötü şöhret oluşturma riski	196	6
Plansız turizm faaliyetleri	195	6
Köprüçay ırmağı üzerine Hidro-elektrik santralin (HES) yapılması	178	5
Alanın nüfus göçünün hızlanması ve rafting turizm faaliyetleri için genç nüfus bulmakta güçlük çekme	164	5
Su kaynağının içme suyu olarak kullanılacak olması	160	5
Alanda bulunan restoran, işletmeler nedeniyle su kirliliğinin giderek artması	158	5
Çay yatağından kum ve çakıl alınması	148	4
Turistler ile yöre insanların sosyo-kültürel yozlaşma ve çatışması	122	4
Tarımsal amaçlı kimyasal ilaçların kullanımı	100	3
Alan içine yapılmış, mimari estetiğe sahip olmayan otel, lokanta gibi bireysel binaların ve reklam panoları, yol üstü tabelalarının görsel anlamda kirlilik oluşturmaları	98	3
Toplam	3316	100

5.4. Köprüçay Rafting Alanına Yönelik Mekansal Stratejik Hedef, Amaç ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Köprülü Kanyon Milli Parkında yer alan Köprüçay Rafting alanında elde edilen arazi çalışmaları ve anket sonuçları, SWOT analizi ile mevcut durumun tespit edilmesi çalışmaları sonucunda alana özgü bütüncül eylem programı ile paydaş yetki ve sorumlulukları içeren eylem programları oluşturulmuştur. Söz konusu öngörülen eylem programları ile hem uygulamaya hem de alan yöneticilerine kılavuz görevi yapabilecektir.

5.4.1. Alana özgü bütüncül eylem programları

Bu aşamada alana özgü 6 farklı eylem programı öngörülmüştür. Bunlar;

- İdari Yapı / Yönetim Eylem Programı,
- Mekânsal Gelişme / Altyapı Eylem Programı,
- Kaynak Yönetimi Eylem Programı,
- Ekonomik Faaliyetler Eylem Programı,
- Eğitim-Tanıtım ve Bilinçlendirme Eylem Programı,
- Kaynak Değerleri İzleme ve Değerlendirme Eylem Programı'dır.

Eylem programları içerisinde stratejik temel hedefler, amaçlar, faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri oluşturulmuştur.

5.4.1.1. İdari yapı eylem programı

İdari yapı yönetim eylem programı için belirlenen **STRATEJİK HEDEF: Köprülü Kanyon Milli Parkı ve çevresinde yönetim planı uygulamalarının etkin bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlayacak sürdürülebilir ve katılımcı bir yönetim yapısının gerçekleştirilmesidir.**

Bu hedefin amaçları ve bu hedefe ulaşmak için yapılacak faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri aşağıda listelenmiştir.

Amaç 1: Köprülü Kanyon Milli Parkı Köprüçay alanı sorumlu merkezi yönetim biriminin oluşturulması

Faaliyetler

- Milli Park idari yapısının oluşturulması
- Milli parkın başarılı bir şekilde yönetilmesi, ilgi gruplarının, yönetim planında belirlenmiş olan hedefler doğrultusunda, etkin bir şekilde çalışmalarının sağlanması,
- Milli parkın tahsis ve yönetim ile ilgili düzenlemelerin yapılması,
- İlgi gruplarının belirlenmesi,
- Çalışma gruplarının oluşturulması,

Amaç 2: Mekansal, İdari ve Rekreatif Yapı ve Donatılarının Sağlanması

Faaliyetler

- Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisindeki doğal, kültürel ve arkeolojik değerlerden sorumlu yetkili birimlerin oluşturulması
- Plansız ve düzensiz oluşan işletmelerin kontrolünün sağlanması
- Giriş- çıkış noktasının belirlenmesi ve belirli güzergahların oluşturulması
- İdari, ziyaretçi ve tanıtım merkezinin yapılması
- Gerekli bilgilendirme panolarının yerleştirilmesi
- Yöresel satış stantlarının öngörülmesi
- Kullanılacak yapı ve donatıların doğal karaktere uyumlu olabilecek doğal malzemelerin tercih edilmesi
- Yer döşemeler doğal taş veya diğer malzemelerden seçilmesi
- Alanın etrafı çitlerle çevrilmesi

Amaç 3: Personel, araç ve gereç, bakım ve onarım, proje uygulamaları, alan içi faaliyet programları, koruma gibi harcamalara yönelik bütçe ve fon oluşturulması

Faaliyetler

- Gelir getirici faaliyetler düzenlenmesi
- Alandaki tesislerden gelir elde edilmesi
- Alana özgü hediyelik eşya üretimi ve pazarlanması

Çıktılar:

- Alanın sürdürülebilir merkezi yönetim biriminin elde edilmesi
- Elde edilen gelir ile alan yönetimine katkıda bulunması

Göstergeler

- 5 yıl içinde idari/yönetim organizasyonun oluşturulması
- 5 yıl içinde gelir getirici üretim ve faaliyetlerin gerçekleşmesi

5.4.1.2. Mekansal gelişme altyapı eylem programı

Mekânsal gelişme altyapı eylem programı için **STRATEJİK HEDEF: Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisindeki yerleşim alanlarının sürdürülebilir gelişiminin, bütüncül, ideal mekânsal ve alt-üst yapı planlama ve tasarımı ile yönetimin yapılmasıdır.** Bu hedefin amaçları ve bu hedefe ulaşmak için yapılacak faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri aşağıda listelenmiştir.

Amaç 1: Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde yer alan Köprüçay rafting alanının ve çevresinin mekansal planlama ve tasarım uygulama (yapısal ve bitkisel) projelerinin yapılması ve uygulanması

Faaliyetler

- Yerleşim alanlarının sınırlarının oluşturulması
- Koruma amaçlı veya uygulama imar planlarının oluşturulması

- Köprüçay ırmağı rafting güzergahı için ayrı bir koruma amaçlı imar planı hazırlanması
- Alanın bütüncül envanterinin (sosyal, ekonomik, doğal, tarihsel ve kültürel) oluşturulması
- Bütüncül peyzaj mekânsal organizasyonların oluşturulması
- Alanın mimari karakter ve kimlik dokusunun oluşturulması
- İlgili disiplinlerden oluşan bir ekibin oluşturulması
- Proje Ekibi tarafından planlama (1/2000 veya 1/1000) ve tasarım ölçeğinde (1/500- 1/200 - 1/100 veya 1/50 ölçeğinde) mekânsal uygulama projelerinin hazırlanması ve uygulanması
- Yöresel satış stantlarının yapılması
- Çocuk oyun alanları ve su odaklı oyun donatılarının yapılması
- Pergola, gazebo ve diğer peyzaj donatı ve mobilyaların yapılması
- Rafting bot ve diğer malzemeler için her bir işletmeciye eşit oranda kullanım alanlarının rezerve edilmesi.

Amaç 2: Araç ve yaya ulaşım alt ve üst yapısının onarımı, iyileştirilmesi ve ağaçlandırılması

Faaliyetler

- Mekânsal fiziki alt ve üst yapının yetersizliğinin giderilmesi
- Mevcut araç ve yaya yolları ve aynı zamanda patika yollarının bakım ve onarım çalışmalarının yapılması
- Araç yollarının genişletilmesi ve asfalt veya doğal taş malzeme ile kaplanması
- Yaya yollarının doğal malzeme ile döşenmesi
- Mevcut betondan yapılmış araç köprüsünün kötü görünümünü güzelleştirmek amacıyla doğal taş malzeme ile kaplanması
- Arazi kayalık ve eğimli olması nedeniyle alan içinde özellikle çay kenarlarında ahşap iskele yürüyüş yollarının yapılması
- Otopark (otobüs ve otomobil) kapasitesinin ve olanaklarının artırılması

Amaç 3: Alan içinde mevcut turizm ve rekreasyonel tesisi, donatı ve mobilyaların bakım ve onarım yapılması

Faaliyetler

- Alana giriş kontrol noktasının ve güvenlik kulübesinin oluşturulması
- Ana giriş takının oluşturulması ve uygun konseptin geliştirilmesi
- Yönlendirme ve bilgilendirme panolarının bakımı ve yeniden oluşturulması
- Alanın sınırlarının belirlenmesi ve uygun malzeme ile çevrilmesi
- Köprülü Kanyon Milli Parkı içinde yıpranmış ve bozulmuş giriş yeri, oturma mekânları, çocuk oyun alanları ve seyir terası gibi tesis ve donatıların bakım ve onarım çalışmalarının yapılması

Amaç 4: Çevresel kirliliğin önlenmesi, atık ve artıkların düzenli olarak toplanması

Faaliyetler

- Milli Park içindeki köylerde tam fonksiyonlu atık işleme ve toplama tesislerin oluşturulması
- Manavgat Belediyesi ile katı atıkların taşınması konusunda işbirliği yapılması
- Köprüçay Irmağı etrafında plansız şekilde gelişen restoran ve rafting işletmelerinin atıksu arıtma sistemlerinin oluşturulması ve bunların denetimi
- Alan da atık yönetim sisteminin oluşturulması
- Alan içinde çöp varillerin konulması ve toplanan çöplerin alan dışına çıkartılması
- Gününbirlik kullanım alanlarında tesisleri işletenlerce yapılacak katı atık toplama işleminin denetlenmesi
- Yöre halkı ve ziyaretçilerin alan içerisinde çöplerini gelişigüzel dökmemeleri için bilinçlendirilmesi

Çıktılar:

- Alanın sürdürülebilir peyzaj planlama ve tasarım projelerinin elde edilmesi
- İhtiyaç duyulan mekânsal ve alt yapı imkanlarının geliştirilmesi
- Çevresel kirliliğin azaltılması

Göstergeler

- 2 yıl içinde peyzaj projelerinin hazırlanması ve uygulamaya geçilmesi
- 5 yıl içinde çevre kirliliğinin azaltılması

5.4.1.3. Kaynak yönetimi eylem programı

Kaynak yönetimi eylem programının **STRATEJİK HEDEF: Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunmasıdır.**

Bu hedefin amaçları ve bu hedefe ulaşmak için yapılacak faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri aşağıda listelenmiştir.

Amaç 1: Köprüçay merkezi ve çay boyunca mevcut kaynakları koruyarak sürdürülebilir turizm ve rekreasyon fırsatları yaratmak

Faaliyetler

- Köprülü Kanyon Milli Parkı doğa turizm etkinliklerinin alansal ve noktasal eylem planlarının oluşturulması
- Köprüçay rafting güzergahı için ayrı bir koruma amaçlı imar planı hazırlanması
- Rafting sporunun planlı ve sorumlu bir faaliyet haline getirilmesi
- Doğal topografyayı ve dere yataklarını değiştirecek faaliyetlerin önlenmesi
- Köprüçay üzerinden su alımının engellenmesi ve HES sayısı kapasitesinin aşılması (En fazla bir adet HES projesine izin verilmesi)
- Çevre kirliliğini önleyecek tedbirlerin alınması

- Tarihi ve arkeolojik sit statüsünde olan köprünün korunması ve restoresinin yapılması
- Alandaki toprak sıkışmasını önlemek için yaya yollarının tesis edilmesi

Amaç 2: Alanda yer alan endemik bitki ve hayvan türlerinin, habitatların ve ekosistemlerin korunmasına yönelik koruma, yönetim ve izlenme programlarının geliştirilmesi

Faaliyetler

- Doğa turizmi ve ekosistemlerin korunması
- Mevcut endemik ve nadir bitki ve hayvan türlerin belirlenmesi ve teknik bakımının yapılması
- Milli Park içindeki servi (*Cupressus sp.*) ormanları ve kanyon ekosistemleri gibi öncelikli habitatlar için ek incelemeler ve araştırmaların yapılması
- Tüm ekosistemler için kalıcı izleme sistemlerinin oluşturulması
- Milli parkı besleyen göl ve kaynakların su kalitesinin ve kirliliğın belirlenmesi
- Irmak ekosisteminin kirlilikten dolayı bozulmasının önlenmesi
- Koruma faaliyetlerinde çalışacak personelin belirlenmesi
- Bilimsel araştırmalar yapılması, yazılı ve görsel materyal haline getirilmesi
- Yöre halkının koruma ve kullanmaya ilişkin bilinçlendirme eğitiminin verilmesi
- Ziyaretçi eğitim programının hazırlanması

Amaç 3: Milli parkın doğal kaynaklarına planlı ve kontrollü bir şekilde erişimlerini sağlamak

Faaliyetler

- Alandaki doğal kaynakların korunması çalışmalarında bulunmak
- Milli park yönetim politikasının oluşturulması

- Orman ve tapu kadastro haritalarını tamamlamak ve yasal idari sınırları belirlemek için gerekli çalışmaları yapmak
- Mevcut kaynak kullanımlarına yönelik mevsimsel kısıtlamalar ve kotalar konulması
- Mevcut halka alternatif geçim imkanları yaratılması ve iyileştirme ve teşviklerde bulunulması
- Otlatma faaliyetlerine kontrollü izin verilmesi
- Koruma faaliyetlerinde çalışacak personelin belirlenmesi
- Personelin çalışmasını kolaylaştırıcı ekipmanın sağlanması
- Yöre halkının koruma ve kullanmaya ilişkin bilinçlendirme eğitiminin verilmesi
- Ziyaretçi eğitim programının hazırlanması

Amaç 4: Milli parkın kültürel değerlerinin korunması ve yönetimini sağlamak

Faaliyetler

- Arkeolojik ve tarihi yapıların ve alanların yönetimine ilişkin kültürel değerler yönetim alt planlarının oluşturulması
- Milli parktaki kültürel değerlerin bugünkü durumuyla korunması ve mümkün olan yerlerde ziyaretçilerin ve yöre halkının yararlanacağı şekilde yönetilmesinin sağlanması
- Mevcut yapıların daha fazla bozulmadan engellenmesi ve emniyet altına alınması
- Alanın arkeolojik değerlerinin turizm potansiyeli ve zenginliğinin fark edilmesinin sağlanması ve bu potansiyeli kullanmak için arkeoloji ve kültür turizm fırsatlarının yaratılması
- Alanın geleneksel mimari dokusunu korunması ve devamlılığın sağlanması
- Alanın kültürel ve tarihi değerlerinin tanıtılması

Çıktılar:

- Doğal kaynakları koruyarak kullanımı sağlanabilecektir.

- Mevcut kültürel yapılar korunarak kullanımı sağlanabilecektir.
- Yöre insanlarına ve ziyaretçilere doğa koruma farkındalığı ve bilinci kazandırılacaktır.

Göstergeler

- 2 yıl içinde alanda hizmet verenler doğa koruma farkındalığı ve bilinçlenmesi gerçekleşecektir.
- 5 yıl içinde Yöre insanları doğa koruma farkındalığı ve bilinçlenmesi gerçekleşecektir.

5.4.1.4. Ekonomik faaliyetler eylem programı

Ekonomik faaliyetler eylem programı için belirlenen **STRATEJİK HEDEF:** *“Köprüçay Rafting merkezinin sürdürülebilir ve çok yönlü ekonomik gelişmenin sağlanmasıdır.”* Bu hedefin amaçları ve bu hedefe ulaşmak için yapılacak faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri aşağıda listelenmiştir.

Amaç 1: Rekreatyonel tesislerin ve etkinliklerin nitelik ve nicelik olarak kapasitesinin geliştirilmesi

Faaliyetler

- Milli parkı ziyaret edenler için rekreasyon fırsatları ve altyapının sağlanması
- Alanda konaklama ve yeme içme ünitelerinin yetersizlerinin giderilmesi, projelendirilmesi, uygulanması ve işletilmesi
- Giriş ücretinin alınması

Amaç 2: Doğa turizmi veya ekoturizm faaliyetlerine yönelik organizasyon ve programlarının oluşturulması

Faaliyetler

- Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem değerlerinin doğa turizmi açısından yönetimi ve tanıtımı

- Alandaki ziyaretçileri bilgilendirmek, güvenli, çevresel ve sosyal açıdan sorumlu bir ziyaret gerçekleştirmek amaçlı ekoturizm planının oluşturulması
- Alanda ekoturizm faaliyet çeşitlerinin artırılması (manzara seyretme, doğa gözlemi, açık hava sporları, kültür ve tarım turizmi vb)
- Her bir ekoturizm faaliyeti için güzergâhlarının oluşturulması
- Köprüçay ırmağında yapılan rafting turizminin akılcı hale getirilmesi, düzenlenmesi ve alanın rafting merkezi haline getirilmesi için gerekli organizasyonların oluşturulması
- Bu amaca yönelik koruma amaçlı rafting planlarının hazırlanması
- Alanda rafting turizminin sadece lisanslı işletmeler tarafından yürütülmesinin sağlanması
- Rafting işletmelerine yönelik olarak, rafting işletmelerinden ve yöre halkından temsilcilerden oluşan bir denetleme kurulu oluşturulması
- Alanın yazılı ve görsel tanıtımının yapılması
- İlgili paydaşlarla işbirliğinin yapılması

Amac 3: Yöresel ve alana özgü ürünlerin üretimi ve satışı

Faaliyetler

- Yöre halkına yönelik bilinçlendirme çalışmaları ve eğitim ve kendini geliştirme programları oluşturmak
- Yöre halkının ekoturizm bilincinin artırılmasını sağlamak ve böylelikle halkın refahını artırılması
- Yöresel el ve gıda ürünlerinin sergileme ve pazarlanması için üretim ve satış standların yapılması
- Yerel el sanatlarının üretilmesi ve pazarlanması konusunda eğitim kursların düzenlenmesi
- Alana özgü ürünler üretilmesi ve satışının gerçekleştirilmesi (Anahtarlık, kalem, el ürünleri, yöresel gıdalar, yazılı ve görsel tanıtım malzemeler vb)

Çıktılar:

- Yöre insanlarının gelir elde etme çeşitliliğinin artması
- Yöre insanlarının yaşam standardının artması
- Alan yönetim biriminin gelirinin artması
- Elde edilen gelirle kaynak değerlerinin korunması ve onarılmasının sağlanması

Göstergeler

- 2 yıl içinde gider gelir oranının dengelenmesi
- 5 yıl içinde elde edilen gelirle alandaki kaynak değerlerinin onarılması ve geliştirilmesi sağlanacaktır.

5.4.1.5. Eğitim-tanıtım ve bilinçlendirme eylem programı

Eğitim-tanıtım ve bilinçlendirme eylem programının **STRATEJİK HEDEF:** *“Paydaşların çevre ve doğa konusunda bilgilendirme, farkındalığın artırılması ve bilinçlendirilmesidir.”* Bu hedefin amaçları ve bu hedefe ulaşmak için yapılacak faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri aşağıda listelenmiştir.

Amaç 1: Eğitsel amaçlı doğal laboratuvar mekânı haline getirilmesi,

Faaliyetler

- Eğitim ve tanıtım programlarının hazırlanması
- Anaokulu, ilk-orta-lise öğrencileri ve üniversite öğrencilere yönelik doğa ile ilgili teorik ve uygulama derslerinin yaptırılması
- Okullarda ve gençlik gruplarında kullanılmak üzere Milli Park hakkında eğitim malzemeleri seti hazırlanması
- Doğa ile ilgili dernekler, kulüpler vb. için kamp yapma imkânının sunulması

Amaç 2: Paydaşlara farkındalık yaratmak

Faaliyetler

- Yöre insanları, ziyaretçiler, tur acenteleri personeli ve öğrencilere doğa farkındalığının artırılması için eğitsel etkinliklerin düzenlenmesi
- Antalya ilindeki turizm kuruluşlarının web sayfalarına, Milli Park ile ilgili güncellenmiş bilgiler yıllık olarak sağlanması
- Milli parkların çekici yönlerini ve sunduğu fırsatları vurgulayan tanıtım malzemeleri (broşür, ilan, poster) seti tasarlanacak ve yayımlanıp dağıtılması
- Ziyaretçi merkezlerinde ziyaretçileri bilinçlendirmek amacıyla görsel malzemeler hazırlanması
- Antalya'da Milli Parkın tanıtımına fırsat sağlayacak çeşitli etkinliklere katılım sağlanması

Çıktılar:

- Yöre insanın ve ziyaretçilerin alan hakkında bilgilendirme kapsamındaki yapılacak eylemlere katılımının sağlanması
- Yöre insanları ve ziyaretçilerin bilinçlendirilmesi
- Bilgili ve duyarlı yerel yönetimler ve kurumların oluşması
- Paydaşlar arasında ortak işbirliğinin oluşması

Göstergeler

- 2 yıl içinde yöre insanların ve ziyaretçilerin milli park alanının kullanım sayısının %50 oranında artması
- 5 yıl içinde milli park ve Köprüçay çevresinde yapılacak etkinliklere kent insanının katılım oranında %50 artışın sağlanması

5.4.1.6. Kaynak değerleri izleme ve değerlendirme eylem programı

Kaynak değerleri izleme ve değerlendirme eylem programında belirlenen **STRATEJİK HEDEF; "Kaynak izleme sisteminin geliştirilmesidir."** Bu hedefin

amaçları ve bu hedefe ulaşmak için yapılacak faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri aşağıda listelenmiştir.

Amaç 1: Alanının bitki örtüsü, yaban hayatı ve toprak yapısının izlenmesi

- **Faaliyetler**
 - Rekreatif faaliyetlerin yapıldığı alanlarda bitki örtüsü yoğunluğunun ve bitki tür çeşitliliğinin gözlemlenmesi
 - Tehlike altındaki türler için erken uyarı sistemlerinin oluşturulması ve geliştirilmesi
 - Rekreatif faaliyetlerin yapıldığı alanlarda yaban hayatı yoğunluğunun ve tür çeşitliliğinin gözlemlenmesi
 - Rekreatif faaliyetlerin yapıldığı alanlarda üst toprağın sıkışması ile ilgili gözlemlerin yapılması

Amaç 2: Çevresel kirliliğin izlenmesi

- **Faaliyetler**
 - Çöp kutularının yeterliliğinin gözlemlenmesi
 - Çevresel atıkların alandaki durumunun gözlenmesi

Amaç 3: Alanda ziyaretçi kapasitesinin izlenmesi

- **Faaliyetler**
 - Mekânsal kullanım alanlarına ziyaret edenlerin sayısının gözlemlenmesi
 - Otopark kapasitesinin ve doluluk oranlarının gözlemlenmesi
 - Etkinliklere katılan ziyaretçilerin kapasitelerinin gözlemlenmesi

Çıktılar:

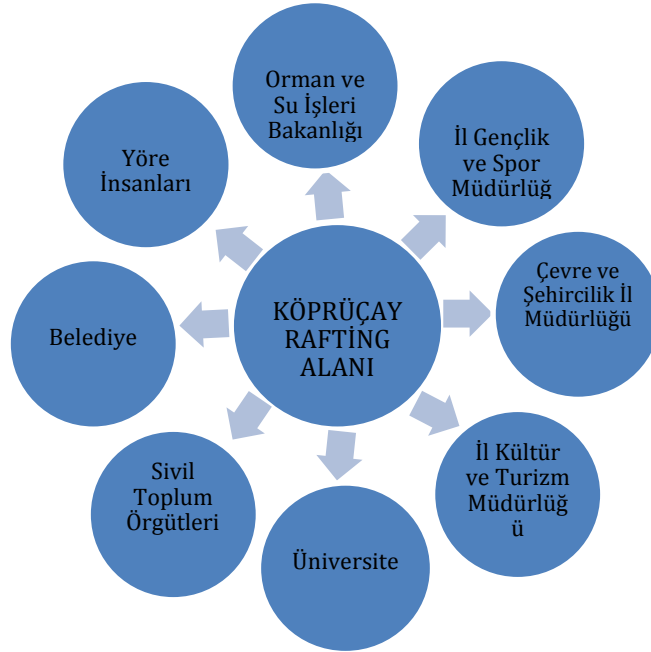
- Alansal ve mekânsal taşıma kapasitesinin izlenmesi ve belirlenmesi
- Kaynak değerlerinin düzenli olarak takip edilmesi
- Paydaşlar arasında ortak işbirliğinin oluşması

Göstergeler

- 2 yıl içinde kaynak değerlerinin tahrip edilmesinin önlenmesi
- 5 yıl içinde alana yönelik bütüncül kaynak değerlerine yönelik bilimsel çalışmaların tamamlanması

5.4.2. Köprüçay rafting merkezi paydaş sorumluluğu ve işbirliği eylem programı

Köprüçay Rafting merkezinin yönetiminden sorumlu olan kurum ve kuruluşlar ve diğer paydaşlar arasında işbirliğini ve genel çerçevesini ortaya koyabilecek eylem programıdır (Şekil 4.9). Bu programda her paydaşın yetki ve sorumlulukları, görevleri, işbirliği yapacağı kurum ve kuruluşlar ve yapabileceği faaliyetler özetlenmiştir.

Şekil 4.9 Rafting Merkezi ve paydaşlar

Bu programda her paydaşın yetki ve sorumlulukları, görevleri, işbirliği yapacağı kurum ve kuruluşlar ve yapabileceği faaliyetler tek tek irdelenmiştir ve

paydaşların sorumluluk ve işbirliği eylem programları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Paydaşlar

Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Çizelge 4.43 Orman ve Su İşleri Bakanlığı sorumluluk ve işbirliği programı

<u>Yetki ve Sorumlulukları:</u>	Doğa koruma statüsüne sahip Milli Park alanı içinde olduğu için Bakanlık adına VI Bölge Müdürlüğüdür. Alan da yönetim organizasyonu oluşturulmalıdır. Alanın planlanması ve uygulanmasından sorumludur.
<u>Görevler:</u>	Güvenlik, bakım, onarım ve koruma İzleme kontrol ve denetleme yapmak Genel plan, yatırım programları ve politikalar oluşturmak ve koordine etmek İlgili faaliyetler için çok yönlü işbirliği yapmak Ziyaretçileri bilgilendirme ve bilinçlendirmek Koruma ve kullanma dengesi içinde sürdürülebilir bir şekilde kullanımını sağlamak Alan ile ilgili ürün geliştirme ve kamusal yarar sağlamak Alanın yasal ve yönetsel düzenlemesini sağlamak, yönetim politikaları oluşturmak
<u>İşbirliği</u>	Belediyeler, Sivil Toplum örgütleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Üniversiteler, Yöre insanları, Öğrenci kulüpleri
<u>Etkinlikler</u>	Alanının bakım, onarım ve iyileştirme faaliyetleri Koruma etkinlikleri İzleme, kontrol ve denetim Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri Alanı turizm ve rekreasyonel amaçlı tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri Doğa sporları etkinlikler Çok amaçlı eğitsel, sosyal ve kültürel etkinlikler Köprüçay milli parkı ile ilgili yazılı ve görsel materyal oluşturma

Belediye

Çizelge 4.44 Belediye sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Yerleşim alanları ve diğer Belediye'ye tahsis edilmiş alanlardan sorumludur. Milli park yönetim ve uygulamalarda Orman ve Su İşleri Bakanlığına yardımcı olmak
Görevler:	Kontrol ve denetlemeler yapmak Alanın korunmasına yardımcı olmak Yıllık çalışma programları hazırlamak Diğer kurumlarla iş birliği yapmak Alan hakkında bilgilendirmeler yapmak Alanın sosyo kültürel gelişmesine katkı sağlamak
İşbirliği	Orman ve Su İşleri Bakanlığı ilgili birimler, Sivil Toplum örgütleri, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü , İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Üniversiteler , Yöre insanları, Öğrenci kulüpleri
Etkinlikler	Alanının bakım, onarım ve koruma faaliyetleri İzleme, kontrol ve denetim Alanın turizm ve rekreasyonel amaçlı tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri Doğa sporları etkinlikler Sosyal ve kültürel etkinlikler Milli park ile ilgili yazılı ve görsel materyal oluşturma Çöplerin toplanması ve merkezi çöp dökme alanına atılması

İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü

Çizelge. 4.45 İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde Köprüçayda yapılan rafting ve doğa sporları ile ilgili konularda yönetime yardımcı olmak
Görevler:	Doğa sporları ve eğitsel faaliyetlerde destek olmak
İşbirliği	Orman ve Su İşleri Bakanlığı İlgili Birimler, Belediye , Sivil Toplum örgütleri, Öğrenci kulüpleri, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Üniversiteler, Yöre insanları, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Etkinlikler	Doğa sporları Eğitsel sosyal ve kültürel etkinlikler bulunmak

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Çizelge 4.46 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Korunması gerekli tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarının korunması,
Görevler:	Milli park içerisinde bulunan Köprüçay alanı arkeolojik ve doğal sit alanı olması sebebiyle alanın korunması, değerlendirilmesi Doğal sit anlarını yürütmek, denetlemek ve takibini yapmak Çevre eğitimi ve bilinçlendirme Kaçak yapı denetimlerini yapmak Koruma izleme projeleri yapmak
İşbirliği	Orman ve Su İşleri Bakanlığı İlgili Birimler, Belediye , Sivil Toplum örgütleri, Öğrenci kulüpleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Yöre insanları, Üniversiteler
Etkinlikler	Eğitsel faaliyetler Sosyo ekonomik faaliyetler Araştırma koruma ve izleme projeleri

Üniversiteler

Çizelge 4.47 Üniversite sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Orman ve Su İşleri Bakanlığının alanı tahsis etmesi durumunda yetkili olacaktır.
Görevler:	Kaynakların korunmasında aktif rol oynama Milli park içinde araştırma ve geliştirme faaliyetleri yapmak, Eğitsel faaliyetler yapmak
İşbirliği	Orman ve Su İşleri Bakanlığı İlgili Birimler, Belediye , Sivil Toplum örgütleri, Öğrenci kulüpleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Yöre insanları, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Etkinlikler	Doğa sporları Eğitsel faaliyetler Eğitsel, sosyal ve kültürel etkinlikler Milli park ile ilgili yazılı ve görsel materyal oluşturma Bilimsel çalışmalar ve veri temin etme

Sivil Toplum Örgütleri

Çizelge 4.48 Sivil toplum örgütleri sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Orman ve Su İşleri Bakanlığının alanı tahsis etmesi durumunda yetkili ve sorumlu olacaktır. Organizasyon ve düzenlemeler yapmak.
Görevler:	Korumak Kontrol ve denetleme yapmak İlgili faaliyetler için çok yönlü işbirliği yapmak Yöre insanlarının ve ziyaretçileri bilgilendirme ve bilinçlendirmek Koruma ve kullanma dengesi içinde sürdürülebilir bir şekilde kullanımını sağlamak Alan ile ilgili ürün geliştirme ve kamusal yarar sağlamak Sosyal ve kültürel gelişmeye katkı sağlamak
İşbirliği	Orman ve Su İşleri Bakanlığı İlgili Birimler, Belediye , Üniversiteler, Öğrenci kulüpleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Yöre insanları, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Etkinlikler	Alanının bakım, onarım ve iyileştirme faaliyetleri İzleme, kontrol ve denetim Koruma etkinlikleri Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri Alanı turizm ve rekreasyonel amaçlı tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri Doğa sporları etkinlikler Çok amaçlı eğitsel, sosyal ve kültürel etkinlikler Milli Park ile ilgili yazılı ve görsel materyal oluşturma

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Çizelge 4.49 İl Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Alanın kültürel değerleri yaşatmak, geliştirmek, tanıtmak ve korumasını sağlamak
Görevler:	Tarihi ve kültürel varlıkların tahribini ve yok edilmesini önlemek Alanın turizm fırsatlarını il ekonomisine katkı sağlayacak şekilde değerlendirmek
İşbirliği	Turizm konusunda kamu kurum ve kuruluşları yönlendirmek Orman ve Su İşleri Bakanlığı İlgili Birimler, Belediye , Üniversiteler, Öğrenci kulüpleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Yöre insanları, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Sivil Toplum Örgütleri
Etkinlikler	Eğitsel faaliyetler Alanın tanıtımı ile ilgili yazılı ve görsel materyal Alanı turizm ve rekreasyonel amaçlı tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri Doğa sporları etkinlikler

Öğrenci Kulüpleri

Çizelge 4. 50 Öğrenci Kulüpleri sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Alanı korumak ve geliştirmek
Görevler:	Alanı korumak Alan ile ilgili organizasyon ve düzenlemelere katılmak Sosyal ve kültürel etkinliklere katkı sağlamak
İşbirliği	Orman ve Su İşleri Bakanlığı İlgili Birimler, Belediye , Üniversiteler, İl Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Yöre insanları, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Sivil Toplum Örgütleri
Etkinlikler	Doğa sporları Eğitsel faaliyetler Sosyal ve kültürel etkinlikler

Yöre İnsanları

Çizelge 4.51 Yöre İnsanları sorumluluk ve işbirliği programı

Yetki ve Sorumlulukları:	Milli park alanını alanı korumak ve geliştirmek
Görevler:	Milli park ile ilgili alacakları görevler gönüllük esasına dayanmaktadır. Milli parkın ve Köprüçayın korunması Milli park ve rafting turizmini tanıtmaya ve geliştirme Milli park ve rafting turizmi için alan rehberliği yapmak
İşbirliği	Orman ve Su İşleri Bakanlığı İlgili Birimler, Belediye , Üniversiteler, İl Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Öğrenci Kulüpleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Sivil Toplum Örgütleri
Etkinlikler	Sosyal ve kültürel etkinlikler

5.5. Köprüçay Rafting Alanına Yönelik Mekânsal Gelişim Plan Önerisi

Köprüçay Rafting Merkezi olarak kullanılan alanda yapılacak stratejik eylem programları çerçevesinde, Köprüçay Irmağı'nın doğal karakteristik yapısını bozmayacak, alanın doğal karakterine uygun olabilecek, yöre insanların geçimlerinin sağlayabilecek ve kullanıcıların tatmin düzeyini artıracak koruma- kullanma dengesi gözetilen mekânsal öneri gelişim konsepti oluşturulmuştur (Şekil 4.10)

Köprüçay rafting alanına yönelik mekânsal öneri gelişim konsepti için aşağıdaki fonksiyonlar öngörülmüştür.

- Ulaşım ve otopark
- Yöresel ürün satış standları
- Yaya yolları
- Ziyaretçi ve idari merkez
- Çocuk oyun alanları
- Tarihi kemer köprü ve beton köprü
- Rafting biniş noktası ve işletme kullanım alanı
- Dağa tırmanma ve doğa yürüyüş parkuru
- Ahşap köprü
- Diğer kullanımlar

5.5.1. Ulaşım ve otopark önerisi

Alanın mevcut kapasitesi, Rafting amaçlı gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerinin mevsimsel talebin yüksek olması nedeniyle talep edilen hizmet ve ihtiyaçları karşılayamamaktadır. Anket sonuçlarında Çizelge 4.30 ve Çizelge 4.33’de belirtildiği gibi ulaşım ve yolların yetersizliği alan için başlıca temel sorunlardan biridir. Alana geliş ve alan içinde da yollar dar, virajlı ve hatta bazı yerlerde iki araç geçişini bile zor sağlamaktadır. Alana gelen araçların ise en önemli sorunlarından biri otopark sorunudur. Sezon boyunca alanda bütüncül anlamda büyük bir karmaşa, düzensizlik, çevresel ve görsel kirlilik ortaya çıkmaktadır. Söz konusu alana, rafting amaçlı yabancı ve yerli turistler genellikle otobüs ile kabileler halinde gelmektedir. Otomobille de çok sayıda ziyaretçi gelmektedir. Otobüs veya araçlar alan içinde gelişigüzel ve düzensiz park etmektedir. Araç ulaşımı tamamen yetersizdir. Düzenli otopark organizasyonu yoktur. Araç ulaşımı mevcut yolların kullanımı ve iyileştirilmesi şeklinde kurgulanmıştır. Araç yollarının genişletilmesi gerekmektedir (Şekil 4.11).

Şekil 4.11 Mevcut Otopark alanı (Orijinal, 2014)

Şekil 4.12 36 araçlık otopark önerisi

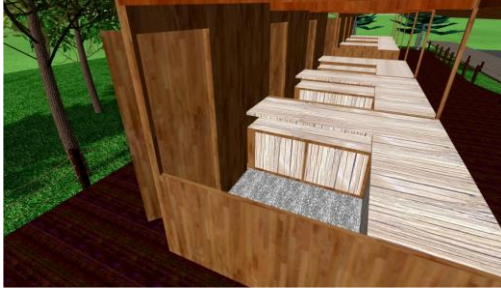

Şekil 4.13 30+5 araçlık otopark

Alanın giriş kısmında özellikle turistleri indirme ve bindirme yapılabilecek otobüs park alanı ile özel otomobille gelenler için merkezi bir otopark alanı (30 otomobil +5 otobüs) öngörülmüştür (Şekil 4.13). Ayrıca alan içinde İdari ve Ziyaretçi Merkezi Binasının karşısında özel arabalarıyla gelecek ziyaretçilere yönelik 36 araç kapasiteli otopark alanı öngörülmüştür (Şekil 4.12).

5.5.2. Yöresel satış standları

Yöre insanların geçim kaynağı olan rafting işletmesi hizmeti olarak veya alanda yiyecek-içecek ve diğer ürünlerin satışı sağlanmaktadır ancak satış alanları açıkta ve gelişi güzel yapılmaktadır. Anket sonuçlarına göre ziyaretçiler, yöre insanları ve rafting işletmecileri Köprüçay'da ki mekânsal kullanım açısından en önemli eksikliklerden biri yöresel ürün satış standları olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle yöre insanların yiyecek-içecek ve diğer ürün ve hizmetlerinin yapabilecekleri asfalt yolun kenarında modüler satış standları oluşturulmuştur. Satış standları 3x3m boyutlarında 24 adet üçlü modüler şeklinde arazi yapısıyla uygun olacak şekilde tamamen emprenyeli ahşap malzemeden yapılması öngörülmüştür (Şekil 4.14).

Şekil 4.14 Yöresel ürün satış standları önerisi

5.5.3. Yaya yolları

Alanda yaya ulaşımı yetersizdir. Deneklere yapılan anketlerle de bu eksiklik netleşmektedir. Yapılan yaya ulaşımının yer döşeme malzemesi doğal karakterle uyuşmayacak kilit taş döşeme veya beton yüzeyler şeklinde kötü bir görüntü oluşturmaktadır. Alanda yaya ulaşım için ahşap malzemeli yürüyüş platformları ve doğal taş döşemeli yollar öngörülmüştür (Şekil 4.15-16). Otobüsten inen turistlerin asfalt yolun kenarında yürüyebileceği ayaklı ahşap iskeleler yapılmak suretiyle nehre ulaşım sağlanacaktır (Şekil 4.17, 4.18).

Şekil 4.15 Kilit taşla kaplı mevcut yaya yolları

Şekil 4.16 Yaya yolları doğal taş döşeme önerisi

Şekil 4.17 Ayaklı ahşap iskele önerisi

Şekil 4.18 Ayaklı ahşap iskele önerisi

5.5.4. Piknik amaçlı üniteler

Genellikle otomobillerle gelen ziyaretçiler (genelde yerli ziyaretçiler) piknik amaçlı alandan yararlanmaktadırlar. Alanda piknik yapma üniteleri (Gölge yapı elemanları, piknik masaları, çöp kutuları vb. yetersizdir. Alanın doğal dokusuna uygun olacak şekilde piknik masaları, çöp kutusu, bilgilendirme panoları ahşap malzeme olarak düşünülmüştür. Piknik veya dinlenme amaçlı gelen ziyaretçiler için ahşap malzemeli 47 adet gazebo öngörülmüştür (Şekil 4.19, 4.20, 4.21, 4.22).

Şekil 4.19 Piknik masaları önerisi

Şekil 4.20 Çöp kutusu önerisi

Şekil 4.21 Bilgilendirme panosu
önerisi

Şekil 4.22 Gazebo önerisi

5.5.5. Ziyaretçi ve idari merkez

Gelen ziyaretçilere alanla ilgili bilgilendirme ve yönlendirme yapabilecek, alanın bütüncül koruma ve kullanımına yönelik bir yönetim organizasyonu bulunmamaktadır. Anket sonuçlarında yönetim ve organizasyon eksikliği mekânsal kullanım açısından görülen eksiklikler bakımından ilk sıradan görülmektedir. Nu nedenle alanın sürdürülebilir yönetimi ve kullanımını için mutlaka yönetim ve ziyaretçi merkezinin olması gerekmektedir. Köprülü Kanyon Milli Parkı Yönetim planında başka bir yerde düşünülen Ziyaretçi Merkezi Binasının özellikle Rafting alanında konumlandırılması büyük yarar sağlayacaktır. Bu amaçla alan için ahşap malzemeli idari ve ziyaretçi merkez binası düşünülmüştür.

Bu binada idari ve personel odaları, toplantı- seminer salonu, sergi salonu, acil müdahale odası, güvenlik görevlisi odası, turistik ürün satış standı, wc gibi fonksiyonlar yer alacaktır (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 İdari ve ziyaretçi merkezi önerisi

5.5.6. Çocuk oyun alanları

Çocuklara yönelik herhangi bir oyun aktivite alanı bulunmamaktadır. Alana gelen ziyaretçi, yöre insanları, uzmanlar ve rafting işletmecileri özellikler yöre insanları bu durumdan oldukça şikayetçi olmaktadır. Bu sebeple alanın 4 farklı bölgesinde çocuk oyun alanları önerilmiştir. Alan içerisinde çocuklara su oyunları olacak şekilde kaydıraklar ve ahşap oyun aletlerine yer verilmiştir (Şekil 4.24, 4.25, 4.26, 4.27).

Şekil 4.24 Çocuk oyun evleri önerisi

Şekil 4.25 Çocuk oyun alanları önerisi

Şekil 4.26 Çocuk oyun alanları-
Su kayağı önerisi

Şekil 4.27 Çocuk oyun elemanları önerisi

5.5.7. Tarihi kemer köprü ve beton köprü

Alanda yer alan tescilli tarihi kemer köprünün önünde betondan yapılmış bir köprü bulunmaktadır. Köprünün tarihi dokusunu önünde bu köprü kötü bir görüntü oluşturmaktadır. Çirkin görüntüsünün kamufle edilmesi için doğal taş kaplaması yapılarak tarihi köprü ile doğal bir bütünlük oluşturulması hedeflenmiştir (Şekil 4.28, 4.29).

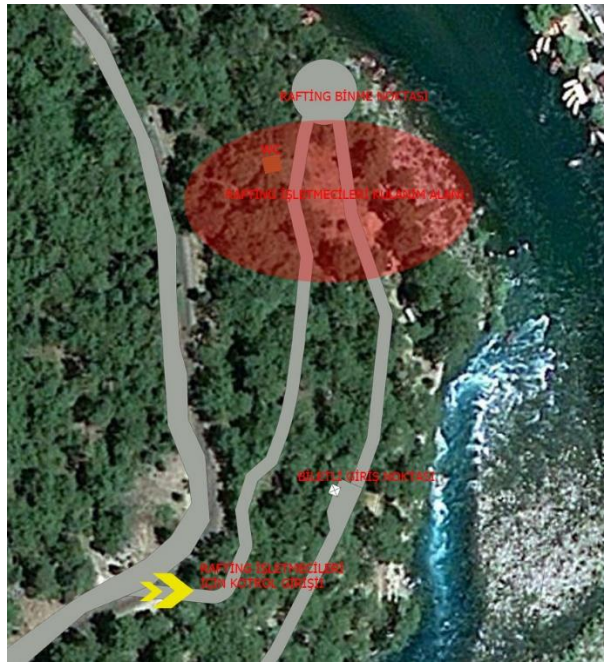
Şekil 4.28 Mevcut Beton köprü

Şekil 4.29 Mevcut beton köprünün doğal taş kaplama önerisi

5.5.8. Rafting biniş noktası ve işletme kullanım alanı

Alanın rafting binme noktasına yakın bir konumda giriş ücretli olacak şekilde giriş kontrol noktası oluşturulmuştur. Rafting binme noktasına yakın yerde botlar ve kanoların konulabilmesi için her bir rafting işletmecisine ormanlık alan içine eşit alan ayrılması (yaklaşık 150 m²) öngörülmüştür. Rafting işletmecilerinin bot ve kano gibi malzemeleri getireceği rafting binme noktasına ulaştıracak kontrollü ulaşım aksı alanın kuzeyinden verilmiştir. Yol aksı sadece bu amaçla kullanılacaktır. Diğer araçlara kapalı olacaktır (Şekil 4.30).

Şekil 4.30 Rafting biniş noktası ve işletme alanı

5.5.9. Dağa tırmanma ve doğa yürüyüş parkuru

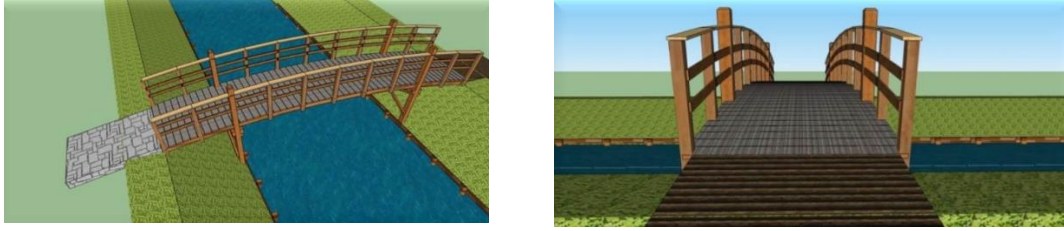
Milli Park Yönetim Planında hassas zonu olarak nitelendirilen ve rafting rekreasyonel merkezinin kuzey kısmında yer alan kanyon niteliğindeki alanda kayalara askılı konumda ahşap platformlarla doğa yürüyüş parkuru düşünülmüştür (Şekil 4.31).

Şekil 4.31 Dağa tırmanma ve doğa yürüyüş parkuru

5.5.10. Ahşap Köprü

Nehir üzerinde yay geçişini sağlamak amacıyla ahşap malzemeli bir köprü öngörülmüştür. Bu köprü otopark alanından diğer alana geçişi sağlamak amacıyla düşülmüştür (Şekil 4.32).

Şekil 4.32 Ahşap köprü önerisi

5.5.11. Diğer kullanımlar

Alanda içerisinde 2 adet çeşme ve 2 adet WC önerilmiştir. Ayrıca alana giriş çıkışları kontrol altına almak için kontrol kulübesi ve giriş üniteleri öngörülmüştür.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye gibi birçok ülke, turizmi ve ekoturizmi lider kalkınma aracı olarak görmekte ve ekonomilerine çok büyük katkı sağlayacağını öngörmektedir. Özellikle yerli ve yabancı turizm sektörünün ve sermayesinin kısa ve uzun vadede Türkiye'nin doğal kaynaklarını görece fırsatçı ve salt liberal yaklaşımlarla satın alabilecekleri ve/veya kullanabilecekleri olasılığı göz önünde bulundurulduğunda doğayı koruma ve yerel toplumun kalkınması için doğa turizmi veya ekoturizmin bir kurtarıcı gözüyle, maske veya kalkan gibi kullanılması söz konusu olabilmektedir (Gül ve Özaltın, 2007b).

Doğal alanlarda giderek artan ve çeşitlenen turizm faaliyetleri çoğunlukla doğal kaynak değerlerine zarar vermekte ve alanın sürdürülebilirliği açısından olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Keleş vd. (2014)'ne göre doğal alanda yapılacak her türlü insan faaliyetleri her ne koşulda olursa olsun mutlaka olumsuz yönde doğal ortamda değişime, bozulmaya ve çok yönlü etkileşime yol açacaktır. Bu nedenle doğal alanlarda turizm ve rekreasyon faaliyetleri konusunda çok daha dikkatli ve bilinçli bir şekilde yaklaşımların üretilmesi gerekmektedir. Korunan doğal alanlara yönelik doğa turizmi veya ekoturizm yaklaşımlarında temel amaç doğal ve kültürel kaynak değerlerini korumak, desteklemek ve beslemektir.

Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde yer alan Köprüçay üzerinde yapılan rafting turizm etkinliği ülkemizin ve Antalya'nın en önemli rafting cazibe merkezlerinden birisi haline gelmiştir.

Köprülü Kanyon alanı yani Köprüçay Havzası, 12 Aralık 1973 tarihinde, sahip olduğu doğal, kültürel ve rekreasyonel değerlerinden dolayı 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. maddesine göre Milli Parkı ilan edilmiştir. Köprülü Kanyon Milli Parkı, içerdiği geniş ve el değmemiş doğal alanlar, zengin yaban hayatı, farklı

ekosistemleri barındırması ve endemik biyolojik çeşitliliği ile uluslararası öneme sahip bir alandır. Antalya'dan 85 km uzaklıkta olup Köprülü Kanyon Milli Parkı içinde yer almaktadır.

Alanda jeolojik ve jeomorfolojik (kanyonlar, vadiler vb.) özellikleri birçok rekreasyonel aktivitelerin gerçekleşmesine olanak sağlamaktadır. Alan içerisinde rafting, kanyoning, trekking, dağcılık, kuş gözleme, bitki gözlemi ve kamp gibi birçok aktivitelere uygun ortamlar sağlamaktadır. Alanda Köprüçay ırmağının da olması sebebiyle rekreasyonel amaçlı kullanımların fazla olması alanın değerini artırmaktadır.

Köprülü Kanyon Milli Parkının adını aldığı özellikle tarihi köprünün bulunduğu ve rafting etkinliğin başlangıç alanı olan yer, rekreasyon/turizm açısından Milli Parkın en önemli çekim merkezi konumunda olup çok sayıda ziyaretçi akınına uğramaktadır. Her yıl parka ortalama 600.000–700.000 kişi ziyaret etmekte ve bunların %90'ı rafting turları için günübirlik gelen yabancı ziyaretçiler oluşturmaktadır.

Köprülü Kanyon Milli Parkının içinde en önemli sorunlardan biri Köprüçay üzerinde ve çevresinde yapılan rafting etkinliği ve bununla ilişkili faaliyetlerin yapıldığı alanlardan kaynaklanmaktadır (DKMPGM, 2008). Diğer önemli sorunlardan biri de Milli park yönetimi ile alan içerisinde yaşayan köylüler arasındaki uyuşmazlıklardır (Akıllı, 2004). Yöre halkı milli parkı, geçimleri için bir tehdit olarak görmektedirler ve milli park alanı sınırlarının daraltılmasını istemektedirler. Bu durum halkın yerleşim ve kaynak kullanımı konularındaki haklarının resmiyete kavuşmamasından kaynaklanmaktadır. Kadastro ve imar planlarının eksik olduğu alan üzerindeki alan ve kaynak kullanımlarının çoğu resmi olmayan haklara dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle alanla ilgili yapılması gereken sonuçlardan biri yerleşik alanın sınırlarının belirlenmesi ve imar planlarının oluşturulması olmalıdır.

Bu çalışmada, Milli parkı içinde en önemli sorun oluşturan rafting merkezinde mevcut durumun ve sorunların tespiti ve çözüm önerilerin getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla ilgili paydaşlara yapılan anket çalışmalarında elde edilen genel bulgular şu şekilde özetlenebilir;

- Genel profil durumu; Ankete katılanların % 17,6'sı bayan, % 82,4'si erkek, yaş grubu dağılımı olarak % 53,8'ü 18-35 yaş grubunda, % 38,2'i ise 36-50 yaş grubundadır. Eğitim durumu açısından % 31,4'ü üniversite lisans mezunudur. Meslek grubu olarak % 22,2'si serbest meslek, % 24,3'ü yönetici, % 18,6'sı akademisyen ve %18,5'i ise öğrencidir. Gelir durumu olarak % 30,9'u 1500-2500 TL arası, % 22,9'u ise 750-1500 TL arası gelir durumuna sahiptir.
- Ankete katılanların kavramsal yaklaşımları olarak çoğunlukla fikir beyan etmemesine rağmen cevap verenlerin arasında; doğa kavramını çoğunlukla yaşam, koruma, mutluluk ve sevgi kavramları ile ilişkilendirilmiştir. Doğa koruma kavramını ise doğal kaynakların korunması, doğaya saygı ve bilinç ve canlıların yaşam alanlarına müdahale etmemek şeklinde yorumlanmıştır. Doğa turizmi kavramı açısından genelde doğal alanlar içerisinde yapılan tüm aktiviteler, doğa sporları ve doğal alanlarla halkın birlikteliği olarak algılanmıştır. Ekoturizm kavramı konusunda çoğunluk sürdürülebilir turizm, çevre koruma ve çevreye saygılı turizm ve yöreye ekonomik katkı olarak değerlendirilmiştir. Rafting turizmi kavramı açısından ankete katılanların çoğu heyecan, nehir veya ırmakta yapılan bir turizm çeşidi ve istihdam şeklinde algılamışlardır.

- İlgili paydaşların alanda gerçekleştirdiği eğilimler; Ziyaretçiler ve uzmanların alana geliş veya tercih nedeni rafting yapma ve doğayla iç içe olma arzusu yatmaktadır. Alan gelme sıklığı çoğunlukla yılda bir kere ve 6 ayda bir kez alana gelmektedir. Ziyaretçiler ve uzmanlar çoğunlukla haziran-temmuz ve ağustos aylarını tercih etmekte, çoğunlukla yarım gün veya günlük gelmektedir. Konaklama yapma oranı çok düşüktür. Alana gelenlerin çoğu özel araçları ile veya özel tur otobüslerle gelmektedir. Alana geldiklerinde yapılan etkinliklerin başında rafting etkinliği gelmekte bunu jeep safari, piknik yapma, doğa yürüyüşü gibi etkinlikler şeklinde sıralanmaktadır. Alana gelen ziyaretçilerin rafting etkinliği ile heyecan, kendini iyi hissetme ve rahatlama gibi duygulara sahip olduklarını ifade etmektedir. Bu duygularla ziyaret edenlerin büyük bir çoğunluğu alana tekrar gelmek istemektedirler.
- Yöre insanlarına yapılan anket verilerinden elde edilen bulgulara göre; Yöre insanlarının yarısından fazlası Karabük ve Beşkonak yerleşimlerinde ikamet etmektedirler. Ankete katılan yöre insanlarının büyük bir çoğunluğu rafting işletmeciliği ve faaliyetleri ile ilişkili olduğu bunun yanı sıra tarımsal faaliyetler ve hayvancılıkla uğraştıkları görülmektedir. Yöre insanlarının ailesinde en az 2 kişi veya daha fazla rafting faaliyetleri ile uğraşmaktadır. Karabük ve Beşkonakta yaşayan yöre insanlarının en önemli geçim kaynağı rafting faaliyetleri olup yılın sadece 4 veya 5 ay rafting sezonunda yoğun olarak çalışmaktadır. Rafting sezonunda günde en az 50- en fazla 500 Tl arasında gelir elde ettikleri ifade edilmektedir. Akıllı (2004)'nın çalışmasında yaptığı anket sonuçlarında yöre insanlarının geçim kaynağı öncelikle tarım, hayvancılık ve turizm şeklindedir. Çalışmada ise halkın en temel geçim kaynağı turizmdir. Buradan anlaşıldığı gibi yıllar geçtikçe yöre insanları tarafından turizmin değeri giderek artmış ve şuan geçim kaynaklarının temelini oluşturmaktadır. Yine diğer çalışmada yapılan ankete göre

halkın aylık ortalama geliri, genelde 50-250 Tl, 250-450 Tl ve 50 Tl den az olarak belirlenmiştir. Bu rakamlar aylık rakamlar olduğu için çalışmayla ilişkilendirildiğinde halkın gelirinin de arttığı görülmektedir.

- Rafting işletmeciliği genelde yöre insanların aile işletmeciliği olarak gerçekleşmektedir. Yöre dışından az sayıda rafting işletmecisi bulunmaktadır. Rafting işletmecilerin çoğunluğu 0-10 personel çalıştırdığını ve her bir işletme yılda ortalama 1000- 10000 turiste rafting etkinliği yaptırmaktadır. Gelen yabancı turistlerin çoğunluğu Almanya, Rusya, İngiltere, İsrail ve Fransa gelmektedir. Alanda büyük bir çoğunluk günübirlik gelmekte ve Antalya ve çevresinde konaklama yapmaktadırlar.
- İlgili paydaşların mevcut duruma yönelik görüş ve talepleri; Önemli rafting merkezi olan bu alanın turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmediği düşünülmektedir.
- Alanın güçlü yanları olarak; Köprüçayın ve su kaynaklarının varlığı, çay üzerinde rafting etkinliğin yapılması, mevcut rekreasyonel faaliyetlerin varlığı ve alanda doğal ve kültürel değerlere sahip olması şeklinde özetlenebilir.
- Alanda zayıf veya eksik yönler; Mekansal organizasyon ve rekreatif tesis yetersizliği, çevre kirliliği, personel eğitimsizliği, Sorumlu merkezi yönetim biriminin olmaması gibi özetlenebilir. DKMPGM, 2008'e göre ırmağın boyunca, plansız bir şekilde, çok sayıda yasadışı restoran ve rafting işletmesi kurulmuştur. Bu durum, ırmağın kıyı ekosistemine doğrudan, fiziksel olarak zarar vermektedir. Bu tesislerin çoğunda atık su arıtma sistemi bulunmamaktadır, bulunan tesislerde ise yetersiz çalışmaktadır. Kirlilik önemli bir sorun haline gelmiştir ve ırmağın denize

döküldüğü yerde kurulmuş olan turistik tesisler de bu kirlilikten etkilenmektedir. Kırmızı benekli alabalık gibi önemli sucul türler ciddi ölçüde azalmaktadır. Ayrıca Akıllı (2004)'nın da çalışmasında çevre kirliliği, kaçak yapılaşma ve kontrolsüz turizm işletmeleri alanın en büyük problemlerinden biri olduğunu belirtmiştir. Alan ile ilgili yapılan çalışmalarda belirtildiği gibi bu sorunlar geçmişte de vardı ve halen yapılan çalışmalarda da sorunların devam ettiği görülmektedir.

- Alanda rafting etkinliğin etkin olarak yapılmamasının nedenleri; tanıtım ve reklam eksikliği, konaklama ve tesis yetersizliği, turizm yatırımlarının yetersizliği, yasal koruma kısıtlamalarının olması vb. şekilde özetlenebilir.
- Alana yönelik dışsal tehdit unsurları; çevre kirliliğinin artması, su kaynağının ticari içme suyu olarak kullanımı, çay yatağından kum ve çakıl alınması, çay üzerinde HES kurulması, doğal bitki örtüsünün zarar görmesi, çevresinde tesis ve yapılaşmanın artması vb. özetlenebilir. DKMPGM (2008)'e göre söz konusu alan ziyaretçilere dinlenme, manzara seyretme, doğa gözlemi, açık hava doğa sporları, kültür ve tarım turizmi vb. farklı rekreasyon deneyimleri sunabilmektedir. Sonuç olarak, turizm altyapısı rafting alanı dışında gelişmemiş ve alandaki köylere çok az yarar sağlamıştır. İnsanların turizmle ilgili deneyimsizlikleri ve yanlış anlamalarının yanı sıra resmi girişimlere şüphe ile yaklaşmaları, yöreden bazı insanların hoş olmayan davranışları ile sonuçlanmış ve yaşanan olumsuz durumlar ziyaretçiler ve tur operatörleri için caydırıcı olmuştur.
- Rafting merkezinde mekânsal kullanım olarak eksiklikler; ulaşım ve yollarının yetersizliği, konaklama tesisleri, yönetim ve organizasyon eksikliği, çocuk oyun alanı, çevre kirliliği, yöresel ürün satış standları, büfe ve restaurant vb. özetlenebilir. Sarı (2007)' ya göre, Köprüçay

havzasının özellikle kuzey kesimleri, ulaşım ve altyapı olanaklarının yetersizliği nedeniyle turizm imkânlarından etkin bir şekilde yararlanamamaktadır. Turizm potansiyelinden yararlanabilmek için bazı öneriler öngörülmüştür. Yeni ulaşım yolları en kısa zamanda tamamlanmalıdır. Alternatif ulaşım güzergahları belirlenerek ulaşım ağı geliştirilmelidir. Yol ağları geliştirilirken peyzaj özellikleri dikkate alınmalıdır.

- İlgili paydaşların Köprüçay rafting alanının sürdürülebilirliği için temel hedefler; su kaynağının korunması, yöre insanlarının gelir düzeyinin artırılması ve alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi, turistlerin memnuniyet düzeyinin artırılması, rafting turizm etkinliğinin geliştirilmesi, doğal bitkilerin korunması vb. özetlenebilir.
- İlgili paydaşlara Köprüçay alanının bütüncül korunması, kullanımı ve geliştirilmesi için; bütüncül mekânsal planının yapılması, yöre insanları ve ziyaretçilerin doğaya saygı, farkındalık ve bilinç düzeyinin artırılması, Köprüçay suyunun korunması, rafting işletmelerinin kalite düzeyinin artırılması ve kurumsal organizasyonun oluşturulması, ulaşım sorunun çözümlenmesi vb. özetlenebilir. Akgün (2009)'e göre Uluslararası boyutta bir planlama çalışmasının gerçekleştirilmesi, ancak katılımcı yaklaşımla planların hazırlanması ile mümkün olacaktır. Halkın rahatsızlıkların giderilmesine yönelik çalışmalara ağırlık verilmelidir. Yöreyi bilen ve çeşitli araştırmalar vasıtasıyla yöre halkıyla temas halinde olan uzmanlar veya akademisyenler ile ortak çalışmalar halkın bilinçlenmesini hızlandıracaktır. Yöre halkı kalkınmayı istemekte ancak bunu nasıl gerçekleştireceğini bilmemektedir. Bu konu da devlet tarafından sağlanan teşviklerden halkın haber edilmesi gerekmektedir. Bu görevin turizm sektörü temsilcileri ve ilgili meslek odalarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bölgede turizm yatırımlarından

öncelikli olarak yöre halkının faydalanması sağlanmalıdır. Akıllı (2004)'e göre ise, halkın bilinçlendirilmesi, alanın öneminin anlatılması gerektiğinde uygulamalı çalışmalar yapılarak, örnekler göstererek yöre halkının yönetime ve kararlara katılması sağlanmalıdır. Alanı ziyaret edenlerin %90 yabancı turistlerin olup rafting yapmaktadır. Bu iş için Milli park yönetimine hiçbir ücret ödemezken elde edilen gelirin sadece %13'ü alanda kalmaktadır ve büyük bir kısmı tur şirketlerine gitmektedir.

Bu sebeplerle parkın ana giriş noktası kontrollü hale getirilmeli ve alınan ücretler yörenin gelişimine katkı sağlamak amacıyla kullanılmalıdır. Ayrıca park girişlerinin kontrollü yapılması durumunda turizm faaliyetleri daha etkin bir şekilde gerçekleştirilebilecektir. Ayrıca alana gelen ziyaretçi rakamları da net bir şekilde elde edilmiş olacaktır. Şuan için parka gelenlerin sayısı net olarak bilinmemektedir. Milli parkın personel sayısı ve idari yapısı şuan ki mevcut durumda yürürlükteki planı ve ilgili yasa ve yönetmelikleri uygulamak için yetersizdir ve milli park yetkilileri alanda var olan sorunları bile zor çözmektedirler. Üst düzeylerde çözüm gerektiren konulara müdahale etmek için önemli bir desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu sebeple katılımcı bir yönetim planı yapmak ve başarılı bir şekilde uygulanmasının sağlanması için alanda çok paydaşlı bir yönetim yaklaşımı geliştirmek gerekmektedir. Yöre halkının, yerel hükümet kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgi gruplarının karar verme ve yönetim süreçlerine katılması gerekmektedir.

Köprüçay rafting alanında GZFT analizi elde edilen veriler kapsamında karşılaşılan temel sorunlar;

- Alanın doğa turizm etkinliklerinin koordinasyon, organizasyon, izleme ve denetlemeye yönelik kurumsal bir yapı ve faaliyetlerinin olmaması

- Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde birden fazla koruma statüsü bulunmaktadır. Bu durum yönetim ve idari açıdan da birçok karmaşaya neden olmaktadır. Aynı zamanda da yöre halkı ve devlet arasında yasal koruma açısından sürekli bir çatışma durumu oluşturmaktadır. Köprülü Kanyon Milli Parkı 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. Maddesine göre ilan edilmiş ve idari sorumluluğu Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne aittir. Alan içerisinde 1. Ve 3. Dereceden Arkeolojik Sit, 1. Dereceden Doğal Sitler yer almaktadır. Doğal sit alanları Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü sorumludur. Arkeolojik sitlerden 2863 sayılı kanun ile 5226 sayılı kanun gereği Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü sorumludur. Alanda birden fazla statü bulunmakta ve hepsinin sorumlu olduğu birim farklıdır. Bu durum orada yaşayan halk için çok önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle Doğal Sitler ve Milli Park Kanununun tek bir statüye kavuşturulması gerekmektedir. Doğal sitlerin kaldırılması mevzuat farklılığından dolayı bu alanlarda ihtiyaçların giderilmesi konusunda yasal ve yönetsel birimlerin oluşturulması gerekmektedir.
- Yasal koruma kısıtlamaları sebebiyle alanda rafting, restaurant ve diğer işletmelerin plansız inşa edilmesi ve kaçak yapılaşmanın olması
- Köprüçay üzerinde ki en önemli sorunlardan birisi de, Köprüçay ırmağını besleyen su kaynaklarından Serik ilçesine doğal dengeyi bozacak ölçüde su alınması söz konusudur. Bu durum Köprüçay suyun azalmasına ve ırmak ekosisteminin zarar görmesine neden olacaktır. Ayrıca yöre halkına bir geçim kaynağı olan rafting etkinliğini de tehlikeye sokacaktır.

- Köprüçay suyunu tehlikeye sokan sorunlardan biride, Isparta ve Antalya sınırlarında yapımı süren Kasımlar Barajı ve HES projesidir. Bu projeler Köprülü Kanyon Milli Parkı'nı besleyen su kaynaklarını tehdit etmektedir. Ayrıca bu kullanımların inşasında yapılan patlatmalar sebebiyle de alan içerisinde yer alan mağaraların çökmesine ve su yollarının değişmesine sebep olacaktır. Su yollarının değişmesi Köprüçay'ın su potansiyelini azaltmasından dolayı ırmak ekosistemini ve çevresindeki yaban hayatını da tehlikeye sokacaktır. Aynı zamanda rafting etkinliğini de olumsuz etkileyecektir.
- Irmağın özellikle yoğun kullanımın olduğu aşağı bölümlerinde (tesislerin yoğun olarak bulunduğu alanlar) yaşanan kirlilik ve bozulma, çevresel etkisinin yanı sıra, ziyaretçiler için de hoş olmayan bir görüntü yaratmaktadır. Turistler çevresel konularda daha da hassas hale geldikçe, alanın kötü reklamına ve ziyaretçilerin alana bir daha gelmemesine neden olabilecektir.
- Turizm faaliyetlerinin kontrolsüz ve bilinçsiz yapılması sonucu doğal yapının ve bitki örtüsünün zarar görmesi
- Rafting etkinlikleri için eğitimli personel olmaması vb.

Çalışmada anket verileri ve GZFT analizi sonucu alana yönelik bütüncül eylem programları öngörülmüştür.

İdari Yapı / Yönetim Eylem Programı, Mekânsal Gelişme / Altyapı Eylem Programı, Kaynak Yönetimi Eylem Programı, Ekonomik Faaliyetler Eylem Programı, Eğitim-Tanıtım ve Bilinçlendirme Eylem Programı, Kaynak Değerleri İzleme ve Değerlendirme Eylem Programı'dır. Eylem programları içerisinde

stratejik temel hedefler, amaçlar, faaliyetler, çıktılar ve başarı göstergeleri oluşturulmuştur.

Eylem Programları çerçevesinde bazı stratejik hedefler belirlenmiştir. Bunlar;

- ***Hedef 1. Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı ve çevresinde yönetim planı uygulamalarının etkin bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlayacak sürdürülebilir ve katılımcı bir yönetim yapısının gerçekleştirilmesi,***
- ***Hedef 2. Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisindeki yerleşim alanlarının sürdürülebilir gelişiminin, bütüncül, ideal mekânsal ve alt-üst yapı planlama ve tasarımı ile yönetimin yapılması,***
- ***Hedef 3. Köprülü Kanyon Milli Parkı içerisinde doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunması,***
- ***Hedef 4. Köprüçay Rafting merkezinin sürdürülebilir ve çok yönlü ekonomik gelişmesinin sağlanması,***
- ***Hedef 5. Paydaşların çevre ve doğa konusunda bilgilendirme, farkındalığın artırılması ve bilinçlendirilmesi,***
- ***Hedef 6. Kaynak izleme sisteminin geliştirilmesidir.***

Köprüçay Rafting alanına yönelik genel öneriler;

a) Alanın mekânsal peyzaj tasarım uygulama projelerinin yapılması

Bu alanda özellikle Köprüçay üzerinde yapılan rafting alanı ise en önemli turizm geliri sağlayan, yoğunluk ve odak (Landmark) merkezidir. Bu bağlamda Köprüçay'ın doğal yapısını bozmayacak, alanın doğal karakterine uygun olabilecek, yöre insanların geçimlerini sağlayabilecek ve kullanıcıların tatmin düzeyini artıracak ekolojik koruma amaçlı kullanma dengesi gözetilerek mekânsal organizasyonun gerçekleştirilmesi ve rasyonel yönetilmesi gerekmektedir (Keleş vd., 2014).

Köprüçay Rafting Merkezi olarak kullanılan alanda yapılacak stratejik eylem programları çerçevesinde mekânsal öneri gelişim konsepti oluşturulmuştur. Bu konseptte ulaşım ve otopark, yöresel satış stantları, yaya yolları, piknik amaçlı üniteler, ziyaretçi ve idari merkez, çocuk oyun alanları, tarihi kemer köprü ve beton köprü, rafting biniş noktası ve işletme kullanım alanı, dağa tırmanma ve doğa yürüyüş parkuru, ahşap köprü, diğer kullanımlar vb fonksiyonlar öngörülmüştür.

Turizmin geliştirilmesi amacıyla Köprülü Kanyon Milli Parkı için şu önerileri getirilmiştir. Alanda yönetim, kontrol ve ziyaretçi merkezi oluşturularak, denetim mekanizması sağlanmalıdır. Sarı (2007)'ye göre taşıma kapasitesine uygun kullanımlar (günübirlik kullanım alanları ve kamp alanları, patika, manzara seyir terasları, tuvalet gözetleme kuleleri vs.) için projeler üretilmelidir. Konaklama, yeme ve içme gibi gereksinimler yerel imkanlarla, doğal ve kültürel dokuya uygun tesislerle çözümlenmeli ve yöredeki konutlardan yararlanılmalıdır.

b) Milli park içerisinde sürdürülebilir ve katılımcı bir merkezi yönetim yapısının oluşturulması

Köprüçay Rafting merkezinin yönetiminden sorumlu olan kurum ve kuruluşlar ve diğer paydaşlar arasında işbirliğini ve genel çerçevesini ortaya koyabilecek eylem programı oluşturulmuştur. Alandan birinci derecede sorumlu ve yetkili kurum Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne bağlı VI Bölge Müdürlüğü olup diğer paydaşlarla her türlü işbirliği ve koordinasyonu sağlamak durumundadır. Gelen ziyaretçilere yönelik bilgilendirme ve yönlendirme yapılabilecek etkin ve yetkin yönetim organizasyonunun oluşturulması gerekmektedir.

c) Yerleşim sınırlarının belirlenmesi ve koruma amaçlı imar planlarının oluşturulması

Yöre halkının koruma statülerinden doğan sorunlarını önleyebilmek için bir an önce yerleşim sınırları belirlenmeli ve imar planlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu sayede kaçak yapılaşmanın da önüne geçilmiş olunacaktır.

d) Alanda Köprüçay üzerinde yapılan rafting etkinliği dışında alternatif alanlar ve etkinliklerinin oluşturulması ve çay üzerindeki baskının azaltılması

Köprüçayın doğa turizm ve ekoturizm çeşidinin artırılması, yeni alternatif turizm çeşitlerinin oluşturulması ve alanın doğal kaynak değerlerinin daha çok tanıtımının yapılması gerekmektedir. Alanda rafting etkinliği dışında, doğa yürüyüşleri, macera ve spor turizmi, tarihi ve arkeolojik geziler, festival etkinlikleri, jeep safari, dağa tırmanma, dağ bisiklet gezisi vb. etkinliklerin geliştirilmesi sağlanmalıdır.

e) Köprülü Kanyon Milli Parkı doğa turizm etkinliklerinin alansal ve noktasal eylem planlarının oluşturulması

f) Köprüçay üzerinde rafting faaliyetinin daha düzenli hale getirilmesi ve koruma amaçlı rafting planlarının hazırlanması

Alandaki rafting faaliyetlerin düzensizliğini engellemek, rafting sporunun planlı ve sorumlu bir faaliyet haline getirilmesi gerekmektedir. Rafting turizminin akılcı hale getirilmesi, düzenlenmesi ve alanın rafting merkezi haline getirilmesi gerekli organizasyonlar oluşturulmalıdır. Ayrıca rafting işletmelerini kullandıkları malzemeleri, rehberlerin ve raftçıların yeterliliklerini kontrol edecek bir kurum niteliği taşıyan organizasyonun sağlanması gerekmektedir.

g) Çevre kirliliğinin önlenmesi ve bu konuda ziyaretçi ve yöre halkının duyarlılığının artırılması

Alanın en büyük sıkıntıları çöp ve atık su problemleridir. Bu problemlerden dolayı nehre akıtılan kirli sular Köprüçay'ın su kalitesini bozmakta ve ırmak içerisinde yaşayan ekosisteminde bozulmasına neden olmaktadır.

- h) Alanın rekreasyon amaçlı kullanımından dolayı ziyaretçileri bilgilendirmek ve sorumlu bir faaliyet gerçekleştirilmesi amacıyla ekoturizm amaçlı planlarının oluşturulması*
- i) Milli parkın doğal ve kültürel değerlerinin korunması ve ziyaretçiler ve yöre insanların yararlanabilecek durumda yönetilmesinin sağlanması,*
- j) Tüm korunan alanlar için ziyaretçi yönetim sistemlerinin oluşturulması*
- k) Milli Parkın kullanımının daha planlı ve kontrollü bir şekilde sağlanması*
- l) Alanda gelişmiş güzel konumlandırılmış ve resmi olmayan bir şekilde gelişen rafting tesislerinin daha düzenli ve kontrollü bir şekilde yapılması ve denetiminin sağlanması*
- m) Alanda yöre insanlarına katkı sağlamak aynı zamanda tanıtım ve reklam amaçlı yöresel ve alana özgü ürünlerin üretilmesi ve satılması*
- n) Alanın kimliğine uygun yapı ve donatıların sağlanması*
- o) Alana ulaşım yetersizliğinin giderilmesi ve gerekli alt ve üst yapının iyileştirilmesi*
- p) Alanın belirli aralıklarla bakım ve onarımının yapılması*
- q) Alanda sürdürülebilir turizm ve rekreasyon fırsatlarının yaratılması*

- r) Yöre halkının geçimini sürdürmesi için milli park kaynaklarına kontrollü bir şekilde erişiminin sağlanması*
- s) Alan içerisinde üniversiteler gibi kurumlara bilimsel çalışmalar yapmaya teşvik edilmesi*
- t) Alanın taşıma kapasitesinin izlenmesi gibi bazı öneriler getirilmiştir.*

Ayrıca alanın mevcut kapasitesi, rafting amaçlı gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin mevsimsel talebinin yüksek olması sebebiyle talep edilen hizmet ve ihtiyaçları karşılayamamaktadır. Bunu önlemek amacıyla gerekli tedbirlerin alınması ve turistlerin tatmin düzeyinin artırılması sağlanmalıdır. Alanda hizmet veren (Alan yöneticileri, işletmeciler, yöre insanları) ve hizmet alan (Turistler, ziyaretçiler) her kesimin tatmin düzeyini yükseltmek ve ihtiyaçların karşılamak üzere katılımcı, paylaşımcı, sorumlu ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek çözümlerin üretilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, Köprüçay rafting merkezi ve çevresi doğal ve kültürel kaynak değerleri açısından tahrip edilmeden korunması ve gelecek nesillere bozulmadan bırakılması bir zorunluluktur. Bu nedenle Köprüçay üzerinde yapılan rafting faaliyetleri, Köprüçay'ın doğal yapısını bozmayacak, alanın doğal karakterine uygun olabilecek, yöre insanların geçimlerini sağlayabilecek ve kullanıcıların tatmin düzeyini artıracak ekolojik koruma amaçlı kullanma dengesi gözetilerek her türlü mekânsal ve yönetsel faaliyetlerinin bütüncül olarak yapılması önemlilik arz etmektedir. Bu çalışma çıktılarıyla de yöneticilere ve uygulayıcılara önemli bir kılavuz görevi üstlenebilecektir.

KAYNAKÇA

- Akgün, B., 2009. Kazdağı Ulusal Parkı (Balıkesir) ve Yakın Çevresinde Ekoturizm Modeli Üzerine Araştırmalar. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 260s, İstanbul.
- Akıllı, H., 2004. Ekoturizmin Sosyo-Kültürel, Ekonomik, Yönetimsel ve Çevresel Etkiler Bakımından İrdelenmesi; Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı Örneği. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 166s, Antalya.
- Akın, H.M., 2006. Türkiye'de Ekoturizm Sürdürülebilir Gelişimi; Kaçkar Dağları Milli Parkı Örneği. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 147s, Hatay.
- Akkirpik, A., 2011. Hatay İli Samandağ İlçesi Ekoturizm Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 187s, Konya
- Akova, İ., 1995. Akarsu Turizm. Türkiye Coğrafyası Dergisi, Cilt(30), s393-407.
- Akpınar, S., 2008, Türkiye'nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları Erişim_Tarihi:23.01.2015
http://www.ceterisparibus.net/arsiv/s_akpinar.doc
- Akpınar, E., Bulut, Y., 2010. Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı Ve Uygulama Alanları. III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, 20-22 Mayıs, Bartın, 1575-1594.
- Akten, S., Gül, A., Akten, M., 2009. The approach of visitors impact management in participatory management planning of protected natural areas (Korunan Doğal Alanların Katılımcı Yönetim Planında Ziyaretçi Etki Yönetimi Yaklaşımı Modeli), International Davraz Congress on Social and Economic Issues Shaping The World's Future: New Global Dialogue, 24-27 September 2009, Isparta, 1577- 1590.
- Aksu, A.A., Özdemir, B., Çizel, B., İçigen, T., Çizel, B., Ehtiyar, R., 2008. Antalya Yöresi Turist Profili Araştırması. Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Yüksekokulu, Antalya
- Arpa, N.Y.,2011. Türkiye'de Korunan Alanların Belirlenmesi, Planlanması Ve Yönetimi Sürecinde Katılımcılığın Değerlendirilmesi: Sultan Sazlığı Milli

Parkı. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 307s, Ankara.

Avcıkurt C., Köroğlu A., Doğdubay M., 2003, Alternatif Turizmin Planlanmasında SWOT Analizinin Uygulanması, Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı, Çankırı, 2003.

Ay Z., Güngöroğlu C., Aydın A.C., Gül A., 2010. Antalya İlinde Ekoturistlerin Talep ve Beklentilerinin Belirlenmesi. TC Çevre ve Orman Bakanlığı Proje No: 19.5307/2006-2009, 82s.

Ay, Z., Gül, A., 2010. Antalya Yöresi Ekoturizm Uygulamaları, Sorun ve Çözümlerine Yönelik Uzman Görüşleri. I. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, Bildiri Kitabı, 27 - 30 Mayıs 2010, Nevşehir, s.1251-1265.

Ay, Z., Güngöroğlu, C., Aydın, A.C. ve Gül, A., 2010. Antalya İlinde Ekoturistlerin Talep ve Beklentilerinin Belirlenmesi. Ç.O.B. Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Teknik Bülten: No 39, ÇOB Yayın No: 422, Müdürlük Yayın No: 052, sayfa: 75, Antalya.

Bandy, J. 1996. Managing the other of nature: Sustainability, Spectacle, and Global Regimes of Capital in Ecotourism. Public Culture, 8 (3):539-566.

Benzer, N.K., 2006. Bolu-Göynük Ve Yakın Çevresi Doğal Ve Kültürel Kaynakların Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 280s, Ankara.

Blamey, R. K. 2001. Principle of ecotourism, The Encyclopedia of Ecotourism. New York:CAB International.

Ceballos Lascurain, H. 1993, Overview on ecotourism around the world:ICN's ecotourism program.In: Proceedings of 1993 World Congress on Adventure Travel and Eco-tourism. Brasil:The adventure Travel Society. Englewood,pp.219-222.

Cessford, G., Muhar, A. 2003. Monitoring Options for Visitor Numbers in National Parks and Natural Areas, Journal for Nature Conservation 11, 240-250.

Coşgun, U., Uzun, E., 2007. Köprülü Kanyon Milli Parkında Yer Alan Köylerin Sosyo- Ekonomik Yapılarının İncelenmesi ve Kırsal Kalkınma Eylem Planının Oluşturulması. Ç.O.B Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma

Müdürlüğü, Teknik Bülten No:27 ÇOB Yayın No:317 Müdürlük Yayın No:032 sayfa: 108, Antalya

Çalık, F., Başer, A., Ekinci, N.E., Kara, T., 2013. Tabiat Parklarının Sportif Rekreasyon Potansiyeli Modellemesi (Ballıkayalar Tabiat Parkı Örneği). Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi Cilt(8) Sayı:2.

Demirel, Ö., 1997. Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon, Türkiye.

DKMPGM, 2007. Köprülü Kanyon Milli Parkı Yönetim Planı (2007-2011)Nihai Taslak. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Antalya.

DKMPGM, 2008. Köprülü Kanyon Milli Parkı İşletme Şefliği Fonksiyonel Orman Amenajman Planı (2008 - 2017) Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Antalya.

Dönmez, Y., Gökyer, E., Aşkın, F. K., 2015. Safranbolu Yörük Köyü ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin R'WOT Analizi ile Değerlendirilmesi. Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:1, s:70-83.

Duffy, R. 2002. A Trip Too Far: Ecotourism, Politics and Exploitation. London: Earthscan Publications.

Erdoğan, N. 2003. Çevre ve (Eko)turizm, Ankara: Erk Yayıncılık.

Erdoğan N., Erdoğan, İ. 2004. Ekoturizm Betimlemeleriyle İletilenlerin Doğası, İletişim 2005/20).

Erdoğan, N., 2010. Ekoturizm ve Doğa Temelli Turizmin Geldikleri Noktadaki Kavramsal Çerçeve. Ankara, Türkiye Ormanlıklar Derneği Ekoturizm Grubu (TODEG).

Gezer, A., Gül, A., 2009. Kent Ormanlığı. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayın No: 86.1

Gül, A., 2005. Korunan doğal alanlarda planlama sorunları ve ekolojik yönetim planı önerisi," *I. Çevre ve Ormanlık Şurası*, T.C. Çevre ve Orman

- Bakanlığı, (22-24, Mart, 2005), Doğa Koruma, Cilt(4), s:1421-1429, Antalya.
- Gül, A., Akten, M. 2005. Korunan Doğal Alanlarda Rekreatif Taşıma Kapasitesi ve Kavramsal Yaklaşımlar. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu 8- 10 Eylül, Isparta. s:485-494.
- Gül, A. ve Özgüner, H. 2005. Ülkemizdeki Korunan Doğal Alanlarda Yönetim Zonlarının Oluşturulması. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu, SDÜ Orman Fakültesi Poster Bildiri Kitabı, Isparta. s:151-154.
- Gül, A., Özaltın, O., 2007a. Ekoturizm ve Isparta. I. Gülçevrem, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Sayı:1307-6795(2), s:22-25.
- Gül, A., Özaltın, O., 2007b. Türkiye'de ki Korunan Doğal Alanlarda Ekoturizm Amaçlı Ekolojik Planlama Yaklaşımı. Antalya, Ekolojik Mimarlık ve Planlama Ulusal Sempozyumu (27-28 Nisan, 2007), Antalya Mimarlar Odası, s:194-203.
- Gül, A., Özaltın, O., 2008. Ekoturizm ve Isparta II. Gülçevrem, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. 2008/1 Sayı:3 ISSN-1307-6795. 18-21s. Isparta.
- Jennings, G., 2007. Water-Based Tourism Sport, Leisure and Recreation Experiences. UK: Elsevier.
- Johnson, J., 1994. Whitewater Rafting Manual: Tactics and Techniques for Great River Adventures. Mechanicsburg: Stackpole Books.
- Karademir, N., Sandal, E.K., Tıraş, M., 2013. Kahramanmaraş'ın Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. 3. International Geography Symposium- GEOMED, ISBN:978-605-62253-8-3
- Karahalil, U., Köse, S., Çelik, D.A., Küçümen, A., 2011. Köprülü Kanyon Milli Parkı Orman Amenajman Planının Koruma Hedeflerinin Modelleme İle Hazırlanması. I. Ulusal Akdeniz Orman Ve Çevre Sempozyumu, 26-28 Ekim, Kahramanmaraş.
- Karahan, F., Orhan, T., 2008. Çoruh Havzası Uzundere Vadisi'nin Kırsal Rekreatif Planlaması Yönünden Suyu Dayalı Olanakları. Erişim tarihi: 05.03.2014
http://www.gelecekturizmde.com/wpcontent/uploads/2013/02/04_Coruh-Havzasi-Uzundere-Vadisinin-Kirsal-Rekreatif-Planlamasi1.pdf

- Kaypak, Ş., 2012. Ekolojik Turizm Ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma. KMÜ Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi Sayı:14(22):11-19.
- Kearsley, G.W. 1990. Tourism Development and Users' Perception of Wilderness in Southern New Zealand. Aust. Geogr. 21, 127-140.
- Keleş, E., Gül, A., Tuğluer, M., Uzun, Ö. F., 2014. Antalya Köprüçay Rafting Merkezinin Turizm ve Rekreasyonel Yönden Mevcut Durum Analizi. Kahramanmaraş, III. Uluslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu, 8-9-10 Mayıs. s:809-819.
- Kliskey, A.D. 1994. A Comparative Analysis of Approaches to Wilderness Perception Mapping. Journal of Environmental Management. 41:33, 199-236.
- Korkmaz, M., 2001. Orman Kaynaklarında Doğa Turizmi ve Av Turizmi Etkinliklerinin Ekonomik Çözümlenmeleri. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Ormancılık Ekonomisi Programı.
- Kozak, N., Kozak, M. A., Kozak, M., 2012. Genel Turizm İlkeler Kavramlar. 12, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kuss, R.F., Grafe, A.R. 1985. Effects of Recreation Trampling on Natural Area Vegetation. J. Leisure Res.17, 165-183.
- Kuter, N., Ünal, H.E., 2009. Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik Ve Sosyo-Kültürel Etkileri. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 9 (2), 146-156.
- Kuvan, Y. 1991, Avrupa Topluluğu Tarafından Yapılan Korunan Alan Sınıflandırması ve Ülkemizdeki Korunan Alanların Bir Değerlendirmesi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri:B, 41, İstanbul. 3-4.
- Kuvan, Y. 1997. Balıkesir Yöresindeki Orman Rekreasyon Kaynaklarının Yönetimi, Sorunları ve Çözüm Yolları. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, 163s. İstanbul.
- Külekçi, E.A., Bulut, Y., 2013. Erzurum İli Oltu İlçesi Ve Yakın Çevresi Ekoturizm Potansiyelinin Swot Analiz Yöntemi İle Belirlenmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi ISSN:2146-1880 Cilt:14 Sayı:1-12.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007a. Türkiye Turizm Stratejisi, 2023, 2007-2013 Eylem Planı, 33s.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007b. Turizm Zirvesi: Türk Turizminde Yeniden Yapılanma ve Yeni Açılımlar 3-4 Mart 2007, Belek, Antalya. www.kultur.gov.tr
- Mansuroğlu, S., 2006. Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 19(1), 35-46.
- Nayır, O., Özalın, O., A. Gül, 2008. Türkiye’de Ekoturizm Kavramı ve SWOT Analizi. IV Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi 23-27 Nisan 2008. Antalya-Belek. s:547-564.
- Nayır, O., 2009. Isparta Yöresi Korunan Doğal Alanlarında Ekoturizm Talep ve Eğilimlerinin Belirlenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 118s, Isparta.
- Nepal, K. S. 2000. Tourism in protected areas the Nepalese Himalaya, Annals of Tourism Research, 27(3): 661-681.
- Orams, M.B., 1995. Towards a More Desirable Form of Ecotourism. Tourism Management.
- Orhan, T., 2008. Uzundere İlçesi Ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Sınıflandırılması. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 160s, Erzurum
- Örücü, Ö. K., 2013. Kent Ormanı Yönetim Planı, SDÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 278s, Isparta.
- Özgen, N., 2010. Doğu Anadolu Bölgesi'nin Doğal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Planlamaya Yönelik Öneriler. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:7 Sayı:1.
- Pirselimoğlu, Z., 2007. Ekolojik Temelli Rekreasyon Ve Turizm Planlama İlkelerinin Araştırılması: Trabzon İli Çalköyü Yayla Yerleşimi Örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 139s, Trabzon.

- Prideaux, B., Cooper, M., 2009. River Tourism. CAB International ISBN-13: 978 84593 468 2.
- Priskin, J., 2003. Characteristics and Perceptions of Coastal and Windflower nature-based Tourists in The Central Coast Region of Western Australia. Journal of Sustainable Tourism,11-6.
- Polat, A. T., 2008. Ekoturizm Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi. S.Ü Teknik Bilimler MYO Tasarım ve Basım Yayımcılık Atölyesi, Konya:
- Sağdıç, M., Bozyiğit, R., 2008. Köprü Çayı Havzasında Alternatif Turizm Olanakları. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2), s:19-41.
- Sarı, C., 2007. Antalya'nın Alternatif Turizm Kaynakları, Planlama Yaklaşımları ve Öneriler.
- Şen, S.D., 2010. Turizmin Çevresel Etkileri Ve Bir Çözüm Olarak Ekoturizm. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 152s, Mersin
- Tanrıvermiş, E., 2000. Ankara Koşullarında Suya Dayalı Rekreasyon Spor Faaliyetlerinin Planlanması Üzerine Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi.
- Turgut, T., 2012. Suya Dayalı Rekreasyon ve Antalya İlinde Suya Dayalı Rekreasyon Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Profillerini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama. Antalya, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı.
- TURSAB, 2002. Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm. TURSAB Ar-Ge Departmanı.
- Uğurlu, A., 2005. Rekreasyonel Amaçlı Doğa Sporlarının Turizm'de Kullanılması Antalya Köprülü Kanyon Rafting Uygulaması. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, s120. Antalya.
- Ulusan, H.E., 2013 Isparta Eğirdir Gölü Turizm Amaçlı Su Sporları Eylem Planı. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s162. Isparta.
- Weaver, D. B. 1999. Magnitude of Ecotourism in Costa Rica and Kenya, Annals of Tourism Research. 26(4): 792-816.

- Whelan, T., 1991. Nature tourism, managing for the environment, Island Press, p. 3-21.
- Wood, M.E. 2002. Ecotourism: Principles, Practices&Policies for Sustainability. (United Nations Environment Programme (UNEP) and The International Ecotourism Society (IES).
- Yavuz, M., 2011. Afyonkarahisar- Sandıklı İlçesi Akdağ Tabiat Parkının Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Afyonkarahisar, Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Yeni, E., Kuru, F.G., Gülnar, Ö., Örmeci, S., Özerhan, Y., Çokluk, E., Öselmiş, Ö., 2013. Zonguldak Doğa Turizmi Gelişme Planı, Zonguldak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı.
- Yılmaz, H., 2008. Turizm Çeşitlendirilmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye’de Ki Tatil Çiftliklerine Yönelik Swot Analizi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 228s, Afyon.
- Yılmaz, E., Cosgun, U., Koçak, Z., Ay, Z., Orhan, H., 2009. Katılımcı Yaklaşımla Ekoturizm Stratejilerinin Belirlenmesi Ve Önceliklendirilmesi: Cehennemdere Vadisi Ve Köprülü Kanyon Milli Parkı Örnekleri. Ç.O.B Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Teknik Bülten No:29 ÇOB Yayın No: 386 DOA Yayın No:51

EKLER

Ek-A: Anketler

- 1. Yöre İnsanı Anket Formu**
- 2. Ziyaretçi- Uzman Anket Formu**
- 3. Rafting İşletmecisi Anket Formu**

EK-B: Köprüçay Rafting Alanı Sörvey Paftası

EK-C: Köprüçay Rafting Alanı Mekansal Gelişim Paftası

EK-A1. Yöre İnsanı Anket Formu

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ ORMAN FAKÜLTESİ PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ “ANTALYA KÖPRÜÇAY RAFTING MERKEZİNİN MEVCUT DURUM ANALİZİ” Projesi ANKET ÇALIŞMASI

Değerli Yöre İnsanları

Bu çalışma SDÜ Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde “Antalya Köprüçay Rafting Merkezinin Mevcut Durum Analizi ve Çözüm Önerileri” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında Bilimsel amaçlı kullanılacak ve değerlendirilecektir.

A. BİREYSEL ÖZELLİKLER

1. Cinsiyet : Bayan Erkek
2. Yaş : 18 yaş altı 18-35 yaş arası 36-65 yaş arası 66 yaş ve üstü
3. Meslek : Öğrenci Serbest Meslek Emekli İşçi Memur Akademisyen Diğer.....
4. Öğrenim Durumu: İlkokul Ortaokul Lise Ön lisans Lisans Lisansüstü Diğer.....
5. Gelir Durumu: <750TL'den az 750-1.500 1.500-2.500 2.500-3.500 3.500< Diğer.....
6. İkamet Yeri : Antalya Manavgat Diğer.....

B. KAVRAMSAL YORUMLAR

7. Doğa kavramı sizde neyi çağırır veya ne hissettirir?
 Bütünlük Yaşam Sevgi Mutluluk İnsanüstü Koruma Hayranlık uyandırması Diğer
8. Doğa koruma deyince ne anlıyorsunuz?
9. Doğa Turizmi deyince ne anlıyorsunuz?
10. Ekoturizm deyince ne anlıyorsunuz?
11. Rafting turizmi deyince ne anlıyorsunuz?

C. MEVCUT EĞİLİMLER

12. İkame ettiğiniz yer?
 Beşkonak, Karabük Diğer.....
13. Köprüçay yöresinde kaç yıldır yaşıyorsunuz ?
 Doğduğumdan beri 1-3 yıl 3-5 yıl 5-10 yıl 11yıl< Diğer.....
14. Yörede geçim kaynağınız nedir?
 Tarımsal ürünler Hayvancılık Rafting işletmeciliği Memur Serbest meslek Arıcılık
 Diğer.....
15. Yöre Turizmine katkıda bulunduğunuz faaliyetler varsa nelerdir?
 Hayır Evet ise
16. Ailenizde turizm veya rafting amaçlı faaliyetlerde bulunan birey sayısı nedir?
17. Yöre insanı olarak turizmin veya rafting turizminde herhangi bir katkınız (Sosyal- ekonomik veya kültürel) var mı? Varsa nelerdir?
.....
.....
18. Köprüçay alanında turizmden 1 günde kazandığınız (Yemek, rafting, yol ücreti vb) ortalama Para Miktarı (TL) nedir?
Toplam.....TL
19. Yörenin turizmine katkı veya katma değer sağlayabilecek herhangi bir yöresel veya orijinal ürün veya kültürel değerlere (içecek, yiyecek, el sanatları vb) sahip misiniz varsa nelerdir?
.....

D. TALEPLER VE ÖNERİLER

20. Köprüçay alanının turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirildiğini düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır

21. Köprüçay alanının turizm açısından en güçlü yanları veya özellikleri nelerdir.?

22. Köprüçay da yapılan rafting turizm etkinliğinin olumsuz etkileri var mıdır?

- Hayır Evet ise (neler?).....

23. Antalya Köprüçay'da Rafting etkinliği için gördüğünüz en önemli eksikleri işaretleyiniz?

- Rekreatif Tesis yetersizliği Rafting malzemeleri Personel eğitimsizliği
 Nitelikli Rafting eğitmeni eksikliği Rafting işletmesi sayısının azlığı Aşırı kalabalık
 Hizmet kalitesinin düşüklüğü Yemek çeşitliliğinin az olması Otopark eksikliği
 Çevre kirliliği Güvenlik yetersiz Rafting ücretinin fazla olması
 Sorumlu Merkezi Yönetim Biriminin olmaması Tur işletmecilerinin olumsuz yaklaşımları
 Diğer.....

24. Köprüçayda rafting turizmi etkinliklerinin ideal olarak yapılamaması veya geliştirilememesinin nedenleri nelerdir?

- Tanıtım ve reklam eksikliği Turizm yatırımlarının yetersiz olması
 Konaklama tesis yetersizliği Yöre halkının olumsuz tutumu
 Eğitimli rehber eksikliği Seyahat ve tur operatörlerinin yetersiz olması
 Sorumlu Merkezi Yönetim Biriminin olmaması Rafting ücretinin fazla olması
 Ziyaretçilerin duyarsız ve bilinçsiz olması Planlı mekânsal organizasyonun olmaması
 Ulaşım zorluğu Yasal koruma (Milli Park ve Sit) kısıtlamaları
 Tur işletmecilerin nitelik ve nicelik olarak yetersizlikleri
 Kullanım kapasitesinin üzerinde olması
 Diğer.....

25. Köprüçay alanında Rafting etkinliği yanı sıra hangi doğa turizm veya ekoturizm etkinliklerinin yapılmasını istersiniz?

26. Köprüçay alanında en önemli ve öncelikli gördüğünüz alana yönelik tehditler nelerdir.? (Birden fazla işaretlenebilir)

- Su kaynağının ticari içme suyu kullanımı Alana gelen ziyaretçi kapasitesinin artması
 Elektrik santralin (HES) yapılması Çevresinde tesis ve yapılaşmanın artması
 Çay yatağından kum ve çakıl alınması Tarımsal amaçlı kimyasal ilaçların kullanımı
 Yaban hayatının zarar görmesi Doğal bitki örtüsünün zarar görmesi
 Çevre kirliliğinin artması Üst toprağın sıkışması
 Diğer.....

27. Köprüçay ve çevresinde mekânsal kullanımı açısından gördüğünüz en önemli eksiklikleri işaretleyiniz ? (Birden fazla işaretlenebilir)

- Yönetim ve organizasyon eksikliği Konaklama tesisleri Büfe ve Restaurant Çocuk oyun alanı
 Ulaşım ve yollarının yetersizliği Gezinti yolları Çevre kirliliği Otopark Yöresel ürün satış standları Gürültü Alan bakım ve korunması Güvenlik Oturma alanlarının eksikliği Tuvalet Çeşme Temizlik Etkinlik türlerinin az olması
 Diğer.....

28. Antalya Köprüçay alanının sürdürülebilir gelişmesinde temel hedef (ler) neler olmalıdır?(Birden fazla işaretlenebilir)

- Yöre insanların gelir düzeyinin artırılması Su kaynağının (Köprüçay) korunması
 Doğal bitkilerin korunması Yaban hayatının korunması
 Yöre kalkınması Turistlerin memnuniyet ve tatmin düzeyinin artırılması
 Rafting turizm etkinliğinin geliştirilmesi Alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi
 Yörede istihdamın artırılması Diğer

29. Antalya Köprüçay alanının bütüncül korunması, kullanımı ve geliştirilmesi için genel önerileriniz?

Ankete Katıldığımız için TEŞEKKÜR Ederiz.

Ek-A2. Ziyaretçi Anket Formu

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ ORMAN FAKÜLTESİ PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ “ANTALYA KÖPRÜÇAY RAFTING MERKEZİNİN MEVCUT DURUM ANALİZİ” Projesi ANKET ÇALIŞMASI

Değerli Ziyaretçi,

Bu çalışma SDÜ Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde “Antalya Köprüçay Rafting Merkezinin Mevcut Durum Analizi ve Çözüm Önerileri” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında Bilimsel amaçlı kullanılacak ve değerlendirilecektir.

A. BİREYSEL ÖZELLİKLER

1. Cinsiyet: Bayan Erkek
2. Yaş : 18 yaş altı 18-35 yaş arası 36-65 yaş arası 66 yaş ve üstü
3. Meslek : Öğrenci Serbest Meslek Emekli İşçi Öğretmen Akademisyen Diğer.....
4. Öğrenim Durumu: İlkokul Ortaokul Lise Ön lisans Lisans Lisansüstü Diğer
5. Gelir Durumu: <750 TL'den az 750-1.500 1.500-2.500 2.500- 3.500 3.500< Diğer
6. İkamet Yeri : Antalya Manavgat Diğer.....

B. KAVRAMSAL YORUMLAR

7. Doğa kavramı sizde neyi çağırıştır veya ne hissettirir?
 Bütünlük Yaşam Sevgi Mutluluk İnsanüstü Koruma Hayranlık uyandırması Diğer
8. Doğa koruma deyince ne anlıyorsunuz?
9. Doğa Turizmi deyince ne anlıyorsunuz?
10. Ekoturizm deyince ne anlıyorsunuz?
11. Rafting turizmi deyince ne anlıyorsunuz?

C. KULLANICI EĞİLİMLERİ

12. Köprüçay alanına genellikle hangi amaçla geliyorsunuz?
 Dinlenme Eğlenme Merak Piknik yapmak Rafting yapmak Öğrenme ve görme
 Doğayla iç içe olma Diğer.....
13. Köprüçay alanına hangi sıklıklarda geliyorsunuz?
 Haftada bir 2 haftada bir Ayda bir 3 ayda bir 6 ayda bir Yılda bir Diğer.....
14. Köprüçay alanını hangi ayları tercih ediyorsunuz?
 Ocak Şubat Mart Nisan Mayıs Haziran Temmuz Ağustos Eylül Kasım Aralık
15. Köprüçay alanında kalış süreniz ne kadardır?
 Yarım gün 1 gün 1-3 gün arası 5 gün 1 hafta Diğer.....
16. Köprüçay rafting alanına 1 gün için geliyorsanız geliş ve gidiş saatleriniz?
Geliş Saati Dönüş Saati:
17. Köprüçay alanına hangi ulaşım aracı ile geliyorsunuz?
 Özel Araba Otobüs veya dolmuş Özel Turla Motorsiklet Bisiklet Diğer.....
18. Köprüçay alanında konaklama yapıyor musunuz ?
 Hayır Evet ise? (Otel Pansiyon Çadır Karavan Diğer.....
19. Köprüçayı tercih etmenizin nedeni (en fazla 3 tanesi)
 Temiz hava almak Doğayla baş başa kalmak Rafting yapmak Doğal güzelliği için
 Kolay ulaşımın olması Manavgat'a yakın olması Milli Park olması Merak etmek
 Diğer.....
20. Köprüçay alanında gerçekleştirdiğiniz etkinlikler nedir. ? (Birden fazla seçilebilir)
 Rafting Doğa yürüyüşü (Trekking) Kuş gözlemleme Bitki gözleme Piknik yapma
 Jeep safari Alışveriş Diğer.....
21. Köprüçay'da rafting etkinliği yaptıysanız sizde bıraktığı izlenimler ve düşünceler nelerdir?
 Kendini iyi hissetme ve rahatlama Keşfetme Heyecan Doğayla bütünleşme Mücadele
 Doğayı anlama Cesaret Hareket Sosyalleşme Öz güven
 Diğer.....
22. Köprüçay'a rafting etkinliğini yapmak için tekrar gelir misiniz?
 Evet Hayır (ise neden?).....
23. Köprüçay alanında 1 günde harcadığınız (Yemek, rafting, yol ücreti vb) Para Miktarı (TL) nedir?
Toplam.....TL

D. KULLANICI (TURİST) TALEPLERİ VE ÖNERİLER

24. Köprüçay alanının turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirildiğini düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

25. Köprüçay alanının turizm açısından en güçlü yanları veya özellikleri nelerdir.?

26. Köprüçay da yapılan rafting turizm etkinliğinin olumsuz etkileri var mıdır?

Hayır Evet ise (neler?).....

27. Antalya Köprüçay'da Rafting etkinliği için gördüğünüz en önemli eksikleri işaretleyiniz?

Rekreatif Tesis yetersizliği Rafting malzemeleri Personel eğitimsizliği
 Nitelikli Rafting eğitmeni eksikliği Rafting işletmesi sayısının azlığı Aşırı kalabalık
 Hizmet kalitesinin düşüklüğü Yemek çeşitliliğinin az olması Otopark eksikliği
 Çevre kirliliği Güvenlik yetersiz Rafting ücretinin fazla olması
 Sorumlu Merkezi Yönetim Biriminin olmaması Tur işletmecilerinin olumsuz yaklaşımları
 Diğer.....

28. Köprüçayda rafting turizmi etkinliklerinin ideal olarak yapılamaması veya geliştirilememesinin nedenleri nelerdir?

Tanıtım ve reklam eksikliği Turizm yatırımların yetersiz olması
 Konaklama tesis yetersizliği Yöre halkının olumsuz tutumu
 Eğitimli rehber eksikliği Seyahat ve tur operatörlerinin yetersiz olması
 Sorumlu Merkezi Yönetim Biriminin olmaması Rafting ücretinin fazla olması
 Ziyaretçilerin duyarsız ve bilinçsiz olması Planlı mekânsal organizasyonun olmaması
 Ulaşım zorluğu Yasal koruma (Milli Park ve Sit) kısıtlamaları
 Tur işletmecilerin nitelik ve nicelik olarak yetersizlikleri Kullanım kapasitesinin üzerinde olması
 Diğer.....

29. Köprüçay alanında Rafting etkinliği yanı sıra hangi doğa turizm veya ekoturizm etkinliklerinin yapılmasını istersiniz?

30. Köprüçay alanında en önemli ve öncelikli gördüğünüz alana yönelik tehditler nelerdir.? (Birden fazla işaretlenebilir)

Su kaynağının ticari içme suyu kullanımı Alana gelen ziyaretçi kapasitesinin artması
 Elektrik santralin (HES) yapılması Çevresinde tesis ve yapılaşmanın artması
 Çay yatağından kum ve çakıl alınması Tarımsal amaçlı kimyasal ilaçların kullanımı
 Yaban hayatının zarar görmesi Doğal bitki örtüsünün zarar görmesi
 Çevre kirliliğinin artması Üst toprağın sıkışması
 Diğer.....

31. Köprüçay ve çevresinde mekânsal kullanımı açısından gördüğünüz en önemli eksiklikleri işaretleyiniz ? (Birden fazla işaretlenebilir)

Yönetim ve organizasyon eksikliği Konaklama tesisleri Büfe ve Restaurant Çocuk oyun alanı
 Ulaşım ve yollarının yetersizliği Gezinti yolları Çevre kirliliği Otopark Yöresel ürün satış standları Gürültü Alan bakım ve korunması Güvenlik Oturma alanlarının eksikliği
 Tuvalet Çeşme Temizlik Etkinlik türlerinin az olması
 Diğer.....

32. Antalya Köprüçay alanının sürdürülebilir gelişmesinde temel hedef (ler) neler olmalıdır?(Birden fazla işaretlenebilir)

Yöre insanların gelir düzeyinin artırılması Su kaynağının (Köprüçay) korunması
 Doğal bitkilerin korunması Yaban hayatının korunması
 Yöre kalkınması Turistlerin memnuniyet ve tatmin düzeyinin artırılması
 Rafting turizm etkinliğinin geliştirilmesi Alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi
 Yörede istihdamın artırılması Diğer

33. Antalya Köprüçay alanının bütüncül korunması, kullanımı ve geliştirilmesi için genel önerileriniz?

.....
.....
.....

Ankete Katıldığınız için TEŞEKKÜR Ederiz.

Ek-A3. Rafting İşletmecisi Anket Formu

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ ORMAN FAKÜLTESİ PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ
“ANTALYA KÖPRÜÇAY RAFTING MERKEZİNİN MEVCUT DURUM ANALİZİ” Projesi
ANKET ÇALIŞMASI

Değerli Rafting Tur İşletmecisi

Bu çalışma SDÜ Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde “Antalya Köprüçay Rafting Merkezinin Mevcut Durum Analizi ve Çözüm Önerileri” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında Bilimsel amaçlı kullanılacak ve değerlendirilecektir.

A. BİREYSEL ÖZELLİKLER

1. Cinsiyet: Bayan Erkek
2. Yaş : 18 yaş altı 18-35 yaş arası 36-65 yaş arası 66 yaş ve üstü
3. Meslek : Öğrenci Serbest Meslek Emekli İşçi Memur Akademisyen Diğer.....
4. Öğrenim Durumu: İlkokul Ortaokul Lise Ön lisans Lisans Lisansüstü Diğer.....
5. Gelir Durumu: <750 TL'den az 750-1.500 1.500-2.500 2.500- 3.500 3.500< Diğer.....
6. İkamet Yeri : Antalya Manavgat Diğer.....

B. KAVRAMSAL YORUMLAR

7. Doğa kavramı sizde neyi çağrıştırır veya ne hissettirir?
 Bütünlük Yaşam Sevgi Mutluluk İnsanüstü Koruma Hayranlık uyandırması Diğer.....
8. Doğa koruma deyince ne anlıyorsunuz?
9. Doğa Turizmi deyince ne anlıyorsunuz?
10. Ekoturizm deyince ne anlıyorsunuz?
11. Rafting turizmi deyince ne anlıyorsunuz?

C. MEVCUT EĞİLİMLER

12. İkamet ettiğiniz yer?
 Beşkonak, Karabük Manavgat Diğer.....
13. İşletmeniz ne zaman kuruldu?.....
14. Kaç personel çalıştırıyorsunuz?
 0-10 11-20 21-30 30-üstü Diğer.....
15. Personelin yabancı dil bilme oranı nedir?
 Hepsi %50 si %30 u %10 %5 Hiçbiri Diğer.....
16. İşletmeniz kanalı ile Rafting için gelen turist sayısı (yıllık) nedir?
Turist sayısı (Yıllık):adet
17. İşletmeniz kanalı ile Raftinge gelen turistlerin geldiği ülkeler hangileridir?
 Rusya Almanya İngiltere İtalya İsrail Fransa Hollanda Diğer
18. İşletmeniz tarafından turistler hangi aylarda getirilmektedir?(Birden fazla işaretlenbilir)
 Ocak Şubat Mart Nisan Mayıs Haziran Temmuz Ağustos Eylül Kasım Aralık
19. Gelen turistlerin konaklaması nerde gerçekleşmektedir?
 Beşkonak Karabük Manavgat Antalya Diğer.....
20. Gelen turistlerin konaklaması kaç gece gerçekleşmektedir?
 1 gece 2 gece 3 gece 1 hafta Diğer.....
21. İşletmenizi tanıtan bir web siteniz var mı?
 Evet..... Hayır
22. Son yıllarda işletmenizin hizmet verdiği yerli- yabancı turist sayısında bir artış var mı?
 Evet Hayır
23. İşletmeniz rafting etkinliği sırasında yöreye herhangi bir katkınız (Sosyal- ekonomik veya kültürel) var mı? Varsa nelerdir?
.....
.....

D. KULLANICI (TURİST) TALEPLERİ VE ÖNERİLER

24. Köprüçay alanının turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirildiğini düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

25. Köprüçay alanının turizm açısından en güçlü yanları veya özellikleri nelerdir.?

.....
.....

26. Köprüçay da yapılan rafting turizm etkinliğinin olumsuz etkileri var mıdır?

Hayır Evet ise (neler?).....

27. Antalya Köprüçay'da Rafting etkinliği için gördüğünüz en önemli eksikleri işaretleyiniz?

Rekreatif Tesis yetersizliği Rafting malzemeleri Personel eğitimsizliği
Nitelikli Rafting eğitmeni eksikliği Rafting işletmesi sayısının azlığı Aşırı kalabalık
Hizmet kalitesinin düşüklüğü Yemek çeşitliliğinin az olması Otopark eksikliği
Çevre kirliliği Güvenlik yetersiz Rafting ücretinin fazla olması
Sorumlu Merkezi Yönetim Biriminin olmaması Tur işletmecilerinin olumsuz yaklaşımları
Diğer.....

28. Köprüçayda rafting turizmi etkinliklerinin ideal olarak yapılamaması veya geliştirilememesinin nedenleri nelerdir?

Tanıtım ve reklam eksikliği Turizm yatırımların yetersiz olması
Konaklama tesis yetersizliği Yöre halkının olumsuz tutumu
Eğitilmiş rehber eksikliği Seyahat ve tur operatörlerinin yetersiz olması
Sorumlu Merkezi Yönetim Biriminin olmaması Rafting ücretinin fazla olması
Ziyaretçilerin duyarsız ve bilinçsiz olması Planlı mekânsal organizasyonun olmaması
Ulaşım zorluğu Yasal koruma (Milli Park ve Sit) kısıtlamaları
Tur işletmecilerin nitelik ve nicelik olarak yetersizlikleri Kullanım kapasitesinin üzerinde olması
Diğer.....

29. Köprüçay alanında Rafting etkinliği yanı sıra hangi doğa turizm veya ekoturizm etkinliklerinin yapılmasını istersiniz?

.....
.....

30. Köprüçay alanında en önemli ve öncelikli gördüğünüz alana yönelik tehditler nelerdir.? (Birden fazla işaretlenebilir)

Su kaynağının ticari içme suyu kullanımı Alana gelen ziyaretçi kapasitesinin artması
Elektrik santralin (HES) yapılması Çevresinde tesis ve yapılaşmanın artması
Çay yatağından kum ve çakıl alınması Tarımsal amaçlı kimyasal ilaçların kullanımı
Yaban hayatının zarar görmesi Doğal bitki örtüsünün zarar görmesi
Çevre kirliliğinin artması Üst toprağın sıkışması
Diğer.....

31. Köprüçay ve çevresinde mekânsal kullanımı açısından gördüğünüz en önemli eksiklikleri işaretleyiniz ? (Birden fazla işaretlenebilir)

Yönetim ve organizasyon eksikliği Konaklama tesisleri Büfe ve Restaurant Çocuk oyun alanı
Ulaşım ve yollarının yetersizliği Gezinti yolları Çevre kirliliği Otopark Yöresel ürün satış standları Gürültü Alan bakım ve korunması Güvenlik Oturma alanlarının eksikliği
Tuvalet Çeşme Temizlik Etkinlik türlerinin az olması
Diğer.....

32. Antalya Köprüçay alanının sürdürülebilir gelişmesinde temel hedef (ler) neler olmalıdır?(Birden fazla işaretlenebilir)

Yöre insanların gelir düzeyinin artırılması Su kaynağının (Köprüçay) korunması
Doğal bitkilerin korunması Yaban hayatının korunması
Yöre kalkınması Turistlerin memnuniyet ve tatmin düzeyinin artırılması
Rafting turizm etkinliğinin geliştirilmesi Alanda çok yönlü doğa turizminin geliştirilmesi
Yörede istihdamın artırılması Diğer

33. Antalya Köprüçay alanının bütüncül korunması, kullanımı ve geliştirilmesi için genel önerileriniz?

.....
.....
.....

Ankete Katıldığımız için TEŞEKKÜR Ederiz.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Emine KELEŞ

Doğum Yeri ve Yılı : Ayrancı, 1990

Medeni Hali : Bekar

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : emnekeles@gmail.com

Taranmış

Fotoğraf

Eğitim Durumu

Lise : Ereğli Atatürk Lisesi, 2007

Lisans : Çukurova Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 2012

Mesleki Deneyim

SDÜ Eğirdir Meslek Yüksek Okulu (Öğr. Gör)-

2013-2015

Yayınları:

Uluslararası toplantıda sunularak tam metin olarak yayımlanan bildiri

KELEŞ, E., GÜL, A., TUĞLUER, M., UZUN, Ö.F., 2014. Antalya- Köprüçay Rafting Merkezinin Turizm ve Rekreatyoneel Yönden Mevcut Durum Analizi. III. Uluslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu, 8-9-10 Mayıs, Kahramanmaraş, s. 809- 819.

GÜL, A., TOPAY, M., TUĞLUER, M., KELEŞ, E., UZUN, Ö.F., 2014. Kent Ağaçlarının CBS Ortamında Envanteri ve 3 Boyutlu Olarak Oluşturulması. III. Uluslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu, 8-9-10 Mayıs, Kahramanmaraş, s. 797- 808.

Ulusal toplantıda sunularak tam metin olarak yayımlanan bildiri

KELEŞ, E., AKTEN, S., GÜL, A., AKTEN, M., 2014. Mermer Ocakları Yer Seçim Kriterlerinin Belirlenmesi Yaklaşımı. Ulusal Mermer ve Taş Ocakları Onarım Teknikleri Sempozyumu, 18-20 Eylül, Isparta, s. 797- 808.

UZUN, Ö.F., KELEŞ, E., TUĞLUER M., GÜL, A., 2014. Peyzaj Onarımı ve Tasarım Projesi Kapsamında 3 Boyutlu Görselleştirme Yaklaşımları, Ulusal Mermer ve Taş Ocakları Onarım Teknikleri Sempozyumu, 18-20 Eylül, Isparta, s. 301-312.

AKTEN, S., AKTEN, M., GÜL, A., KELEŞ, E., 2014. Jeotekstillerin Peyzaj Onarımında Kullanım Olanakları. Ulusal Mermer ve Taş Ocakları Onarım Teknikleri Sempozyumu, 18-20 Eylül, Isparta, s. 178- 190.

Ulusal kuruluşlarca desteklenen projede görev alma

Antalya Köprüçay Rafting Merkezinin Mevcut Durum Analizi ve Çözüm Önerileri, S.D.Ü BAP 3929-YL1-14 Nolu Proje, (Başlangıç Tarihi 2014-Bitiş Tarihi 2015). Proje Araştırmacısı.

Kent Ağaçları Bilgi Sistemi Modeli, TUBİTAK 110Y301 (Başlangıç Tarihi 2011-Bitiş Tarihi 2015).

Ekoturizmde Yeni Meslekler: Isparta Üzerine Örnek Bir Çalışma, Inspiring new vovations in eco-tourism: A case study for Isparta, T.C Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi, Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programı, 2014-2015, Isparta. Proje Teknik Elemanı.